

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Pracownia Projektowa Architektury Krajobrazu i Rewaloryzacji Środowiska
80-766 Gdańsk ul. H. H. Jabłońskiego 22 lok. 8
tel./fax 58 303 67 97

Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015

Opracował:

mgr Bogusław Grechuta

biegły Wojewody Pomorskiego nr 042 w zakresie
sporządzania ocen oddziaływania na środowisko

Gdańsk sierpień 2012 roku

Spis treści	3
1. Wprowadzenie	5
1.1. Podstawowe definicje	6
1.2. Podstawa prawna i przebieg postępowania w sprawie sporządzenia prognozy	7
1.3. Wymogi prawa wspólnotowego	8
1.4. Przedmiot i cel prognozy	9
1.5. Zakres prognozy oddziaływania na środowisko	11
1.6. Metodyka sporządzania prognozy	14
2. Ustalenia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015	15
2.1. Cele sporządzenia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork	15
2.2. Zawartość aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork	17
3. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 z innymi dokumentami	23
3.1. Dokumenty na szczeblu gminnym	23
3.1.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta i gminy Frombork	23
3.1.2. Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork	27
3.1.3. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 – 2015	27
3.1.4. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Frombork	33
3.1.5. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 – 2015	41
3.2. Dokumenty na szczeblu powiatu	47
3.2.1. Program Ochrony Środowiska Powiatu Braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 – 2015	47
3.2.2. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Braniewskiego	49
3.3. Dokumenty na szczeblu wojewódzkim	50

3.3.1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020	50
3.3.2. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013	51
3.4. Strategia Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do 2015	54
3.5. Program rozwoju dróg wodnych Delty Wisły i Zalewu Wiślanego (w zakresie turystycznego ich wykorzystania)	55
3.6. Projekt Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej	56
4. Uwarunkowania środowiskowe realizacji aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork	59
4.1. Położenie i charakterystyka ogólna obszaru objętego oddziaływaniem aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji	61
4.2. Powiązania przyrodnicze	67
4.3. Zabytki, chronione dobra kultury i wartości materialne na terenach objętych aktualizowanym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Frombork	74
5. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork	80
6. Skutki realizacji ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na środowisko i zdrowie mieszkańców	83
6.1. Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000	85
6.2 Skutki realizacji ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji na warunki klimatu akustycznego	86
6.3. Skutki realizacji ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji na powstawanie odpadów	88
6.4. Skutki realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r	

o ochronie przyrody	89
6.4.1. Zgodność realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji z przepisami prawnymi odnoszącymi się do ochrony obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000	90
7. Propozycje rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie i kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na obszary Natura 2000	91
7.1. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Programu	92
8. Możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko	94
9. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	94
10. Wnioski końcowe	96
11. Konkluzja	98
Streszczenie w języku niespecjalistycznym	99
Literatura i materiały źródłowe	110

1. Wprowadzenie

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork na lata 2007 – 2015 została wykonana na zlecenie Burmistrza Miasta i Gminy Frombork.

Podstawą prawną wykonania niniejszej Prognozy był art. 46 pkt 2 oraz art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziału społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U nr 199 z 2008 roku, poz. 1227).

Podstawowym celem prognozy było określenie, analiza i ocena skutków, które mogą wynikać z realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork dla wszystkich komponentów środowiska i zdrowia ludzi (mieszkańców) oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających jego (ewentualnie) negatywny wpływ na środowisko.

Aktualizacja lokalnego programu rewitalizacji nie przesądza o ostatecznym zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów włączonych w jego granice – jest to wieloletni program przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego, mający na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego lub obszarów zdegradowanych realizowany zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z określonych źródeł.

Realizacja ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork może się odbywać w sposób mniej lub bardziej korzystny dla środowiska. Zatem realizacja programu rewitalizacji jest warunkiem koniecznym, lecz niedostatecznym dla zapewnienia ochrony i właściwego wykorzystania środowiska, a osiągnięcie tego celu będzie skuteczne jedynie przy pełnej koordynacji wysiłku wszystkich uczestników kolejnych procesów decyzyjnych i realizacyjnych.

Z funkcji aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork sposobów jego realizacji wynika, że ocena jego wpływu i zmian środowiska spowodowanych realizacją jego ustaleń jest zadaniem obciążonym wysokim stopniem niepewności, a zakres zmian może nie być zależny bezpośrednio od propozycji jego ustaleń. Ciągłe nie są także rozpoznane do końca konsekwencje działalności człowieka w środowisku. Prognoza wpływu realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na środowisko z samej swojej istoty zawiera, więc oceny hipotetyczne, oparte bardziej na prawdopodobieństwie i zasadach logicznego wnioskowania niż konkretnych wyliczeniach dla realizowanych w przyszłości zamierzeń. Prognoza, analizując skutki najsilniej obciążające środowisko (także sytuacje awaryjne), pełni rolę informacyjną i ostrzegawczą w stosunku do późniejszych etapów projektowania inwestycji, wskazując jakie problemy z zakresu ochrony środowiska muszą być w ich trakcie brane pod uwagę i rozwiązywane, a także czym może grozić brak odpowiednich rozwiązań. Na tym etapie oceny skutków realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu

Rewitalizacji Miasta Frombork sygnalizuje się możliwość wystąpienia zagrożeń w przyszłości, ale mogą one nie wystąpić lub mieć inny (łagodniejszy) charakter, o ile podejmie się odpowiednie działania zapobiegawcze na dalszych etapach jego realizacji. Prognoza może też wskazać preferowane z punktu widzenia ochrony środowiska sposoby realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork oraz działania, których nie można zawrzeć w jego ustaleniach ze względu na jego specyfikę prawną.

1.1. Podstawowe definicje

Prognoza oddziaływania na środowisko - należy rozumieć postępowanie w sprawie strategicznych oceny oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork, obejmujące w szczególności: określenie skutków realizacji poszczególnych działań na komponenty środowiska i zdrowie ludzi, uzyskanych wymaganych ustawą opinii i uzgodnień, zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu (art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Rewitalizacja miast - wdrożone zostaną procesy, które przywrócą obszarom możliwość sprawnego działania poprzez zmianę struktury terenów, przywrócenie i umieszczenie nowych funkcji, a przede wszystkim aktywizację tej przestrzeni i ich jakościową zmianę.

Sytuacja kryzysowa - szereg szkodliwych i niszczycielskich procesów dotyczących przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa oraz gospodarki, które doprowadziły do degradacji danego obszaru.

Lokalny Program Rewitalizacji – wieloletni program przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego, mający na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego lub obszarów zdegradowanych realizowany zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z określonych źródeł.

Obszar zdegradowany (rewitalizowany) - obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE)

nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 str. 1), a także obszar przemysłowy, powojenski, objęty programem rewitalizacji.

Humanizacja blokowisk – działania nastawione i ukierunkowane na poprawę warunków technicznych oraz ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych na osiedlach z wielkiej płyty dla zwiększenia bezpieczeństwa użytkowania i poprawy atrakcyjności zamieszkiwania.

Restrukturyzacja terenów powojenskich i przemysłowych – wspierane będą projekty zwiększające atrakcyjność gospodarczą i inwestycyjną tych terenów, dotyczące ich zagospodarowania i wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych i społecznych.

1.2. Podstawa prawna i przebieg postępowania w sprawie sporządzenia prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „**Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015**” była Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U Nr 199 z 2008 roku, poz. 1227), a dokładniej art. 46 pkt 2, w którym stwierdza się, że przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają między innymi programy przyjmowane przez organy administracji w celu wyznaczenie ram późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz powodować znaczące oddziaływania na obszar Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a nie będących bezpośrednio związanych z ochroną tego wyznaczonego obszaru i nie wynikają z jego ochrony.

Do opracowania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 r. zatwierdzonego Uchwałą Nr XIII/91/07 Rady Miejskiej Gminy Frombork w dniu 19 grudnia 2007 roku przystąpiono w związku z ogłoszonym 13 lipca 2012 roku konkursem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 z zakresu Osi Priorytetowej 4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast. Działanie 4.2 Rewitalizacja miast.

Dnia 07 sierpnia 2012 roku Burmistrz Miasta Frombork, jako organ sporządzający aktualizację Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie z propozycją zakresu oraz stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanego dokumentu.

1.3. Wymogi prawa wspólnotowego

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy obowiązują następujące Dyrektywy i przepisy wspólnotowe:

- Dyrektywa 2001/42/W Parlamentu Europejskiego i Rady (SEA Directive) w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, określająca wymagania przeprowadzenia oceny w odniesieniu do planów mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko. Celem tej Dyrektywy jest wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i szerokiego uwzględniania aspektów kompleksowej ochrony środowiska w przygotowywanych dokumentach;
- Dyrektywa 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska, będącej w posiadaniu organów władzy publicznej, każdemu, kto zwróci się z wnioskiem o ich udostępnienie,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE przewidująca udział społeczeństwa w sporządzaniu niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej i zmieniającej Dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE w sprawie udziału społeczeństwa i dostępie do wymiaru sprawiedliwości,
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory z dnia 21 maja 1992 r. (zmieniona Dyrektywą 97/62/EWG);
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków z dnia 2 kwietnia 1979 r. (zmieniana późniejszymi dyrektywami).

1. Zgodnie z wymienionymi przepisami prawa wspólnotowego oraz z Ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Burmistrz Frombork (organ sporządzający aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork) zwrócił się do organu ochrony środowiska (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie) oraz państwowego inspektora sanitarnego (Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Fromborku) o wyrażenie opinii o konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W takiej sytuacji dopełniony został wymóg, mówiący o tym, żeby na podstawie indywidualnego badania popartego konsultacjami z właściwymi organami (SCREENING) określono konieczność sporządzenia Prognozy Oddziaływania na Środowisko dla aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dnia 07 sierpnia 2012 roku Burmistrz Miasta Frombork, jako organ sporządzający aktualizację Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie z propozycją

zakresu oraz stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanego dokumentu.

1. Sporządzona prognoza oddziaływania na środowisko wraz z projektem aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2015, poddana zostanie opiniowaniu przez organ ochrony środowiska (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie) oraz państwową inspekcję sanitarną (Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Olsztynie).
3. Projekt aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 wraz z prognozą jej oddziaływania na środowisko poddawany został konsultacjom społecznym.

1.4. Przedmiot i cel prognozy

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest aktualizacja „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 r. Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork została sporządzona w celu zidentyfikowania potrzeb w zakresie rewitalizacji zdegradowanych obszarów i obiektów, znajdujących się na terenie Fromborka, zdiagnozowanych w procesie dogłębnej analizy, której poddano różne sfery funkcjonowania miasta, przy udziale społeczności lokalnej. Działania zaplanowane do realizacji w ramach aktualizacji Programu mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie roli miasta w regionie poprzez odnowę centralnej jego części, która uznana została za obszar kryzysowy. Z drugiej strony obszar przeznaczony do rewitalizacji ma ogromny potencjał rozwojowy, który po odpowiednim wzmocnieniu poprzez działania rewitalizacyjne przyczyni się do dalszego, harmonijnego rozwoju miasta.

Programem objęto IV wybrane obszary oznaczone kolejnymi literami A, B, C i D, które poza degradacją zabudowy (w dużej części historycznej) i brakiem ładu przestrzennego są także miejscem kumulacji problemów społecznych, dlatego kwalifikują się do zainicjowania procesów rewitalizacyjnych (rys. 1). Obszar A to historyczna część miasta, obszar B obejmuje swoim zasięgiem zdehumanizowane tereny zabudowy mieszkaniowej, C to strefa turystyczno-usługowa, D – teren usługowo-uzdrowiskowy.

Łączna powierzchnia obszaru wskazanego do objęcia pracami rewitalizacyjnymi zajmuje około 80 % powierzchni miasta, na której mieszka przeszło 90 % mieszkańców Fromborka (2237 osób). Wskazane obszary przewidziane zostały do kompleksowej rewitalizacji w okresie perspektywicznym, tj. do roku 2015.

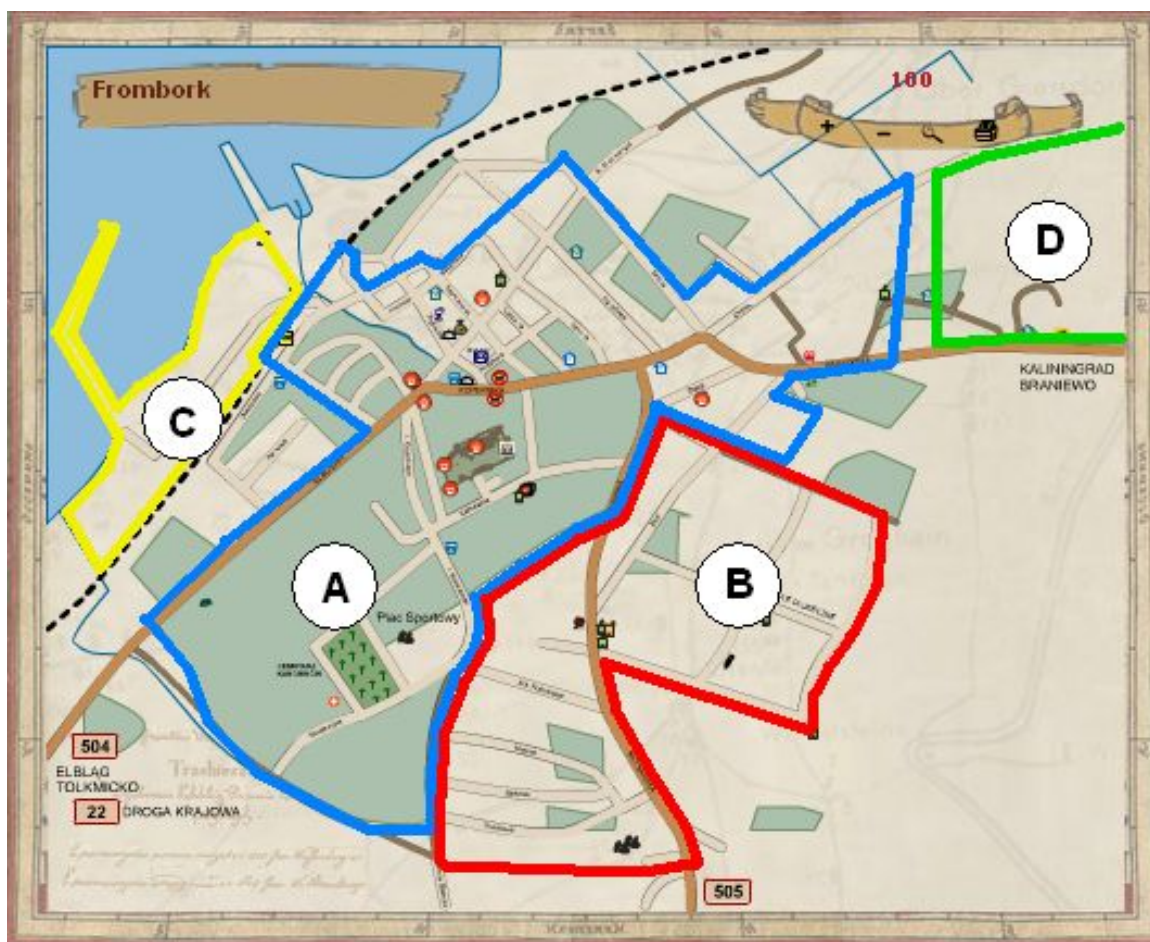
Bezpośrednim celem aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork było zapewnienie harmonijnego rozwoju miasta poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji.

Istotą oceny strategicznej jest nie tylko próba określenia przewidywanego wpływu planowanych działań rewitalizacyjnych na elementy środowiska i warunki równoważenia rozwoju miasta i terenów do niego przyległych, ale także ocena spójności (zgodności) priorytetów i celów strategicznych z politykami w zakresie ochrony środowiska sporządzonymi na różnych poziomach: krajowym i regionalnym.

Podstawowym celem niniejszej prognozy było określenie, analiza i ocena skutków, które mogą wyniknąć z realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork dla wszystkich komponentów środowiska i zdrowie ludzi (mieszkańców) oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających jego (ewentualnie) negatywny wpływ na środowisko. **Celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko było wskazanie najbardziej korzystnych dla środowiska i zdrowia mieszkańców miasta** możliwości realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 poprzez:

- kompleksową identyfikację i ocenę najbardziej prawdopodobnych skutków wpływu na poszczególne komponenty środowiska, jakie może wywołać realizacja aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- dyskusję i współpracę autorów prognozy z autorami programu celem maksymalnego wyeliminowania rozwiązań niemożliwych do przyjęcia ze względu na ewentualne znaczące negatywne skutki dla środowiska i zagrożenia dla zdrowia mieszkańców miasta,
- pełne poinformowanie podmiotów planu, tj. wnioskodawców, społeczność lokalną i organa samorządu o skutkach wpływu ustaleń programu na stan środowiska przyrodniczego i zdrowie mieszkańców.

Prognoza miała również na celu ocenę czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń dla środowiska. Jednocześnie udostępnienie jej w procedurze z udziałem społeczeństwa, spełni niezwykle ważną rolę informacyjną. Zapoznanie się mieszkańców miasta z Prognozą oddziaływania na środowisko aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 pozwoli na większe zrozumienie oddziaływań środowiskowych jego realizacji, a tym samym wpłynie na bardziej aktywne włączenie się mieszkańców do konsultacji społecznych.

Źródło: Lokalny program rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007- 2015

Rys. 1. Położenie obszarów wskazanych do rewitalizacji

1.5. Zakres prognozy oddziaływania na środowisko

Zakres ogólny niniejszej prognozy oddziaływania na środowiska został określony w art. 51 pkt 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227) .Na podstawie art. 53 wymienionej ustawy dnia 31 stycznia 2009 roku Burmistrz Miasta Frombork, jako organ sporządzający aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 wystąpił z pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie z propozycją zakresu oraz stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji lokalnego programu rewitalizacji. **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem z dnia 07 sierpnia 2012 roku nr WSTE.411.36.2012.BW** wskazał, że prognoza oddziaływania na środowisko winna zawierać informacje zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz

o ocenach oddziaływania na środowisko oraz, że na etapie przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy:

- określić skutki realizacji projektowanego dokumentu na wszystkie elementy środowiska,
- przeanalizować i ocenić przewidywane znaczące oddziaływania, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony specjalnych obszarów Natura 200 oraz innych obszarów objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody,
- przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji programu,
- wykazać, że projekt dokumentu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju, warunki równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami przyrody.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Olsztynie pismem z dnia 30 lipca 2012 roku nr ZNS.9082.2.48.2012.KM uzgodnił zaproponowany zakres i stopień szczegółowości prognozy i jednocześnie wskazał na konieczność jej zgodności z przepisami art. 51 ust. 2 oraz 52 ust 1 i 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Na tej podstawie określono następujący ramowy zakres merytoryczny i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015.

Prognoza zawiera:

- komplet informacji o celach aktualizacji Lokalnego programu rewitalizacji i kolejności realizacji poszczególnych jego elementów;
- powiązania realizacji programu ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork, obowiązującymi planami miejscowymi oraz innymi dokumentami i programami o charakterze strategicznym;
- informacje o metodach zastosowanych przy prognozowaniu skutków realizacji programu jako całości oraz poszczególnych jego elementów na środowisko i zdrowie mieszkańców miasta;
- informacje o metodach analizy (monitoringu) i częstotliwości oceny skutków realizacji całości programu oraz poszczególnych jego elementów,
- informacje o możliwych transgranicznych oddziaływaniach skutków realizacji programu,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- stan poszczególnych komponentów środowiska miasta w powiązaniu z przyległymi terenami gminy Frombork,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem skutków realizacji programu i jego poszczególnych elementów;
- stan zachowania obszarów cennych przyrodniczo, w tym w szczególności obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność,
- cele ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia skutków realizacji programu;
- cele i inne problemy środowiska, które zostały uwzględnione podczas opracowywania lokalnego programu rewitalizacji;
- przewidywane znaczące oddziaływania na zabytki, dobra materialne,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne,
- informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z programem.

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisku skutków realizacji projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 określone zostały przewidywane oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długo-terminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność, a także na środowisko, a w szczególności na: **zdrowie i komfort życia mieszkańców pozostających pod wpływem i w zasięgu oddziaływań skutków realizacji lokalnego programu rewitalizacji**, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

W prognozie wskazane zostały:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji programu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w programie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.6. Metodyka sporządzania prognozy

Metodologia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz przepisy dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, nie preferują konkretnych metod sporządzania prognoz do projektów dokumentów strategicznych. Zakres prognozy był pochodną rodzaju i zakresu dokumentu podstawowego. Podejście do metody strategicznej oceny projektów dokumentów wynikało z roli tej oceny, rozumianej jako instrument zapewniający włączenie aspektów środowiskowych oraz rozwoju zrównoważonego do podstawowego nurtu procesów decyzyjnych na poziomie Unii Europejskiej oraz państw beneficjentów.

W opracowaniu niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 zastosowano następujące metody prognozowania:

- analiza dostępnych materiałów kartograficznych i literatury, z różnych okresów ich sporządzenia oraz opracowanych dla szeroko pojętych zagadnień środowiskowych;
- diagnozy stanu środowiska w oparciu o prace terenowe i zebrane, dostępne materiały,
- analogii środowiskowej,
- identyfikacja obszarów problemowych wymagających szczególnego rozpatrzenia,
- opisową ocenę potencjalnych znaczących oddziaływań skutków realizacji poszczególnych etapów realizacji projektu aktualizacji Lokalnego programu rewitalizacji,
- przystosowaną metodę macierzy interakcji w celu określenia skutków środowiskowych realizacji ustaleń projektu aktualizacji Lokalnego programu rewitalizacji.

Prace terenowe nad określeniem aktualnego stanu środowiska przyrodniczego (lipiec i sierpień 2012 r.) poprzedzone zostały szczegółową analizą dostępnych materiałów archiwalno – dokumentacyjnych odnoszących się do analizowanych wybranych terenów wskazanych do rewitalizacji oraz terenów bezpośrednio do nich przyległych.

Przy określaniu skutków środowiskowych realizacji poszczególnych zadań lokalnego programu rewitalizacji w prognozie zastosowano metodę macierzy interakcji skutków jego realizacji, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację programu zamierzenia (obszary wsparcia), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące skutki środowiskowe

ich realizacji środowisko. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi zaznaczono symbolem:

- **P** - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki realizacji planowanego przedsięwzięcia
- **N** - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki realizacji planowanego przedsięwzięcia,
- **0** - realizacja celu nie będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań realizacji planowanego przedsięwzięcia,
- **N/P** – realizacja celu może powodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu uzyskamy pozytywne, założone skutki.
- **N/O** – realizacja celu może spowodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu skutek będzie obojętny dla środowiska i zdrowia ludzi.

Następnie dokonano omówienia wszystkich ważniejszych oddziaływań i podsumowano wpływ poszczególnych celów na poszczególne elementy środowiska.

2. Ustalenia projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015

2.1. Cele sporządzenia projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015

Podstawowym celem aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork jest zapewnienie harmonijnego rozwoju miasta poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji.

Cele strategiczne i operacyjne:

Cel 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej

1.1. Wzbogacenie oferty turystycznej miasta w oparciu o istniejące zasoby dziedzictwa kulturowego

1.2. Modernizacja istniejących obiektów i terenów o wartościach zabytkowych

1.3. Poprawa estetyki

1.4. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury turystycznej

Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców i ich integracja

2.1. Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych

- 2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawa możliwości komunikacyjnych**
- 2.3. Zapewnienie odpowiednich standardów infrastruktury edukacyjnej**
- 2.4. Poprawa jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej**
- 2.5. Tworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej**
- 2.6. Zapewnienie podstawowej infrastruktury technicznej**
- 2.7. Przystosowanie przestrzeni publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych**
- 2.8. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

Cel 3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

- 3.1. Wprowadzenie funkcji uzdrowiskowych**
- 3.2. Przywrócenie atrakcyjnym terenom inwestycyjnym utraconych funkcji**
- 3.3. Tworzenie warunków dla powstawania partnerstw publiczno-prywatnych**

Oczekiwane efekty

- **lokalne ożywienie gospodarcze spowodowane rozwojem turystyki (dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, funkcje uzdrowiskowe, większa dostępność dla turystów poprzez kolej i port) - wzrost liczby działających firm na terenie miasta,**
- **zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poprzez generowanie nowych miejsc pracy w sektorze usługowym,**
- **zwiększenie bezpieczeństwa, w tym komunikacyjnego,**
- **poprawa lokalnego środowiska naturalnego,**
- **poprawa estetyki przestrzeni w mieście,**
- **podniesienie jakości życia mieszkańców,**
- **zatrzymanie procesu degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską,**
- **wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji.**

Realizacja wyznaczonych celów, działań oraz założone oczekiwane efekty przyczynią się do podniesienia standardu przestrzeni publicznej oraz uruchomienia szeregu procesów dla dalszego rozwoju lokalnych struktur obywatelskich, integracji mieszkańców osiedli, pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców, rozwoju nowych form działalności w zakresie obsługi ruchu turystycznego. Jednocześnie renowacja zabytkowych obiektów architektury przyczyni się do wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z wielowiekową historią i tradycją miasta. Podniesie prestiż lokalnych władz i wpłynie na ożywienie kontaktów międzynarodowych Frombork.

2.2. Zawartość projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2012

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork składa się z 9 rozdziałów i liczy 90 stron (wraz z załącznikami).

W rozdziale 1 omówiono tryb prac nad aktualizacją lokalnego programu rewitalizacji miasta oraz określono przesłanki, jakimi się kierowano przy podejmowaniu decyzji o jego opracowaniu, wskazano operatora i partnerów jego realizacji. Przedstawiono jednocześnie definicje podstawowych pojęć używanych w tekście Programu. Wskazano także partnerów i operatora prawidłowej jego realizacji.

W rozdziale 2 przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej miasta w 4 sferach przestrzennej, gospodarczej, społecznej i mieszkaniowej oraz zidentyfikowano następujące problemy w nich występujące i tak:

w sferze przestrzennej (zagospodarowanie przestrzenne, dobra kulturowe i materialne, infrastrukturę techniczną i komunikacyjną):

- zły stan obiektów zabytkowych, w tym wykupionych przez osoby prywatne,
- brak środków na odnawianie zabytkowych obiektów,
- brak imprez kulturalnych o oddziaływaniu ponadlokalnym wynikający z braku środków,
- niedostateczna ilość budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego,
- wyeksploatowana część zasobów mieszkaniowych –komunalne i popegeerowskie,
- wzrost liczby mieszkańców z zasobów komunalnych zalegających z opłatami,
- brak środków na odtworzenie, rozbudowę i remonty, w tym obiektów zabytkowych,
- brak mieszkań socjalnych,
- zły stan techniczny ulic w mieście i niska nośność podbudów jezdni,
- braki sieci ulicznej na peryferiach i na części obszarów nowej zabudowy mieszkaniowej,
- zły stan dróg gminnych i części powiatowych,
- duże nakłady na remonty dróg i brak środków na nowe inwestycje,
- brak zainteresowania inwestorów prywatnych inwestycjami w infrastrukturę towarzyszącą drogom (parkingi, miejsca widokowe, infrastruktura rekreacyjna),
- brak środków na zbudowanie platformy elektronicznej dla usług publicznych (e- edukacja, e - administracja),
- niedostatecznie rozwinięty dostęp do internetu, w tym w szczególności na wsiach,
- redukcja części połączeń autobusowych do małych miejscowości,
- zły stan istniejącej infrastruktury około drogowej, w tym brak ścieżek rowerowych i spacerowych,

- mała atrakcyjność plaż nad zalewem (brak pomostów, zarośnięte brzegi jezior),
- brak wydzielonych terenów rekreacyjnych,
- niedostateczne oświetlenie części wsi,
- mała ilość chodników,
- zły stan dojazdów do gospodarstw rolnych,
- duża liczba kotłowni węglowych,
- brak kanalizacji burzowej,
- brak kanalizacji na wsiach,
- szczątkowa lub zużyta sieć kanalizacji deszczowej,
- funkcjonowanie szamb (często nieszczelnych),
- dzikie wysypiska śmieci,
- brak skutecznego systemu zbiórki odpadów;

w sferze gospodarczej (struktura podstawowych branż gospodarki, ilość podmiotów gospodarczych, główni pracodawcy):

- brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- brak środków na inwestycje w rolnictwie, w tym na ekologię,
- brak inwestorów zewnętrznych,
- mała liczba podmiotów gospodarczych,
- niedostateczna działalność instytucji wspierających przedsiębiorczość(np. fundusz poręczeń, działalność doradcza),
- brak gazyfikacji,
- niskie wykształcenie osób bezrobotnych,
- niska aktywność gospodarcza mieszkańców gminy i obawy przed podjęciem działalności na własny rachunek,
- słaba infrastruktura turystyczna na wsiach,
- brak znaczących inwestycji tworzących miejsca pracy,
- niewystarczający stan infrastruktury turystycznej,
- niskie tempo inwestycji w sektorze prywatnym,
- postępująca degradacja gospodarcza i społeczna terenów po byłych PGR,
- mała aktywność bezrobotnych w poszukiwaniu pracy,
- słabo rozwinięty lokalny przemysł,
- niedostateczna infrastruktura do rozwoju przedsiębiorczości,
- brak promocji przyciągającej kapitał i inwestycje,
- niewykorzystany potencjał jaki wynika z położenia geograficznego stwarzającego duże możliwości rozwoju (bliskość granicy UE z Federacją Rosyjską),
- zminimalizowane połączenia kolejowe,

- słaba baza hotelowa i gastronomiczna,
- niezagospodarowane szlaki turystyczne,
- brak obiektów sportowych i rekreacyjnych – brak krytej pływalni,
- brak lokalnych produktów turystycznych,
- niewykorzystane możliwości turystyczne,

w sferze społecznej (struktura demograficzna i społeczna, bezrobotni, grupy społeczne wymagające wsparcia, bezpieczeństwo publiczne, edukacja, organizacje pozarządowe):

- wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego, brak perspektyw dla bezrobotnych i związane z tym często występowanie patologii społecznych,
- brak spójności wewnętrznej społeczeństwa, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost aktywności, (mała liczba aktywnych stowarzyszeń),
- postępujący proces degradacji majątku po byłych PGR-ach,
- zdegradowane zabytkowe zasoby mieszkaniowe prywatnych właścicieli.
- liczne zespoły zabudowań tworzących dysharmonię historycznego krajobrazu miasta,
- brak świetlic/miejsc spotkań na wsiach,
- brak środków na rozwój kultury i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego,
- niekorzystne zmiany demograficzne - starzenie się społeczeństwa,
- spadek liczby ludności spowodowany migracją w poszukiwaniu pracy,
- migracja ludzi młodych i wykształconych,
- niewystarczające zagospodarowanie przez mieszkańców otoczenia posesji,
- pogłębiający się proces pogarszania się struktury demograficznej gminy związany ze starzeniem się społeczeństwa oraz wynikający ze specyfiki procesów migracyjnych (młodzi i lepiej wykształceni emigrują do dużych aglomeracji i ośrodków miejskich lub za granicę,
- niski wskaźnik gęstości zaludnienia,
- niski poziom mobilności zawodowej mieszkańców,
- wysokie dysproporcje w wewnętrznej koncentracji ludności gminy na korzyść ludności we Fromborku,
- znaczny spadek liczby dzieci do lat 14,
- wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,
- niska liczba zawieranych małżeństw i urodzeń,

w sferze mieszkaniowej

- przeważa zabudowa zrealizowana przed 1945 rokiem (58 % ogółu budynków),
- nie funkcjonuje na terenie miasta rynek deweloperski i bardzo mało buduje się nowych budynków mieszkalnych, wielorodzinnych
- wysoki odsetek lokatorów nie płacących regularnie swoich zobowiązań czynszowych

W analizie SWOT (rozdział 2.5) w celu określenie (scharakteryzowania) **lokalnego potencjału miasta** określono silne i słabe jego strony oraz szanse i zagrożenia dalszego rozwoju; **silne i słabe strony odnoszono do uwarunkowań wewnętrznych, natomiast szanse i zagrożenia odnoszono do przyszłości i uwarunkowań zewnętrznych rozwoju miasta:**

uwarunkowania wewnętrzne

wśród silnych stron wymieniono m.in.:

- obiekty europejskiego dziedzictwa kulturowego,
- rozwijające się formy ośrodka kulturalno-oświatowego w oparciu o istniejące instytucje i organizacje,
- zasoby siły roboczej umożliwiające realizację różnorodnych przedsięwzięć inwestycyjnych,
- silna grupa inteligencji skupiona w placówkach oświatowych, Muzeum Mikołaja Kopernika, urzędach administracji samorządowej, placówkach służby zdrowia i opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacjach młodzieżowych (harcerze) i pozarządowych (Fundacja im. Mikołaja Kopernika),
- port pasażerski z uprawnieniami międzynarodowego morskiego przejścia granicznego i port rybacki oraz rozwój funkcji portu handlowego, sprzyjające warunki do uruchomienia portu żeglarskiego,
- walory przyrodnicze,
- walory turystyczne miasta i całej gminy,
- zasoby naturalne, w tym przede wszystkim źródła wód geotermalnych,
- rezerwy terenowe na realizację inwestycji,
- korzystne warunki mikroklimatyczne wynikające z walorów przyrodniczych oraz z faktu braku obiektów przemysłowych zanieczyszczających środowisko (doskonałe warunki dla rozwoju funkcji uzdrowiskowych).

Natomiast **za słabe strony uznano:**

- wysoki poziom bezrobocia, brak sprecyzowanych perspektyw dla bezrobotnych, istniejące patologie społeczne, niski poziom wykształcenia,
- brak zawiązanej współpracy z miastami partnerskimi w innych krajach Unii Europejskiej,
- brak wewnętrznej, silnej struktury organizacyjnej samorządu gminy (głównie z powodów ekonomicznych), zajmującej się kreowaniem rozwoju i kontrolą procesów rozwojowych,
- brak spójności wewnętrznej społeczności, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost przedsiębiorczości,
- postępujący proces degradacji majątku po byłych PGR-ach,
- niska estetyka centrum miasta,
- zdegradowane zabytkowe zasoby mieszkaniowe,
- liczne zespoły zabudowań tworzących dysharmonię historycznego krajobrazu miasta,

- brak zintegrowanych programów ochrony i konserwacji unikatowych zabytków, parków i pomników przyrody,
- zniszczona i rażąca infrastruktura komunikacyjna, niekorzystnie kontrastująca z zabytkowymi budowlami,
- dewastacja krajobrazu przyrodniczego i brak rozpoczętego procesu sukcesywnej rekultywacji kopalni piasku i żwiru we Fromborku,
- nieuporządkowany sposób użytkowania i zagospodarowania terenów i obiektów w mieście oraz w gminie,
- brak wystarczających środków finansowych w budżecie na profesjonalną promocję Miasta i Gminy Frombork.

Jednocześnie **wskazano następujące szanse rozwojowe miasta:**

- integracja kraju ze strukturami europejskimi – podniesienie rangi terenu przygranicznego z Obwodem Kaliningradzkim. Usytuowanie Fromborka w pobliżu międzynarodowych traktów komunikacyjnych i granicy UE z Federacją Rosyjską,
- możliwości pozyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych UE,
- sprzyjająca polityka regionalna adresowana do jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości dzięki globalnej polityce sprzyjającej tworzeniu nowych miejsc pracy,
- wzrost poziomu wykształcenia,
- bliskość aglomeracji: Kaliningrad, Gdańsk, Olsztyn, Elbląg,
- stały wzrost poprawy stanu środowiska,
- prognozy rozwoju ruchu turystycznego,
- rozwój i prowadzenie kompleksowej promocji miasta,
- prognozowany rozwój żeglugi na Zalewie Wiślanym.

Oprócz szans wskazano także na **zagrożenia możliwości rozwoju miasta:**

- rosnące bezrobocie,
- wzrost marginalizacji społeczeństwa,
- rosnąca liczba migracji,
- stały wzrost ruchu samochodowego,
- pogarszanie stanu technicznego dróg i chodników,
- brak obwodnicy,
- brak integracji społeczeństwa,
- pogorszenie stanu bezpieczeństwa publicznego,
- brak praktycznej współpracy innymi samorządami również zagranicznymi,
- ograniczone zdolności finansowe,
- brak systemu gazyfikacji.

W rozdziale 3 omówiono powiązania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Fromborka na lata 2007 - 2012 z innymi dokumentami odnoszącymi się do rozwoju przestrzenno – gospodarczo – społecznego miasta i regionu, w tym między innymi do Narodowej Strategii Spójności, Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego do roku 2020, Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Warmińsko-Mazurskim, Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013, Strategii Rozwoju Powiatu Braniewskiego. **Jednocześnie wskazano na spójność (zgodność) aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork z wymienionymi dokumentami. Równocześnie stwierdzono, że obecnie aktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2012 jest również spójny z wizją rozwojową zdefiniowaną w strategii: Miasto i gmina Frombork dumne ze swojej historii, przyjazne dla swoich mieszkańców, turystów i pięknej przyrody, podtrzymuje zasoby dziedzictwa kulturowego, rozwija szkolnictwo i zapewnia szeroki dostęp do kształcenia ustawicznego, otwiera portowe okno na świat, rozwija proekologiczne rolnictwo i różnorodne formy przedsiębiorczości.**

W rozdziale 4 omówiono podstawowe założenia aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2012, w tym wskazano cele strategiczne i operacyjne Programu; zasięg przestrzenny obszarów wskazanych do rewitalizacji wraz z ich omówieniem i uzasadnieniem wyboru z ich szczegółową analizą wskaźnikową. Równocześnie w tym rozdziale zidentyfikowano obszary priorytetowe oraz oczekiwane wskaźniki osiągnięć celów realizacji programu rewitalizacji. **Ze względu na dziedzictwo kulturowe i potencjał gospodarczo-turystyczny, jak i kumulacji zjawisk problematycznych wyodrębniono dwa najważniejsze obszary – A i B. Są one również zgodne z wynikiem konsultacji społecznych. W tych też obszarach będą skupiały się projekty priorytetowe realizowane przez Urząd Miasta. W pierwszej kolejności realizowany będzie projekt: Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku. Są one również zgodne z wynikiem konsultacji społecznych.**

W rozdziale 5 wymieniono wszystkie planowane działania w ramach aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2012 z podziałem na działania realizowane przez Urząd Miasta i Gminy Frombork oraz przez beneficjentów zewnętrznych: wspólnoty mieszkaniowe, oraz innych.

Rozdział 6 omawia sposoby finansowania i plan finansowy realizacji aktualizacji lokalnego programu rewitalizacji (budżet Miasta Frombork, środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Spójności, środki własne spółdzielni wspólnot mieszkaniowych, środki podmiotów prywatnych oraz budżet państwa i inne.

W **rozdziale 7** omówiono przebieg i wyniki konsultacji społecznych; w **rozdziale 8** – omówiono system wdrażania, monitorowania, oceny i komunikacji społecznej; **rozdział 9** stanowią załączniki.

3. Powiązania projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2020 z innymi dokumentami

3.1. Dokumenty na szczeblu gminnym

3.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork

Aktualnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork zatwierdzone Uchwałą Nr X/54/07 Rady Miejskiej Gminy Frombork z dnia 28 czerwca 2007 r..

W studium określono następujące **główne strefy polityki przestrzennej**:

- I - strefa ochrony wartości kulturowych i historycznych miasta Frombork - dominacja działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego (obejmuje obszar miasta w obrębie stref ochrony konserwatorskiej),
- II - strefy aktywizacji gospodarczej - obejmujące port we Fromborku, tereny dla rozwoju turystyki (T1, T2, T3, T4 i T5), projektowany zalew „Bogdany” oraz tereny dla różnych form działalności produkcyjnej i składowej (G1, G2, G3, G4 i G5), w których dominować będą ze strony samorządu działania marketingowe oraz formalno-prawne i finansowe,
- III - strefa obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy - dominacja intensywnej ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w powiązaniu z agroturystyką, turystyką krajoznawczą i pobytową,
- IV - strefa otuliny Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej - dominacja intensywnej ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych,
- V - strefa rolnictwa ekologicznego obejmująca pozostały obszar gminy, na którym dominować będą działania na rzecz tworzenia korzystnych warunków produkcji i sprzedaży zdrowych produktów rolnych (element konkurencyjności naszego rolnictwa).

A dla terenu miasta określono następujące potencjalne obszary aktywizacji gospodarczej:

a - port: rybacki, handlowy, pasażerski jachtowy,

b - tereny turystyczne:

- T1 - dla rozwoju bazy dla różnych form rehabilitacji i docelowo ośrodka leczniczo-uzdrowiskowego,

- T2 - dla lokalizacji pól golfowych lub różnych form rekreacji ruchowej,
- T3 - dla lokalizacji zespołu hotelowego.

W studium **zasoby środowiska przyrodniczego miasta** określono w następujący sposób:

- 1) roślinność parków i skwerów ze znacznym udziałem drzew i krzewów – o średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 2) roślinność ogrodów działkowych – o średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 3) roślinność ogrodów przydomowych cechująca się dużą różnorodnością gatunkową – o średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 4) las miejski z dominacją sosny – o bardzo dużym potencjale faunistycznym, florystycznym oraz produkcji tlenu i regeneracji powietrza i retencji wody;
- 5) roślinność terenów intensywnej zabudowy, dość uboga gatunkowo i zajmująca niewielkie powierzchnie – o niedużym potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 6) roślinność ciągów komunikacyjnych z udziałem drzew i krzewów – o średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 7) siedliska roślinności szuwarowej w strefie brzegowej Zalewu Wiślanego - o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym i retencji wody oraz średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 8) roślinność ozdobna i użytkowa w otoczeniu zabudowy – o średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza;
- 9) kompleksy gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej - o dużym potencjale rolniczym, oraz grunty rolne w IV klasie bonitacyjnej o średnim potencjale rolniczym.

W studium obszar miasta objęto ochroną konserwatorską, która podzielono na **strefy ochrony konserwatorskiej**:

strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej (obejmująca swoim zasięgiem teren występowania istniejących obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz układ urbanistyczny Starego Miasta),

- w obrębie strefy obowiązuje nadrzędność priorytetów konserwatorskich nad innymi oraz wymóg remontów konserwatorskich, rewaloryzacji obiektów i zespołów zabytkowych.
- w obrębie strefy zalecana likwidacja elementów dysharmonizujących układ urbanistyczny Starego Miasta.

strefa ochrony krajobrazu kulturowego - ochrona konserwatorska układów przestrzennych i zespołów zabudowy oraz obiektów znajdujących się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków, posiadających dużą wartość kulturową i historyczną, w której dopuszcza się inwestowanie pod określonymi warunkami,

strefa ochrony archeologicznej wyznaczona celem zachowania reliktywów archeologicznych i nawarstwień kulturowych kultury pradziejowej, średniowiecznej oraz nowożytnej.

tereny zabudowy do rehabilitacji i rewitalizacji

- 1) **ustalono pilną potrzebę rehabilitacji zespołów zabudowy wielorodzinnej byłych P.G.R. niezależnie od jej obecnych struktur własnościowych.**
- 2) **celem rehabilitacji zabudowy jest poprawa jej walorów użytkowych i estetycznych oraz właściwe wkomponowanie w krajobraz.**
- 3) **w pierwszej kolejności proces ten należy przeprowadzić na Osiedlu Słonecznym we Fromborku.**
- 4) **prace rewitalizacyjne należy przeprowadzić na Dolnym Tarasie starego miasta, w celu przywrócenia zespołowi staromiejskiemu historycznego charakteru i zlikwidowania elementów zabudowy dysharmonizującej.**

punkty widokowe na panoramę miasta Fromborka:

- a) z Zalewu Wiślanego,
- b) z końcówki mola,
- c) z drogi wjazdowej z Elbląga,
- d) z drogi wjazdowej z Frombork,
- e) z drogi wjazdowej z miejscowości Bogdany,
- f) ze wzniesienia przy drodze wjazdowej z miejscowości Ronin (z zaleceniem organizacji tarasu widokowego
- g) zabezpiecza się miejsce na punkt widokowy na przyszły zbiornik wodny „Bogdany” i odbudowany Kanał Kopernika przy drodze na Bogdany w sąsiedztwie zabytkowego mostu na kanale. Punkt ten należy powiązać z organizacją parkingu i lokalu gastronomicznego.

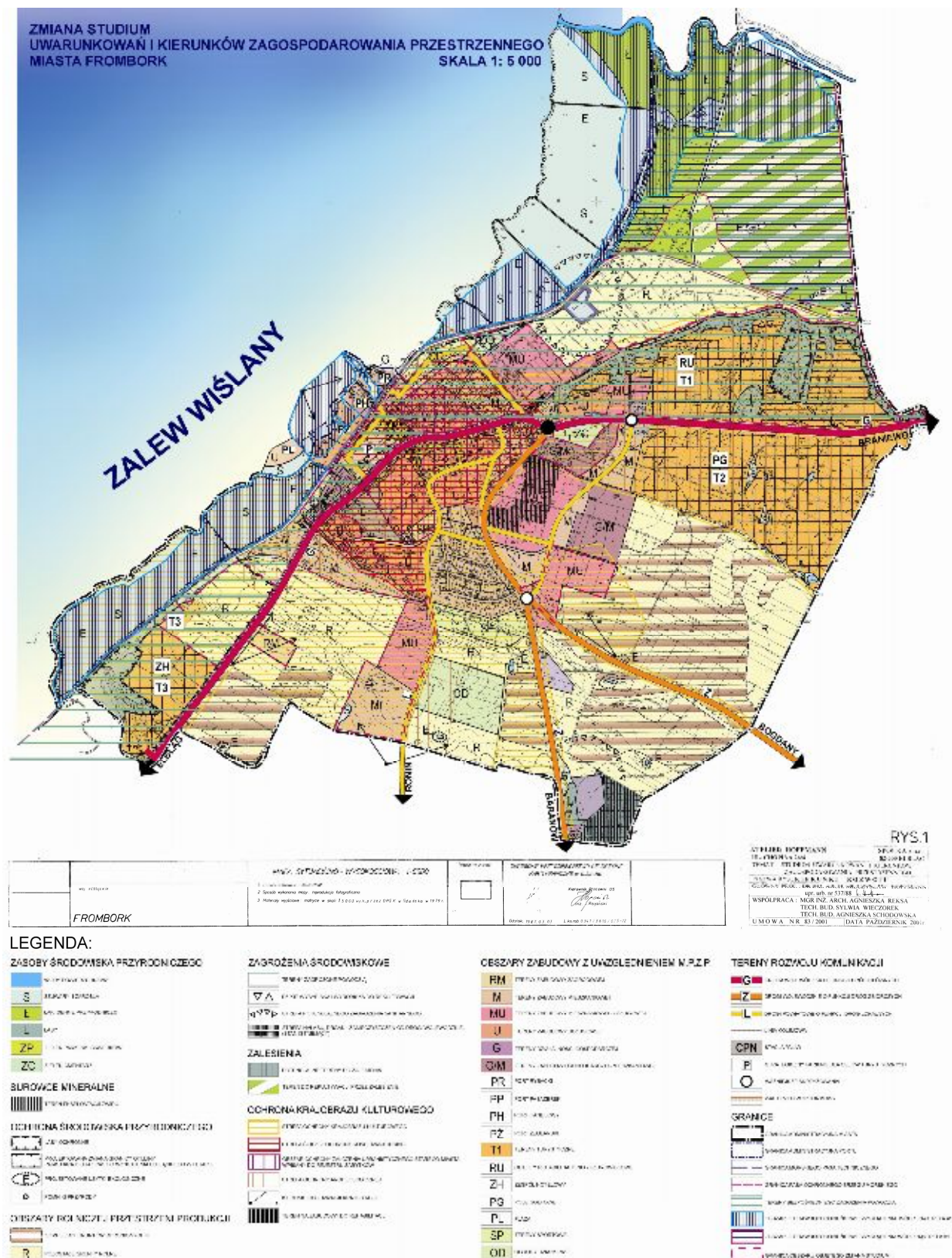
W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork jako podstawową zasadę dla obszaru miasta i gminy, ustalono preferencje dla uzupełniania zabudowy w obrębie i w sąsiedztwie terenów zabudowy istniejącej, a warunkiem realizacji nowej zabudowy jest jej dostosowanie do tradycyjnych form zabudowy istniejącej. Istniejąca zabudowa nie spełniająca tego warunku, podlega niezbędnym procesom rehabilitacji.

Równocześnie dla miasta określono następujące **kierunki rozwoju obszarów zainwestowania**

- rozwój terenów zabudowy mieszkalnej, usługowej oraz różnych form działalności gospodarczej w kierunku wschodnim,
- tereny dla aktywnego rozwoju turystyki i działalności leczniczo-uzdrowiskowej lokalizuje się na kierunku wschodnim oraz południowo-zachodnim (baza hotelowa)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork opracowane zostało przed wejściem w życie ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i dlatego nie było poddane procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Analizując cele

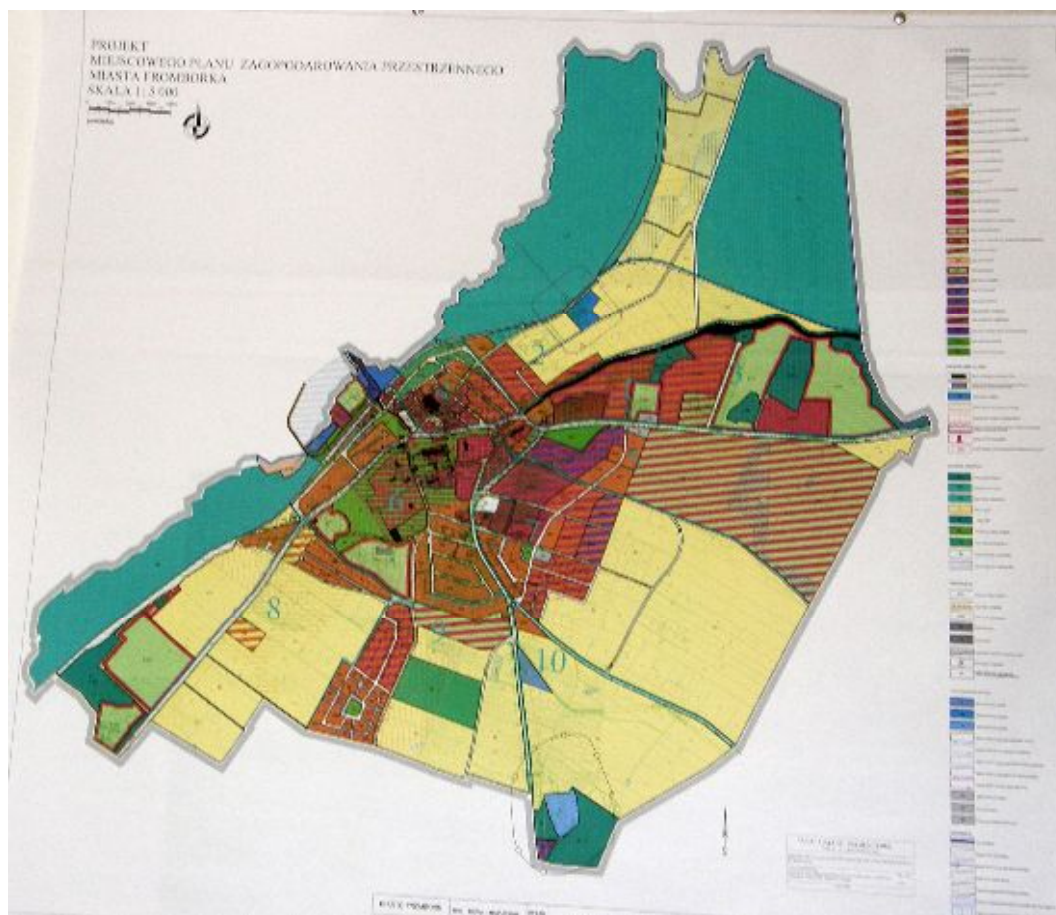
strategiczne i kierunki działań w ramach ocenianej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork zauważa się, że część tych działań zgodnych jest z głównymi uwarunkowaniami rozwoju gospodarczego miasta.

Rys. 2. Rysunek zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork

3.1.2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork

Ustalenia obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork określając przeznaczenie poszczególnych fragmentów miasta na poszczególne funkcje oraz przypisując im odpowiednie zapisy urbanistyczne, infrastrukturalne i przyrodnicze pozo wola na bezkolizyjną realizację wszystkich działań określonych w aktualizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015.

Rys.3. Rysunek miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork

3.1.3. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 - 2015

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 – 2015 misję miast określono w sposób następujący: ***Miasto i gmina Frombork czerpie z wiedzy i gospodarności swego obywatela Mikołaja Kopernika. Podejmuje efektywne działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców, podnosi poziom edukacji i samoorganizuje się dla realizacji interesów zbiorowych.*** Została ona oparta na silnych wewnętrznych atutach miasta i gminy Frombork, jakie są:

- a. Wzgórze Katedralne – zespół zabytkowy światowej klasy, Pomnik Historii ustanowiony Rozporządzeniem Prezydenta RP w 1994 roku wraz z całą historią związaną z pracą

- i życiem Mikołaja Kopernika, Bazylika Katedralna ze wspaniałym wyposażeniem (w tym ze słynnymi organami) oraz Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku (z jego działalnością ekspozycyjną, naukowo – badawczą, dydaktyczną oraz popularyzatorską).
- b. rozwijające się formy ośrodka kulturalno - oświatowego w oparciu o istniejące instytucje i organizacje: Zespół Szkół we Fromborku, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury we Fromborku, Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku z obserwatorium astronomicznym i planetarium, izbę historyczną „Skarby spod strzechy”, zasoby i dorobek Fundacji im. Mikołaja Kopernika.
 - c. zasoby siły roboczej umożliwiające realizację różnorodnych przedsięwzięć inwestycyjnych.
 - d. silna grupa inteligencji skupiona w Zespole Szkół, Muzeum Mikołaja Kopernika, urzędach administracji samorządowej, placówkach służby zdrowia i opiekuńczo - wychowawczych oraz w organizacjach pozarządowych.
 - e. port pasażerski z uprawnieniami międzynarodowego morskiego przejścia granicznego i port rybacki oraz rozwój funkcji portu handlowego.
 - f. sprzyjające warunki do utworzenia portu żeglarskiego (mariny) oraz akwaparku na bazie istniejącego basenu miejskiego.
 - g. walory turystyczne miasta i gminy, w tym w szczególności: Wzgórze Katedralne, Ogrody Kanoniczne i kanonie, Kanał Kopernika oraz układ Starego Miasta utrzymane w historycznych ramach, basen miejski oraz tereny do rozwoju uzdrowiska, dynamiczne krajobrazy brzegu klifowego oraz dolin rzeki Baudy i Narusy, imponujące i znane w fachowej literaturze stanowiska archeologiczne związane z kulturą bałtyjską (przede wszystkim czytelne w terenie grodziska), typowe dla krajobrazu kulturowego Warmii kapliczki i krzyże przydrożne.
 - h. rezerwy terenowe na realizację inwestycji aktywizujących gminę w dziedzinie turystyki oraz różnych form działalności gospodarczej w zakresie produkcji i składów - wykazane w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” we Fromborku, Bogdanach, Jędrychowie, Baranówce, Biedkowie i Wielkim Wierźnie.
 - i. korzystne warunki mikroklimatyczne wynikające z walorów przyrodniczych oraz z faktu braku obiektów przemysłowych zanieczyszczających środowisko; powyższe stwarza warunki dla rozwoju funkcji uzdrowiskowych, obszar częściowo objęty programem Natura 2000.
 - j. dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i nowoczesna oczyszczalnia ścieków.
 - k. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy - świadczy o szczególnych walorach przyrodniczych centralnej części obszaru gminy.

Jednocześnie w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 – 2015 wskazano słabe wewnętrzne strony miasta i gminy Frombork:

- a. brak zawiązanej współpracy z miastami partnerskimi w innych krajach Unii Europejskiej, co utrudnia lub uniemożliwia aplikowanie o fundusze z UE na realizację strategicznych zamierzeń w mieście i gminie Frombork (zwłaszcza w odniesieniu do programów współpracy międzynarodowej i transgranicznej).
- b. brak wewnętrznej, silnej struktury organizacyjnej samorządu gminy zajmującej się kreowaniem rozwoju i kontrolą procesów rozwojowych.
- c. wysoki poziom bezrobocia, brak sprecyzowanych perspektyw dla bezrobotnych, istniejące patologie społeczne, niski poziom wykształcenia i zubożenie na terenach wiejskich.
- d. brak spójności wewnętrznej społeczeństwa, działań integrujących i inicjatyw społecznych pobudzających ożywienie i wzrost przedsiębiorczości.
- e. postępujący proces degradacji majątku po byłych PGR-ach.
- f. liczne zespoły zabudowań tworzących dysharmonię historycznego krajobrazu miasta i gminy, najbardziej rażący to zespół Osiedla Słonecznego we Fromborku, obniżający ocenę wartości krajobrazu kulturowego miasta.
- g. brak iluminacji Wzgórza Katedralnego.
- h. zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych oraz brak zintegrowanych programów ochrony, konserwacji i rewitalizacji zabytków architektury, założeń zieleni wysokiej oraz pomników przyrody; zniszczona i rażąca infrastruktura komunikacyjna, niekorzystnie kontrastująca z zabytkowymi budowlami.
- i. niezadawalający poziom bezpieczeństwa publicznego w mieście i na terenach wiejskich spowodowany niedoinwestowaniem Posterunku Policji we Fromborku (brak specjalistycznego wyposażenia i sprzętu).
- j. nieuporządkowany sposób użytkowania i zagospodarowania terenów i obiektów w mieście oraz w gminie (na terenach wiejskich szpecąca zabudowa gospodarcza i przydomowa w postaci: chlewików, przybudówek, komórek i składzików; w mieście dysharmonijna zabudowa w centrum miasta, zwłaszcza w okolicach Rynku).
- k. brak kanalizacji sanitarnej na całym wiejskim obszarze gminy.
- l. brak wystarczających środków finansowych w budżecie na profesjonalną promocję miasta i gminy Frombork.
- m. brak odpowiedniego zagospodarowania plaży miejskiej.

Na tej podstawie określono wizję rozwojową miasta:

Miasto i gmina Frombork dumne ze swojej historii, przyjazne dla mieszkańców i turystów, podtrzymuje zasoby dziedzictwa kulturowego, rozwija szkolnictwo i kulturę, otwiera portowe okno na świat, promuje i wspiera proekologiczne rolnictwo oraz różnorodne formy przedsiębiorczości. Wykorzystując unikalne walory przyrodniczo – klimatyczne, zabiega o uzyskanie statusu uzdrowiska.

W strategii oceniając obecną sytuację związaną z bezrobociem stwierdzono, że za podstawowy cel strategiczny należałoby uznać - tworzenie nowych miejsc pracy, ale takiego celu nie można uznać za najważniejszy sam w sobie. Należy tworzyć zespół celów, które w efekcie dadzą wzrost gospodarczy, a co za tym idzie zwiększenie ilości miejsc pracy. Dlatego sformułowano następujące **cele strategiczne**:

Cel I rozwój edukacji, oświaty i kultury

- rozbudowa i dalsza modernizacja bazy edukacyjnej, oświatowej i sportowej,
- rozbudowa i wyposażenie infrastruktury kulturalnej,
- rozwój kultury i oświaty poprzez współdziałanie ze społecznością lokalną (w tym z organizacjami pozarządowymi),
- rozwój kultury i oświaty poprzez współdziałanie z organizacjami o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym,
- doskonalenie zawodowe kadry oświatowo - kulturalnej, pracowników Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, pomocy społecznej itp.,
- rozwój różnych form kształcenia ustawicznego.

Cel II ochrona dziedzictwa kulturowego

- zachowanie, renowacja oraz rewitalizacja historycznych układów urbanistycznych, zespołów architektonicznych oraz zabytkowej zabudowy według udokumentowanych wzorów ikonograficznych i zgodnie ze sztuką konserwatorską (np. rewitalizacja układu Starego Miasta z Rynkiem, rewitalizacja części Kanału Kopernika, renowacja budynków wpisanych do rejestru zabytków itp.),
- udostępnianie materialnych i duchowych świadectw z życia i kultury dawnych epok,
- podejmowanie inicjatyw wydawniczych promujących i popularyzujących dorobek badawczy najważniejszych ośrodków życia intelektualnego funkcjonujących we Fromborku, w tym głównie Muzeum Mikołaja Kopernika, Fundacji im. Mikołaja Kopernika oraz dokonań generowanych w sektorze NGO,
- wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie gromadzenia i zabezpieczania pamiątek dziedzictwa kulturowego.

Cel III rozwój różnych form turystyki

- promowanie miasta i jego dorobku oraz dziedzictwa kulturowego posiadającego potencjał turystyczny, w tym szczególnie profesjonalna promocja najważniejszych dźwigni rozwojowych Fromborka – mariny oraz uzdrowiska,
- rewitalizacja szlaków turystycznych z włączeniem w system międzynarodowych szlaków turystycznych,
- rewitalizacja linii kolei nadzalewowej w formie partnerstwa gmin o wysokich walorach historycznych od Malborka przez Elbląg do Krynicy Morskiej i Frombork (z powiązaniem przewozów kolejowych z rejsami „tramwajów wodnych” po Zalewie

Wiślanym - w ramach nowego „produktu turystycznego szlakiem kolei nadzalewowej”) lub utworzenie szlaku rowerowego wzdłuż linii dawnej kolei,

- rozwój bazy turystycznej (m.in. realizacja MOP - miejsc obsługi podróżnych przy drodze Elbląg - Kaliningrad),
- wspieranie inicjatyw mieszkańców i inwestorów w zakresie rozwoju turystyki, tworzenie warunków dla rozwoju turystyki pobytowej i kwalifikowanej.

Cel IV rozwój proekologicznej produkcji rolnej

Cel V rozwój funkcji portowych we Fromborku

- opracowanie koncepcji programowo – przestrzennej etapowego zagospodarowania obszaru portowego poprzez modernizację mariny fromborskiej,
- budowa mariny fromborskiej w ramach Programu „Pętla Żuław – Międzynarodowa Droga Wodna E-70” (etap I, część hydrograficzna – realizowany przez gminę Frombork; etap II, zaplecze mariny – realizowany na podstawie umowy z podmiotami prywatnymi),
- profesjonalna promocja funkcjonowania portu i mariny we Fromborku,
- tworzenie dalszych warunków korzystnych dla rozwoju portu pasażerskiego i jachtowego we Fromborku, zwłaszcza poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej,
- zapewnienie powiązania drogowego portu i mariny z zewnętrznymi szlakami komunikacyjnymi regionu, a głównie z istniejącymi drogami wodnymi i projektowanymi ścieżkami oraz szlakami rowerowymi,
- realizacja plaży w powiązaniu z układem funkcjonalno - przestrzennym portu i mariny, rozwój różnych form turystyki kwalifikowanej (np. windsurfingu, katesurfingu itp.).

Cel VI uzyskanie przez Frombork statusu uzdrowiska

- opracowanie koncepcji programowo – przestrzennej rozwoju uzdrowiska we Fromborku w aspekcie: gospodarczym, ekonomicznym oraz technicznym,
- przygotowanie operatu uzdrowiskowego (zawierającego ekspertyzy i badania geologiczne, klimatyczne, balneologiczne, dotyczące czystości powietrza, natężenia hałasu itp.),
- uchwalenie przez radę miejską statutu uzdrowiska,
- zagospodarowanie term fromborskich,
- budowa infrastruktury uzdrowiskowej i okołouzdrawiskowej (z wykorzystaniem terenu basenu miejskiego).

Cel VII tworzenie warunków dla rozwoju różnorodnych form przedsiębiorczości na terenie miasta i gminy

- zabezpieczenie warunków formalno - prawnych na promocję terenów przeznaczonych pod inwestycje:
 - we Fromborku na funkcje hotelowe i sanatoryjne oraz tereny do aktywnej rekreacji (np. pola golfowe, akwapark),
 - w miejscowości Wielkie Wierzno, Jędrychowo, Biedkowo i Baranówka na realizację zakładów produkcyjnych, przetwórczych lub składów (nie stanowiących zagrożenia dla środowiska),
 - w miejscowości Bogdany na realizację zbiornika wodnego na rzece Baudzie (małej retencji wody) oraz obiektów turystycznych,
- doprowadzenie do realizacji gazociągu wysokiego ciśnienia na obszar gminy,
- kontynuowanie działań na rzecz realizacji węzła drogowego, łączącego gminę z drogą ekspresową Elbląg - Kaliningrad w Wierźnie Wielkim,
- wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,
- adaptacja niewykorzystanych obiektów w gospodarstwach rolnych na różne formy działalności gospodarczej (niestanowiących zagrożenia dla środowiska),
- propagowanie i stwarzanie warunków dla dalszego rozwoju agroturystyki, szczególnie w miejscowościach Krzywiec, Krzyżewo, Nowiny i Ronin.
- współpraca z ościennymi gminami w ramach funkcjonowania LGD „Partnerstwo dla Warmii” (zwłaszcza w dziedzinie promocji gminy, powiatu i szerzej regionu).

Cel VIII przygotowanie Fromborka do ważnych rocznic: 700-lecia nadania praw miejskich oraz 500-lecia przyjazdu Mikołaja Kopernika do miasta.

Cel IX budowa partnerstw służących rozwojowi gospodarczemu i społecznemu gminy oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców

- współpraca z władzami kościelnymi w zakresie rewitalizacji zabytkowych dóbr kościelnych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy,
- powiązanie przedsięwzięć miasta i gminy, instytucji kulturalnych i oświatowych z działaniami Kościoła w zakresie kreowania harmonijnego wizerunku miasta opartego na zabytkach kultury sakralnej,
- wsparcie beneficjentów zewnętrznych w procesie aplikacji o pozyskanie funduszy na renowację rozbudowę i adaptację obiektów zabytkowych oraz służących obsłudze ruchu turystycznego w mieście i gminie.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 – 2015 opracowana została przed wejściem przepisów ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dlatego nie została poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

3.1.4. Program ochrony środowiska miasta i gminy Frombork

W Program ochrony środowiska miasta i gminy Frombork określono następujące **cele ekologiczne i strategie ich realizacji**, które stanowić będą podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska w latach 2003 - 2011. Długoterminowy cel dla gminy Frombork, uwzględniający kierunki rozwojowe w regionie brzmi:

Harmonijny, zrównoważony rozwój gminy, w której wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

Strategia do roku 2011 została sformułowana w oparciu o ocenę stanu istniejącego, tendencje mające istotne znaczenie dla przyszłości gminy i najważniejsze kierunki rozwojowe. Została ona opracowana w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, dla których zdefiniowano długoterminowe cele i opisano strategię ich osiągnięcia.

Cele ekologiczne do 2011 roku wraz z kierunkami działań

Powietrze atmosferyczne

Sukcesywne ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza, głównie ze źródeł rozproszonych

Według polskich przepisów ochrona powietrza oparta jest o zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie dopuszczalnych wielkości. Jednym ze sposobów realizacji w/w zasad jest przeprowadzenie termomodernizacji, zarówno w skali indywidualnego odbiorcy jak i zakładów, która pozwala na redukcję zużycia energii nawet o 60%, co automatycznie oznacza ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Bardzo duże znaczenie w tym zakresie będzie miało prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej uświadamiającej również korzyści ekonomiczne, jakie są możliwe do osiągnięcia. W II Polityce Ekologicznej Państwa, w horyzoncie do roku 2010 za jeden z celów przyjęto ograniczenie emisji pyłów o 50%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z 1990. W latach 2008-2012 emisja gazów cieplarnianych nie powinna przekraczać 94% wielkości emisji z roku 1988. **Redukcja emisji w gminie Frombork powinna osiągnąć taki sam poziom jak powyżej wymienione cele założone dla Polski.**

Emisja niska

Rozwój monitoringu

Niska emisja, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych stanowi lokalnie poważny problem, w szczególności na terenach wiejskich. Niska emisja jest zagadnieniem trudnym do szybkiego rozwiązania ze względu na brak informacji o rozkładzie przestrzennym emisji, a także bardzo duże rozproszenie jej źródeł. Dodatkowo, uciążliwości

związane z niską emisją charakteryzują się sezonowością - wyraźnie wzrastają w sezonie grzewczym zaś w lecie ich znaczenie jest niewielkie. Konieczne jest rozwinięcie monitoringu który pozwoliłby pozyskać informacje o poziomie emisji na poszczególnych obszarach i wyznaczyć regiony, w jakich w pierwszej kolejności powinna być ona ograniczana.

Ograniczanie niskiej emisji

Na terenach wiejskich, gdzie względy ekonomiczne nie pozwolą na rozwój gazyfikacji w znaczącym stopniu, wykorzystywane będą lokalne zasoby energii odnawialnej i wprowadzane takie źródła energii jak gaz płynny lub olej opałowy. W tym celu powinien powstać program, którego realizacja przebiegałaby przy wsparciu ze strony władz. Oprócz emisji zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw (m.in. odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne i substancji zakwaszających), dodatkowym problem jest fakt spalania w paleniskach domowych materiałów powodujących emisję specyficznych substancji do powietrza (opakowania plastikowe, butelki PET etc.). Istotnym jest, zatem prowadzenie edukacji i uświadomienie zagrożeń, jakie mogą one stwarzać.

Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

Lokalnie alternatywą dla spalania paliw tradycyjnych jest wykorzystanie takich źródeł energii jak biomasa, energia geotermalna, energia wód płynących i energia słoneczna. Obowiązek uwzględnienia wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w polityce społeczno - gospodarczej i politykach sektorowych wynika nie tylko z polityki Unii Europejskiej ale również z rezolucji Sejmu RP z dnia 8 lipca 1999r. W "II Polityce Ekologicznej Państwa" za cel do roku 2010 uznano co najmniej podwojenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w stosunku do roku 2000 (co jest zgodne z celami Unii Europejskiej). Wykorzystanie alternatywnych źródeł wymaga jednak bardzo szczegółowej analizy stanu istniejącego i możliwych do osiągnięcia korzyści. Stworzone powinny zostać mechanizmy i rozwiązania (organizacyjne, instytucjonalne, prawne i finansowe), które pozwolą zwiększyć zainteresowanie wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Emisja komunikacyjna

Poprawa stanu technicznego dróg i pojazdów

Niezbędne jest rzetelne egzekwowanie okresowych kontroli stanu technicznego pojazdów. Pojazdy w złym stanie technicznym powinny być zatrzymywane i nie dopuszczane do ruchu. Emisję ze źródeł ruchomych reguluje w Unii Europejskiej szereg dyrektyw ustanawiających wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla zanieczyszczeń, które stopniowo będą wprowadzane w Polsce. Bardzo duże znaczenie będzie miało podniesienie standardu dróg i poprawa ich stanu technicznego. W obliczu bardzo szybkiego rozwoju motoryzacji konieczne jest rozbudowywanie i modernizacja infrastruktury drogowej.

Hałas

Zmniejszenie uciążliwości hałasu

Coraz większy procent ludności, na coraz większym obszarze jest dotknięty hałasem. Do zanieczyszczenia środowiska przyczynia się hałas kolejowy, lotniczy, przemysłowy i drogowy przy czym ten ostatni wydaje się stanowić największe zagrożenie w nadchodzących latach. Coraz częściej problem ten dotyczy nie tylko mieszkańców terenów znajdujących się w pobliżu większych tras komunikacyjnych ale także dróg dojazdowych i okolic. W II polityce Ekologicznej Państwa za cel w horyzoncie czasowym do roku 2010 uznano m.in. ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych, oraz głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB (poziom równoważny) i 65 dB (chwilowe przekroczenia). Rozwiązania prawne obowiązujące w Polsce w zakresie ochrony przed hałasem są zbliżone do modelu funkcjonującego w Unii Europejskiej, które koncentruje się na regulowaniu dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego przez indywidualne źródła.

Hałas komunikacyjny

Ograniczenie negatywnego wpływu hałasu komunikacyjnego

Na terenie gminy Frombork rośnie intensywność ruchu samochodowego. Należy, zatem systematycznie podnosić jakości dróg, kontrolować pojazdy pod kątem emisji hałasu.

Wody powierzchniowe i podziemne

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i ochrona zasobów wód podziemnych

W ostatnich latach powszechnie wzrosło zagrożenie dla wód i gruntu ze względu na systematyczne wodociągowanie obszarów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Oddanie do użytku komunalnej oczyszczalni ścieków we Fromborku poprawiło sytuację w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jedynie w miejscowości gminnej. Działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych będą prowadzone w kierunku rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. Ponadto coraz większy nacisk będzie kładziony na zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych. W zakresie wód podziemnych rozwijany będzie monitoring, zarówno regionalny jak i lokalny. Działania ochronne realizowane będą poprzez ochronę ujęć wód podziemnych oraz ochronę zbiorników wód podziemnych. W perspektywie przystąpienia do Unii Europejskiej największy problem będzie stanowić zrealizowanie wymogów dotyczących całkowitego wyeliminowania ze ścieków niektórych substancji niebezpiecznych bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz uzyskanie bezpiecznych wskaźników emisyjnych dla poszczególnych substancji, zagrażających ekosystemom wodnym.

Wody powierzchniowe

Tworzenie i modernizacja systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Jednym z większych problemów w gminie Frombork jest bardzo niski poziom skanalizowania. Podczas gdy zwodociągowanie gminy sięga 100%. Funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków na terenie Fromborka. Z tych proporcji wynika, że jednym z najważniejszych działań winny być budowa oczyszczalni i kanalizacji wsi. W nadchodzących latach kontynuowane będą zatem równocześnie działania zmierzające do podniesienia efektywności oczyszczania ścieków poprzez modernizację istniejącej i budowę nowych oczyszczalni ścieków. Do istniejącej oczyszczalni, która nie jest obecnie w pełni wykorzystywana, podłączane będą źródła rozproszone (tam, gdzie jest to ekonomicznie uzasadnione). W pozostałych miejscach promowana będzie realizacja indywidualnych, przydomowych oczyszczalni.

Dalsza racjonalizacja zużycia wody

Racjonalizacja wykorzystania wody będzie realizowana zarówno w przemyśle jak i w indywidualnych gospodarstwach domowych. W zakładach promowane będzie wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na stworzenie znacznych oszczędności finansowych. W "II Polityce Ekologicznej Państwa" za cel do 2010 roku określono zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu z 1990r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle). Jednym z ważnych elementów racjonalizacji poboru wody będzie kontynuacja instalowania liczników u indywidualnych odbiorców. W rolnictwie promowane będzie stosowanie najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno również doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i jednocześnie ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Ograniczenie spływu powierzchniowego

Oprócz źródeł punktowych znaczący udział w zanieczyszczeniu wód płynących mają zanieczyszczenia pochodzące ze spływów obszarowych, związanych z uprawą pól i nawożeniem. Należy szukać rozwiązań zmierzających do ograniczenia w rolnictwie związków biogennych. M.in. powinny zostać opracowane i stosowane przepisy korespondujące z dyrektywą 91/676/EWG o ochronie wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie opracowania, co najmniej jednego kodeksu dobrej praktyki rolniczej, który musi być propagowany na terenie całego kraju. Korzystne rezultaty, jak wynika z badań, przyniosłaby kontrola przestrzegania stref buforowych wzdłuż cieków wodnych. Duży nacisk winien być położony na poprawę stanu bakteriologicznego wód.

Wody podziemne

Ograniczanie poboru

Wody podziemne winny stanowić rezerwę wody pitnej w gminie, w związku z tym ograniczony do minimum powinien być ich pobór. Dostępne wody powierzchniowe winny być oczyszczane i uzdatniane jako alternatywne dla wód podziemnych.

Ograniczenie zanieczyszczenia

Na zanieczyszczenie narażone są przede wszystkim wody pierwszego horyzontu. Aby zapobiec degradacji wód należy w pierwszej kolejności uporządkować gospodarkę wodno-ściekową. Na terenach wiejskich zagrożenie stanowią nieszczelne szamba. Należy wzmocnić kontrolę i uświadamiać konsekwencje zanieczyszczeń właścicielom domów. Bardzo duże znaczenie będzie miało zatem prowadzenie edukacji w tej dziedzinie jak również w zakresie stosowania zasad dobrych praktyk rolniczych.

Rozwój monitoringu

Wody podziemne są ważnym źródłem zaopatrzenia w wodę do picia. Duże znaczenie gospodarcze oraz występujące powszechnie zagrożenie wód podziemnych zmusza do prowadzenia stałej kontroli wód podziemnych. Dobrze rozwinięty monitoring ma na celu wspomaganie działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych oraz określenia trendów i dynamiki zmian jakości wód podziemnych.

Surowce mineralne

Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie

Dotychczasowa niekontrolowana eksploatacja kopalin była podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi. Wynikiem była znaczna dewastacja użytków rolnych i leśnych.. W zakresie gospodarki surowcami mineralnymi podejmowane działania będą miały na celu racjonalizację eksploatacji i minimalizowanie degradacji środowiska z nią związanej. Jednocześnie podjęte zostaną działania zmierzające do ochrony zasobów prognostycznych i perspektywicznych, które w przyszłości mogą zyskać duże znaczenie.

Ochrona złóż

Ograniczenie degradacji środowiska

Eksploatacja surowców mineralnych często stanowi działalność konfliktową w stosunku do obszarów cennych przyrodniczo. Aby ograniczyć negatywny wpływ należy odpowiednio ograniczać miejsca eksploatacji i stosować najlepsze dostępne technologie. Konieczne jest kontrolowanie warunków wydobywania poprzez egzekwowanie warunków określonych w koncesjach. Bardzo istotne jest realizowanie działań rekultywacyjnych i zagospodarowywanie terenów zdegradowanych. Tam gdzie to możliwe preferować się będzie wodno-leśny kierunek rekultywacji z przeznaczeniem na cele rekreacyjne.

Racjonalizacja gospodarczego wykorzystania

Bardzo ważnym elementem będzie w przyszłości dalsze racjonalizowanie gospodarki surowcami mineralnymi przy zastosowaniu optymalnych metod i technologii. Złóża powinny być wykorzystywane jak najpełniej, łącznie z wykorzystaniem kopalin towarzyszących i zagospodarowaniem nadkładów. Pomocny będzie system, który ułatwiłby opracowanie, realizację i monitoring programu zmierzającego do racjonalizacji gospodarki zasobami złóż. Jednocześnie poszukiwane będą substytuty, które mogłyby zastąpić surowce nieodnawialne.

Gospodarka odpadami

Minimalizowanie ilości odpadów powstających, wzrost stopnia ich wykorzystania, zwiększenie bezpieczeństwa składowania i stosowanie nowoczesnych metod utylizacji odpadów

Obecnie problemy związane z prawidłowym postępowaniem z odpadami, ich gospodarczym wykorzystaniem i minimalizacją szkodliwego oddziaływania należą do jednych z najważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Podstawowym sposobem postępowania z odpadami w gminie Frombork, tak jak na obszarze całego kraju, jest ich gromadzenie na składowisku. Duża część składowisk występujących na terenie kraju nie spełnia podstawowych wymagań dotyczących ich lokalizacji oraz zabezpieczenia przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Na nielicznych składowiskach prowadzony jest systematyczny monitoring. Nie wszystkie składowiska po zakończeniu eksploatacji są prawidłowo rekultywowane. Niewłaściwie zlokalizowane i eksploatowane składowiska oddziałują niekorzystnie na niemal wszystkie elementy środowiska, a więc powietrze, glebę, rośliny oraz wody powierzchniowe i podziemne. Każde składowisko, jako element obcy w krajobrazie, powoduje również znaczne obniżenie estetyki terenu. W przypadku braku właściwych zabezpieczeń (uszczelnień) odcieki infiltrują przez podłoże i skarpy składowiska, i przy określonych warunkach hydrogeologicznych mogą się rozprzestrzeniać na duże odległości, stając się źródłem długotrwałego zanieczyszczenia wód podziemnych, głównie pierwszego poziomu wodonośnego. Ze względu na fakt, że w najbliższych latach nadal większość odpadów deponowanych będzie na składowiskach, należy ściśle przestrzegać zaleceń dotyczących ich lokalizacji i konstrukcji oraz przestrzegać reżymy technologiczne składowania odpadów. Po zakończeniu eksploatacji składowiska, należy jego teren zrehabilitować. Powstające w czasie składowania odpadów odcieki powinny być przechwytywane i oczyszczane. Każde składowisko musi mieć opracowany program badań jego wpływu na środowisko, poczynając od badań tzw. tła (przed oddaniem składowiska do eksploatacji), poprzez okres eksploatacji i likwidacji obiektu. Gmina Frombork posiada w pełni urządzone, dostosowane do obowiązujących przepisów składowisko odpadów, na którym składowane są odpady z terenu gminy Frombork. W ostatnich latach zmniejszyła się ilość odpadów wytwarzanych w przemyśle przy jednoczesnym wzroście ich gospodarczego wykorzystania. Systematycznie wzrasta natomiast ilość odpadów komunalnych, które nie segregowane i nie przetwarzane trafiają na szybko przepełniające się składowiska. Jednym z najistotniejszych elementów w zakresie gospodarki odpadami jest stworzenie i realizacja regionalnego planu gospodarki odpadami uwzględniającego wszystkie rodzaje odpadów wytwarzanych, wykorzystywanych i unieszkodliwianych na obszarze gminy.

Odpady przemysłowe

Na terenie analizowanej gminy odpady przemysłowe nie są wytwarzane w znacznych ilościach, ponieważ obszar ten ma charakter rolniczy. Znaczną część wytwarzanych odpadów

przemysłowych stanowią na analizowanym obszarze odpady ulegające biodegradacji oraz osady z oczyszczalni ścieków. Pozostałe to: żużel, popiół z kotłowni zakładowych, stanowiące odpady o charakterze mineralnym, a także złom, odpady budowlane, papier i tektura. Władze gminy nie ponoszą odpowiedzialności za gospodarkę odpadami przemysłowymi, określonymi w ramach pozwoleń i zezwoleń środowiskowych. Odpowiedzialność za prowadzenie właściwej gospodarki tymi odpadami spoczywa na wytwórcy odpadów, czyli poszczególnych zakładach przemysłowych. Sposób postępowania z wytwarzanymi odpadami przemysłowymi zdefiniowany jest w ww. pozwoleniach. Bardzo ważnym zagadnieniem jest ściśle przestrzeganie wywiązywania się jednostek prowadzących działalność gospodarczą z obowiązku uzyskania zezwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych. W zezwoleniu tym wymagane jest m.in. przedstawienie programu obejmującego sposoby zapobiegania odpadów niebezpiecznych lub minimalizacji ich ilości.

Propagowanie gospodarczego wykorzystania odpadów

Najważniejszym zadaniem w strategii gminy w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi jest wzrost ich wykorzystania, zarówno surowcowego jak i energetycznego. Dominować będzie w dalszym stopniu ich wykorzystanie na cele przemysłowe (energetyka, budownictwo). Zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa w horyzoncie czasowym do roku 2010 w porównaniu ze stanem z 1990 r., udział odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych powinien zostać dwukrotnie zwiększony.

Kontrola odpadów niebezpiecznych

Istotnym zagadnieniem racjonalnej gospodarki odpadami jest problem odpadów niebezpiecznych, które tylko w niewielkim stopniu były jak dotąd wykorzystywane gospodarczo. Bardzo ważny jest rozwój monitoringu powstawania i składowania odpadów niebezpiecznych. Niezbędne jest utworzenie wojewódzkiej i uzupełnienie krajowej bazy danych o odpadach, zawierającej wytwórców odpadów, ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów oraz sposobów postępowania z nimi. Konieczna jest krajowa i wojewódzka strategia gospodarki odpadami niebezpiecznymi, wytyczająca główne kierunki gospodarki, wskazująca zalecane technologie przekształcania odpadów, ich wykorzystania i unieszkodliwiania. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi powinna być kontrolowana przez instytucje publiczne, bowiem nadmiar swobody gospodarczej w tej dziedzinie nie jest wskazany. Proponuje się utworzenie regionalnej agencji gospodarki odpadami, która stanowiłaby płaszczyznę współdziałania wytwarzających odpady, podmiotów gospodarczych przetwarzających odpady oraz władz regionalnych. Należy egzekwować zakaz składowania odpadów w postaci nieprzetworzonej. Zgodnie ze standardami UE oraz ustawą o odpadach odpady niebezpieczne powinny być zagospodarowywane lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania, a jeśli nie jest to możliwe i uzasadnione względami ekonomicznymi, organizacyjnymi, technologicznymi w zakładach specjalistycznych zlokalizowanych możliwie blisko wytwarzającego odpady.

Odpady komunalne

Ograniczenie ilości odpadów komunalnych

Odpady komunalne to najszybciej rosnąca ilościowo grupa odpadów. Na terenie gminy odpady obecnie składowane są na gminnym składowisku odpadów. Nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów. Należy prowadzić działania zmierzające do minimalizowania ilości odpadów trafiających na składowiska. W tym celu gmina powinna realizować przedsięwzięcia prowadzące do minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów, stanowiące elementy gminnego planu gospodarki odpadami komunalnymi.

Wprowadzanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i ich przetwórstwo

Na terenie gminy istnieje potrzeba stworzenia i zrealizowania systemów selektywnej zbiórki i powtórnego wykorzystania wybranych frakcji odpadów komunalnych, bezpośrednio lub po przetworzeniu. Dotyczy to w szczególności surowców wtórnych oraz frakcji biologicznie rozkładalnej (odpady kuchenne i ogrodowe) przetwarzanej na kompost. Zanim możliwe stanie się wprowadzenie efektywnych systemów recyklingu odpadów potrzebne są m.in. jasne, ogólnokrajowe przepisy prawne określające warunki segregacji odpadów, a w szczególności stwarzające odpowiednie mechanizmy finansowania selektywnej zbiórki (w tym opakowań). Kluczowe znaczenie będą miały działania poprawiające opłacalność finansową ww. przedsięwzięć, bowiem aktualnie koszty segregacji odpadów są nieporównywalnie wyższe od ich składowania. Odpowiednie działania edukacyjne oraz informacyjne dla mieszkańców oraz przygotowanie obiektów infrastruktury technicznej i organizacja systemu zbiórki to dalsze zagadnienia wymagające planowych działań. Należy zwrócić uwagę na alternatywne możliwości wykorzystania frakcji selektywnie gromadzonych, zarówno do celów materiałowych (surowcowych), jak i energetycznych (paliwa alternatywne). Jednak w tym ostatnim przypadku niezbędne jest uzyskanie aprobaty społeczności lokalnych oraz organizacji ekologicznych, które są z reguły bardzo negatywnie nastawione na wszelkie formy energetycznego wykorzystania odpadów.

Likwidacja nielegalnych składowisk

Brak sprawnie działającego systemu gromadzenia i gospodarowania odpadami i niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców powoduje, że w szczególności na terenach wiejskich, powstają nielegalne składowiska odpadów. Jest to przyczyną degradacji środowiska i obniżenia walorów krajobrazowych terenu. Konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji istniejących nielegalnych składowisk oraz ich bieżące likwidowanie, zaś w przyszłości należy podnieść skuteczność egzekwowania prawa w stosunku do osób wyrzucających odpady na nielegalne wysypiska. Jednak warunkiem niezbędnym jest stworzenie mieszkańcom warunków do legalnego pozbywania się odpadów poprzez wygodny dla nich odbiór odpadów lub organizacje jak np. tzw. Wiejskich Punktów Tymczasowego Gromadzenia Odpadów.

Zagadnienia związane z tzw. odpadami problemowymi

Istotnym elementem nowoczesnej gospodarki odpadami jest zagadnienie usuwanych przez mieszkańców tzw. odpadów problemowych, do których należą: niebezpieczne dla środowiska baterie, akumulatory, świetlówki, resztki farb i lakierów, opakowania po pestycydach itp., zużyty sprzęt AGD i RTV, sprzęt komputerowy, wraki samochodowe. Należy zapewnić bezpieczne dla środowiska zebranie ww. odpadów oraz ich utylizację lub unieszkodliwienie.

Zasoby przyrodnicze

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz rozwój systemu obszarów chronionych

Analizowana aktualizacja Lokalnego Programu rewitalizacji miasta Frombork na lata 2007 – 2012 realizuje szereg zapisów Programu ochrony środowiska miasta i gminy Frombork i jest także spójna z celami i działaniami określonymi w Programie.

3.1.5. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork” na lata 2008 – 2015

Dokument powstał w 2004 roku w wyniku prac Zespołu ds. Rozwoju Lokalnego złożonego z przedstawicieli pracowników Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, Rady Miejskiej Gminy Frombork i doradców zewnętrznych. Program został poddany konsultacjom społecznym poprzez przedstawienie go do zaopiniowania organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy. W okresie od października 2007 do kwietnia 2008 roku plan został zaktualizowany w oparciu o wytyczne zawarte w dokumentach strategicznych wyższego rzędu. Uaktualniono dane statystyczne wraz z informacjami dotyczącymi diagnozy bieżącej sytuacji miasta i gminy Frombork. Biorąc pod uwagę, że obowiązujący dotąd PRL powstał w 2004 roku, poddano weryfikacji cele i założenia strategiczne w nim zawarte dostosowując do realiów funkcjonowania samorządu w oparciu o bieżący stan prawny.

Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano następujące problemy rozwojowe miasta Frombork:

- istnieje potrzeba dokonania waloryzacji terenów miasta pod kątem ich wykorzystania i przygotowania pod potrzeby inwestycyjne,
- konieczne jest wprowadzenie zrównoważonego ładu urbanistycznego w mieście,
- układ komunikacyjny miasta wymaga przebudowy. Modernizacji i remontów wymaga większość dróg, ulic i chodników, które są podstawowym czynnikiem stymulującym rozwój przedsiębiorczości,
- w trakcie remontu i modernizacji linii 15 kV, należy wprowadzić korekty ich przebiegu, dążąc do eliminacji ciągów przechodzących ukośnie przez pola i doprowadzając do ich równoległego usytuowania względem dróg.

- w celu perspektywicznego zabezpieczenia dostaw energii elektrycznej dla miasta zakładając wzrost zapotrzebowania w związku z planowanymi inwestycjami (typu marina czy uzdrowisko), ustala się wariantowe lokalizacje GPZ. Zakłada się, że źródłem zaopatrzenia będzie istniejąca linia 110 kV, od której nastąpi podłączenie do GPZ. Alternatywnymi trasami korytarzy technicznych dla linii 15 kV,
- na terenie miasta występują niewielkie zagrożenia ochrony powietrza,
- pilnych działań wymaga ochrona wód i gleby. Stare szamba zanieczyszczają wody powierzchniowe i stanowią realne zagrożenie dla wód podziemnych. W obliczu naturalnego spływu wód do zlewiska, jakim jest Zalew Wiślany, taka sytuacja wymaga zdecydowanych i zakrojonych na szeroką skalę działań,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych stanowią główne zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych. Głównym elementem jest spływ związków biogenych z gruntów rolnych. Szczególnie grunty orne ze względu na okresowy brak roślinności i wzmogoną podatność na erozję są poważnym źródłem zanieczyszczeń związkami azotu i fosforu. Melioracja wodna ułatwia migrację biogenów do wód powierzchniowych, szczególnie ich form mineralnych. Każda nadwyżka nawozów ponad potrzeby pokarmowe roślinności niekorzystnie wpływa na stan czystości wód gruntowych i powierzchniowych,
- należy uzupełnić system kanalizacji deszczowej we Fromborku urządzenia podczyszczające i separatory substancji ropopochodnych oraz stworzyć infrastrukturę kanalizacji deszczowej poza terenem miasta,
- na terenie miasta Frombork nie prowadzi się segregacji odpadów. Kwestia wymaga pilnego rozwiązania. W tym działaniu jest szansa na współpracę z kapitałem prywatnym. Powierzenie tego zadania przedsiębiorcy uwolni gminę od wielu niepotrzebnych komplikacji oraz pozwoli skutecznie rozwiązać problem zagospodarowania odpadów stałych, tworząc przy tym nowe miejsca pracy, głównie dla osób o niskich kwalifikacjach i wykształceniu,
- brak zakładów unieszkodliwiania odpadów komunalnych (bez składowania),
- zerowy poziom recyklingu odpadów, małe zaawansowanie selektywnej zbiórki odpadów, brak świadomości ekologicznej wśród mieszkańców,
- duża liczba źródeł niskiej emisji gazów i pyłów do powietrza,
- wyroby zawierające azbest zainstalowane w obiektach budowlanych,
- możliwość wystąpienia groźnych dla człowieka, przyrody i środowiska awarii na terenie Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej,
- zbyt małe zainteresowanie turystów dłuższym pobytem na terenie miasta,
- pilne wydaje się podjęcie działań zmierzających do rozszerzenia współpracy miasta i gminy Frombork z organizacjami pozarządowymi. Wiele zadań promujących gminę,

poprawiających poziom i zakres usług turystycznych przy pomocy gminy mogłyby realizować stowarzyszenia. W ramach tej współpracy możliwe jest realizowanie zarówno projektów technicznych, jak również tzw. miękkich, polegających na szkoleniach, konferencjach, wymianie transgranicznej, poprawie estetyki gminy,

- infrastruktura turystyczna wymaga znacznego doinwestowania,
- zbyt dużo mieszkań komunalnych pozostaje we władaniu gminy, przekształcenia własności uwolniłyby gminę od wielu problemów, pozwoliłyby zaoszczędzić środki finansowe na inne działania skutecznie poprawiające poziom życia mieszkańców,
- należy utrzymać ustalenia zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Frombork (rozdział 7 – Ochrona krajobrazu kulturowego). Zasadne jest działanie w kierunku zachowania dziedzictwa kulturalno – historycznego,
- system edukacyjny wymaga dostosowania do bieżących potrzeb rynku pracy.

Przeszkodami w rozwoju gospodarki gminy miejsko - wiejskiej Frombork są:

- niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej przyjaznej środowisku naturalnemu,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- niski poziom wiedzy mieszkańców na temat przedsiębiorczości,
- wysoki stopień dekapitalizacji majątku trwałego,
- mała siła nabywcza miejscowej ludności,
- duża odległość od głównych ośrodków regionu,
- układ komunikacyjny miasta wymaga modernizacji,
- duży potencjał przyrodniczo – historyczny gminy dający szanse rozwoju sektora turystycznego wymagający podwyższenia standardów oraz uzupełnienia infrastruktury turystycznej,
- wymagające remontów i konserwacji obiekty dziedzictwa kultury,
- słaba dostępność komunikacyjna niektórych obszarów gminy,
- nierozwiązany problem zagospodarowania odpadów stałych, możliwy jest do rozwiązania w krótkim czasie poprzez zaangażowanie przedsiębiorców i pomoc ze strony gminy,
- pilnie wymagana modernizacja wysypiska śmieci, wyposażenie wysypiska w urządzenia umożliwiające pełną segregację śmieci i odzysk surowców wtórnych,
- konieczna poprawa ładu urbanistycznego miasta,
- nierozwiązany problem gospodarki wodno – ściekowej na terenach wiejskich hamuje rozwój gospodarczy gminy i stwarza zagrożenie dla zdrowia mieszkańców oraz środowiska naturalnego,
- brak instytucji wsparcia przedsiębiorczości na poziomie powiatu,

- brak dostatecznej ilości prężnych stowarzyszeń podejmujących wspólnie z władzami samorządowymi działania zmierzające do zapewnienia zrównoważonego rozwoju miasta,
- niewykorzystana możliwość czerpania z alternatywnych źródeł energii,
- konieczna jest wymiana pokryć dachowych (eternitu), na dostosowane do stylu zabudowy zabytkowej oraz z powodu konieczności ochrony środowiska,
- **sytuacja demograficzna i społeczna:**
 - a) Liczba ludności w gminie Frombork w ostatnich latach nieznacznie zmniejszyła się. Struktura demograficzna nie jest aktualnie zła, jednak należy podjąć kroki zmierzające do jej utrzymania i zahamowania spadku ilości osób w wieku produkcyjnym.
 - b) Zasadne jest podjęcie działań zmierzających do stworzenia silnych wiejskich ośrodków, które odciążąłyby miasto Frombork, a jednocześnie przybliżyłyby usługi dla ludności. Dzięki temu istniałaby szansa na zatrzymanie osób młodych we wsiach oddalonych od Fromborka, poprawę niekorzystnej struktury demograficznej i powstrzymanie spadku liczby ludności wsi.
 - c) Niezbędne jest dalsze prowadzenie przez gminę inwestycji infrastrukturalnych, zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego i zdrowia ludności (wodociągi, kanalizacje, gospodarka odpadami stałymi, zapobieganie emisji substancji toksycznych do środowiska).
 - d) Konieczna jest stymulowanie rozwoju budownictwa komunalnego i socjalnego. Podjęcie tych działań z pewnością oprócz problemów socjalno – bytowych, także wpłynie na obniżenie wskaźnika bezrobocia w gminie, stając się impulsem do dalszego rozwoju miasta i gminy.
 - e) Modernizacji wymagają obiekty użyteczności publicznej.
 - f) Do grup wymagających wsparcia należą przede wszystkim osoby bezrobotne, bierne zawodowo i osoby niepełnosprawne. Bezrobocie jest również jedną z głównych przyczyn korzystania ze świadczeń opieki społecznej. Wspólnym problemem stanowiącym przeszkodę w uzyskaniu pracy, a przez to samodzielności i podniesienia własnej wartości, łączącym osoby bezrobotne i osoby niepełnosprawne jest niewystarczające wykształcenie lub niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do obecnych potrzeb pracodawców. Należy realizować projekty zmierzające do zmiany takiej sytuacji. Możliwe jest ich finansowanie w ramach projektów Europejskiego Funduszu Społecznego.
 - g) Konieczne i niezwykle pilne jest wprowadzenie systemu terapii i szkoleń dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną.

- h) W rozwiązywanie problemów społecznych konieczne jest włączenie organizacji pozarządowych, które mogłyby przejąć wiele zadań nadmiernie obciążających gminę i nieprzynoszących pożądanych efektów.
- i) Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do budowania społeczeństwa informatycznego, w tym celu konieczny jest rozwój infrastruktury do szerokopasmowego przesyłu danych.
- j) System opieki zdrowotnej wymaga dostosowania do zmieniających się potrzeb społecznych.
- k) Starzejące się społeczeństwo będzie wymagało organizowania instytucji pielęgnacyjnych, leczniczych, zakładów pobytu dziennego dla osób w wieku podeszłym.
- l) Obiekty użyteczności publicznej wymagają dostosowania architektury do potrzeb osób niepełnosprawnych, termomodernizacji oraz poprawy estetyki.

Po przeprowadzonej diagnozie stanu społeczno – gospodarczego i przyrodniczego miasta oraz po zidentyfikowaniu ograniczeń w rozwoju miasta przyjęto następujące priorytety rozwoju miasta i gminy Frombork:

Priorytet I

Poprawa zagospodarowania infrastrukturalnego gminy

cel strategiczny nr 1

Poprawa infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013. Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

cel strategiczny nr 2

Poprawa infrastruktury drogowej

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013. Oś priorytetowa 5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna

cel strategiczny nr 3

Poprawa infrastruktury w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007
- 2013. Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

cel strategiczny nr 4

Poprawa infrastruktury w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007

- 2013. Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

cel strategiczny nr 5

Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007

- 2013. Oś priorytetowa 1. Przedsiębiorczość.

Priorytet II

Poprawa zagospodarowania w infrastrukturę społeczną obszaru gminy

cel strategiczny nr 6

Poprawa infrastruktury oświatowej

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007

- 2013. Oś priorytetowa 3. Infrastruktura społeczna.

cel strategiczny nr 7

Modernizacja zaplecza kulturalno – rozrywkowego

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007

- 2013. Oś priorytetowa 3. Infrastruktura społeczna

cel strategiczny nr 8

Budowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi turystyki

Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu

Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007

- 2013. Oś priorytetowa 2 Turystyka.

3.2. Dokumenty na szczeblu powiatu

3.2.1. Program Ochrony Środowiska Powiatu Braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 - 2015

Położenie powiatu braniewskiego w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego charakteryzującej się niskim stopniem urbanizacji i uprzemysłowienia oraz zachowanymi walorami środowiska przyrodniczego, znacznym udziałem zatrudnienia w gospodarce rolnej i leśnej upoważniają do przyjęcia założenia, że **jedną z głównych szans powiatu jest racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego do rozwoju nieuciążliwych dla środowiska gałęzi gospodarki.**

Program ochrony środowiska powiatu Braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 – 2015 został zatwierdzony Uchwałą Nr XXIX/151/09 Rady Powiatu Braniewskiego z dnia 12 stycznia 2009 roku, wykorzystując zasadę równego dostępu do środowiska przyrodniczego w kategoriach równoważenia szans człowieka i przyrody oraz zasadę regionalizacji za **cel nadrzędny** ochrony środowiska w powiecie przyjął: **Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego szansą zrównoważonego rozwoju powiatu braniewskiego.**

Cele i kierunki średniookresowych działań pogrupowano w 7 rozdziałach:

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

- Zachowanie, zrównoważone wykorzystanie oraz odtwarzanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych.
- Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Wysoka jakość gleb.
- Racjonalne użytkowanie powierzchni ziemi.
- Ochrona zasobów oraz racjonalna eksploatacja kopalin i wód podziemnych zgodna z zasadami rozwoju zrównoważonego.
- Zabezpieczenie bezpieczeństwa biologicznego powiatu.

Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

- Racjonalne użytkowanie wody, materiałów i energii.
- Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła.
- Wzrost udziału energii z odnawialnych zasobów energetycznych do co najmniej 9 % w 2010 roku.
- Dobry stan zasobów wodnych.
- Sprawny system osłony przeciwpowodziowej.

Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

- Zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia.
- Dobry stan wód podziemnych i powierzchniowych oraz zapobieganie ich zanieczyszczeniu.
- Stała poprawa jakości powietrza atmosferycznego.
- Minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.
- Minimalizacja niekorzystnego wpływu stosowanych chemikaliów na ludzi i środowisko.
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii, a w razie potrzeby sprawne usuwanie ich skutków.
- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.
- Poziomy pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.

Ochrona klimatu i zapobieganie niszczeniu ozonu stratosferycznego.

- Zapewnienie redukcji emisji gazów cieplarnianych.
- Wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową.

Edukacja ekologiczna.

- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Monitoring środowiska

- Dobrze funkcjonujący monitoring środowiska.

Mechanizmy prawne

- Konsekwentna egzekucja przepisów prawnych

Realizacja „Programu ochrony środowiska powiatu braniewskiego na lata 2008-2011”, zmierzająca do zachowania walorów środowiska naturalnego oraz poprawy jego stanu na obszarach zdegradowanych, uzależniona jest od upowszechnienia informacji o planowanych kierunkach rozwoju, uzyskania akceptacji społecznej dla podejmowanych działań oraz wspólnej realizacji innych programów, strategii oraz działań wszystkich samorządów lokalnych i wojewódzkiego.

Zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko programy ochrony środowiska nie podlegają procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Projekt programu poddany był szerokiej konsultacji społecznej. Analizując cele strategiczne i kierunki działań w ramach ocenianej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork zauważa się, że część tych działań zgodnych jest z celami i działaniami wpisanymi do

Programu ochrony środowiska Powiatu Braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 – 2015.

3.2.2. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu braniewskiego określa misję rozwoju ekonomicznego, społecznego, ekologicznego i przestrzennego do roku 2015, opartą na możliwościach gospodarki, infrastruktury technicznej i społecznej. W obszarze społeczno – gospodarczym wyodrębniono obszar ekologii z „**Priorytetem w obszarze ekologii jest stworzenie Powiatowego Programu Ochrony Środowiska, mającego na celu ochronę wód, powietrza i gleby. Priorytet ten ma być wsparty działaniami na rzecz zwiększenia edukacji ekologicznej społeczeństwa.**” wraz z kierunkami działań wyznaczone zostały:

Cele niezbędne:

Podjąć działania w kierunku zwiększenia edukacji ekologicznej społeczeństwa:

- opracowanie i wprowadzenie programów edukacji ekologicznej w szkołach,
- organizowanie i udział w konkursach proekologicznych,
- propagowanie osiągnięć ekologicznych w mediach.

Stworzyć Powiatowy Program Ochrony Środowiska:

- ochrona wód,
- ochrona powietrza,
- ochrona gleby i zasobów naturalnych.

Podjąć działania w kierunku ochrony cieków i zbiorników wodnych:

- budowa oczyszczalni,
- budowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej,
- właściwa gospodarka nawozami naturalnymi i mineralnymi.

Cele pierwszorzędowe:

Podjąć działania w kierunku selektywnej zbiórki odpadów i ich utylizacji:

- instalowanie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów,
- budowa i rozbudowa wysypisk śmieci,
- budowa zakładów utylizacji.

Podjąć działania w kierunku uregulowania stosunków wodnych:

- konserwacja cieków i zbiorników wodnych,
- konserwacja istniejących i budowa nowych urządzeń melioracyjnych,
- budowa zbiorników małej retencji.

Wykorzystać różnorodność środowiska naturalnego dla rozwoju różnych form wypoczynku i rekreacji:

- budowa bazy turystycznej,
- propagowanie agroturystyki,
- tworzenie ścieżek ekologicznych.

Cele drugorzędowe:

- Wpływać na niwelowanie zagrożeń ekologicznych, znajdujących się poza obszarem powiatu.
- Stworzyć podstawy prawa miejscowego dla ochrony szczególnych walorów środowiska naturalnego.
- Rozwijać gospodarkę opartą na walorach czystego środowiska.

Obowiązująca Strategia Rozwoju Powiatu Braniewskiego opracowana została przed wejściem w życie Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, dlatego nie poddana została procedurze strategicznej oceny oddziaływania skutków jej realizacji na środowisko i zdrowie ludzi. Wymienione cele związane są pośrednio z realizacją analizowanej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork.

3.3. Dokumenty na szczeblu wojewódzkim

3.3.1. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020

Zgodnie ze strategią rozwoju województwa w obrębie dużych miast, występują obszary wymagające rewitalizacji oraz przebudowy dla potrzeb rozwoju gospodarczego i eliminowania patologii społecznych. Z drugiej strony kontekst regionalny wymaga podkreślenia funkcji trzech największych miast województwa. **Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork zgodne są z zapisami strategii województwa w zakresie następujących priorytetów i celów operacyjnych:**

1. Konkurencyjna gospodarka

- wzrost liczby miejsc pracy
- wzrost potencjału turystycznego

2. Otwarte społeczeństwo

- rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu

- wzrost dostępności mieszkań
- wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej
- poprawa jakości i ochrona środowiska

3. Nowoczesne sieci

- zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
- intensyfikacja współpracy międzyregionalnej

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020 opracowana została przed wejściem w życie Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, dlatego nie poddana została procedurze strategicznej oceny oddziaływania skutków jej realizacji na środowisko i zdrowie ludzi.

3.3.2. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013 zatwierdzony został Uchwałą Nr 61/354/07/III Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego w dniu 14 listopada 2007 r. W Programie wskazano siedem „merytorycznych” osi priorytetowych, do których zaliczono między innymi:

oś priorytetowa nr 1. - Przedsiębiorczość

- 1.1. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw
- 1.2. Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu
- 1.3. Wspieranie wytwarzania i promocji produktów regionalnych

oś priorytetowa nr 2. - Turystyka

- 2.1. Wzrost potencjału turystycznego
- 2.2. Promocja województwa i jego oferty turystycznej

oś priorytetowa nr 3.- Infrastruktura społeczna

- 3.1. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną
- 3.2. Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności medycznej i opiekuńczej

oś priorytetowa nr 4.- Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast

- 4.1. Humanizacja blokowisk
- 4.2. Rewitalizacja miast
- 4.3. Restrukturyzacja terenów powojennych i przemysłowych

oś priorytetowa nr 6. - Środowisko przyrodnicze

6.1. Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska

6.2. Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami i zniszczeniami

Działania przewidziane do realizacji aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork na lata 2007 - 2012 są zgodne zwłaszcza z działaniami 4. osi priorytetowej: 4.1. Humanizacja blokowisk, 4.2. Rewitalizacja miast oraz 4.3. Rewitalizacja obszarów powojennych i przemysłowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013

W Prognozie oddziaływania na środowisko „Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013” scharakteryzowano stan środowiska oraz wskazano jego przypuszczalne zmiany w wyniku realizacji jego ustaleń. Zidentyfikowano problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Regionalny Program Operacyjny. Dotyczyły one wrażliwości środowiska wodnego na działalność człowieka na większości obszarów województwa takich jak: zlewnie jezior, tereny wododziałowe, wód podziemnych bez izolacji, Żuławy. Opisano gospodarkę ściekową, ochronę powierzchni ziemi, odnawialne źródła energii oraz przyrodnicze obszary chronione. Atrakcyjność środowiska regionu, w połączeniu ze znacznym popytem na zasoby przyrodnicze, jest źródłem licznych konfliktów.

W Prognozie stwierdzono, że:

- działania, które zamierza się objąć wsparciem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego nie odnoszą się bezpośrednio do ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- główny cel zawarty w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 „Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych” nie odnosi się wprost do ochrony środowiska i zasady zrównoważonego rozwoju;
- idea zachowania środowiska przyrodniczego na poziomie wysokich standardów wyrażona jest poprzez jeden z celów operacyjnych (jedną z osi priorytetowych): „Wzmocnienie pozycji województwa w europejskich sieciach przyrodniczych poprzez poprawę lub zachowanie dobrego stanu środowiska i zapobieganie jego degradacji”;
- działania sformułowane w ramach tego celu związane są w większości z poprawą jakości środowiska wodnego, zalesianiem, poprawą jakości powietrza i ochroną powierzchni ziemi. Działania to są realizacją głównie średniookresowych celów II Polityki Ekologicznej Państwa, celów związanych z poprawą stanu środowiska. Natomiast w analizowanym projekcie RPO, w ramach wzrostu potencjału turystycznego, zapisano działanie przewidujące rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach o wybitnych walorach przyrodniczych. Uważa się, że działanie to może być

sprzeczne z jednym celów długookresowych II Polityki Ekologicznej Państwa sformułowanym jako „utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów (w tym naturalnych siedlisk roślin i zwierząt) cennych przyrodniczo, a także o dużym znaczeniu ekologicznym”;

- większość działań, których realizacja może otrzymać wsparcie finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego ma wpływ na komponenty i elementy środowiska przyrodniczego oraz warunki równoważenia rozwoju, a także na zdrowie ludzi. Realizacja tych działań znacząco korzystnie powinna wpłynąć głównie na zdrowie ludzi, jakość wód (powierzchniowych i podziemnych), jakość powietrza, zasoby (poprzez recykling), a w ramach równoważenia rozwoju także na długość podróży i ilość podróży zmotoryzowanych, poziom wykorzystania energii odnawialnych, absorpcję dwutlenku węgla. Znacząco korzystny wpływ części działań dotyczy też jakości wizualno-estetycznej krajobrazu, atrakcyjności podróży pieszych i rowerowych i potencjału biotycznego terenów;
- korzystnym znaczącym oddziaływaniem na największą ilość komponentów środowiska, warunków równoważenia rozwoju i zdrowia ludzi charakteryzuje się zalesienie (10 pozycji). Korzystne znaczące oddziaływanie na 3 komponenty środowiska i warunki równoważenia rozwoju oraz zdrowie ludzi dotyczą takich działań jak budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków, gospodarka odpadami;
- **dwa rodzaje działań zidentyfikowano jako oddziaływujące znacząco negatywnie na kilka komponentów środowiska i warunków równoważenia rozwoju. Dotyczy to rozwoju infrastruktury turystycznej na obszarach o wybitnych walorach przyrodniczych i częściowo rozbudowy i modernizacji układu drogowego;**
- część wspieranych działań na tym stopniu ogólności charakteryzuje się dużą dozą niepewności co do ich oddziaływania na środowisko, które to oddziaływanie zależeć będzie od konkretnych lokalizacji i rozwiązań. Dotyczy to głównie części działań związanych ze wzrostem potencjału turystycznego, części działań wspieranych w ramach wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw oraz inwestycji w infrastruktury wytwarzania i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych. Projekt program zawiera jednak w większości zapisy zabezpieczające przed wspieraniem działań mogących szkodzić środowisku, pozostałe proponuje się osłonić warunkami ochrony środowiska;
- realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego będzie miała znaczący wpływ również na zabytki. **Należy zwrócić uwagę na możliwe oddziaływania pozytywne, prowadzące do lepszego zagospodarowania i użytkowania obiektów zabytkowych, poprawy ich stanu na skutek realizacji remontów, restauracji i konserwacji poszczególnych obiektów i ich zespołów jak również zamierzeń rewitalizacyjnych w zabytkowych zespołach staromiejskich. Wydaje się, że**

szczególnych efektów można oczekiwać w stosunku do zaniedbywanych w ostatnich okresach zabytków techniki, oraz terenów starych miast historycznych, jak również zespołów powojkowych. Pojawia się tu szansa pogodzenia priorytetów rozwoju regionu z celami ochrony i konserwacji zabytków.

3.4. Strategia Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do 2015

Strategia Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do roku 2020 przyjęta została w dniu 18 grudnia 2007 roku uchwałą nr II/16/2007 Zgromadzenia Komunalnego Związku Gmin Nadzalewowych w Elblągu. Strategia nie obejmuje wszystkich zagadnień związanych z obszarem, ani całokształtu działalności miast i gmin nadzalewowych. Strategia koncentruje się na rozwoju obszaru poprzez wykorzystanie bogatych zasobów przyrodniczych, w tym wodnych i wielkiej wartości dziedzictwa kultury i techniki. **Za główne priorytety przyjęto zapewnienie konkurencyjności, spójności i dostępności obszaru.** Stąd w strategii znalazło się wiele zadań z zakresu komunikacji, ochrony środowiska, ładu przestrzennego, szeroko pojętych usług i innych. Bez szerszego spojrzenia na obszar nie uzyska się zrównoważonego rozwoju oraz wysokiego poziomu i jakości życia mieszkańców Ekoregionu Zalewu Wiślanego. **Zdobycie silnej pozycji obszaru nadzalewowego w skali krajowej i europejskiej poprzez poprawę atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej oraz aktywności społeczeństwa lokalnego.** Osiągnięcie tego priorytetu nastąpi poprzez realizację celów bezpośrednich:

Cel 1.

Istnieje kompleksowo rozwinięty system transportowy obszaru, powiązany z układem międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz dostosowany do potrzeb obsługi gospodarki lokalnej.

Cel 2.

Dobrze jest rozwinięta infrastruktura turystyczna, w tym dla ekoturystyki i agroturystyki, w oparciu o zasoby i potencjały przyrodnicze, kulturowe, krajobrazowe i krajoznawcze znaczenia krajowego i międzynarodowego.

Istnieje nowoczesna infrastruktura na rzecz ochrony środowiska oraz osłony przeciwpowodziowej terenów położonych nad Zalewem Wiślanym i Żuław Wiślanymi.

Cel 4.

Dobrze rozwinięte są węzłowe ośrodki miejskie: Elbląg jako centrum podregionu, ośrodek subregionalny o znaczeniu krajowym oraz Braniewo i Nowy Dwór Gdański jako ośrodki uzupełniające; Frombork jako ośrodek rozwoju turystyki opartej o zasoby dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim i Stegna jako ośrodek uzupełniający terenów mierzejowych i nadzalewowych.

Cel 5.

Istnieje lobbing na rzecz rozwoju obszaru Ekoregionu Zalewu oraz napływ kapitałów skierowanych na rozwój gospodarczy.

Cel 7

Zasoby ludzkie są siłą napędową rozwoju obszaru.

Realizacja Strategii Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do roku 2020 ściśle powiązana jest z celami i działaniami określonymi w aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Frombork na lata 2007 – 2015

3.5. Program rozwoju dróg wodnych Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego (w zakresie turystycznego ich wykorzystania)

W Programie rozwoju dróg wodnych Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego (w zakresie turystycznego ich wykorzystania), który został przyjęty Uchwałą Nr 1101/Lii/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 października 2006 r., jako cel nadrzędny wskazano wzmocnienie rozwoju gospodarczego regionów poprzez turystyczny rozwój dróg wodnych Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego. Jako możliwe do realizacji w ramach Programu przedsięwzięcia określono w sposób następujący:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej: m.in. porty, przystanie żeglarskie, pomosty cumownicze, rozwój zaplecza dla potrzeb portów i przystani, rozwój żeglugi śródlądowej;
2. Poprawa żeglowności i bezpieczeństwa szlaków wodnych: m.in. oznakowanie szlaków wodnych, likwidacja przeszkód nawigacyjnych; poprawa czystości dróg wodnych i ich bezpośredniego otoczenia, system ratownictwa i bezpieczeństwa;
3. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych w powiązaniu z m.in. ścieżkami rowerowymi, szlakami turystycznymi, ciągami komunikacyjne i infrastrukturą dla niepełnosprawnych;
4. System informacji dla turystyki wodnej: program klasyfikacji marin, system informacji.

Założono, że realizacja programu przyniesie następujące pozytywne skutki:

- a) wzrost ruchu turystycznego (krajowego i zagranicznego)
- b) powstanie nowych miejsc pracy w sektorze turystyki
- c) podniesienie poziomu dochodów z turystyki w skali regionu
- d) wydłużenie sezonu turystycznego
- e) wykreowanie silnych, ponadregionalnych marek produktów turystycznych
- f) zwiększenie powierzchni obszarów cennych przyrodniczo wykorzystywanych pod kątem turystycznym.

3.6. Projekt Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej

„Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej” to projekt ponadregionalny zakładający kompleksowy rozwój turystyki wodnej w obszarze Delt Wisły i Zalewu Wiślanego. Obszar objęty projektem to teren Żuław i Zalewu Wiślanego wraz z Mierzeją Wiślaną. Bierze w nim udział 18 partnerów z dwóch województw: pomorskiego i warmińsko – mazurskiego. Projekt obejmuje obszar 15 gmin (m. Gdańsk, gm. Cedry Wielkie, m. Tczew, m. i gm. Gniew, m. i gm. Sztum, m. Malbork, m. i gm. Nowy Dwór Gdański, gm. Stegna, gm. Sztutowo, m. Krynica Morska, m. Braniewo, gm. Braniewo, m. i gm. Frombork, m. i gm. Tolkmicko, m. Elbląg) o powierzchni 214,2 tys. km², zamieszkiwany przez 788, 7 tys. osób. Projekt powstał na podstawie Uchwały Nr 428/116/08 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2008 r w sprawie przystąpienia Samorządu Województwa Pomorskiego do przygotowania projektu: „Pętla Żuławska - rozwój turystyki wodnej”. Projekt „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej” dotyczy wykreowania markowego produktu turystycznego, na który składają się: oryginalna kompozycja różnych dóbr turystycznych (walorów i atrakcji) oraz przeróżnych usług umożliwiających ich turystyczne wykorzystanie w trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego. Obejmuje on niezwykle atrakcyjny obszar wodny, którego oś stanowią szlaki wodne o długości 303,3 km (Wisła, Martwa Wisła, Szkarpa, Wisła Królewiecka, Nogat, Kanał Jagielloński, Elbląg i Pasłęka) oraz część polskiego Zalewu Wiślanego o powierzchni 328 km² (niemal 3 krotnie większy od największego polskiego Jez. Śniardwy). To również wyjątkowe i zróżnicowane środowisko przyrodnicze, unikalne w skali europejskiej, obejmujące deltę Wisły oraz Zalew Wiślany, niespotykany potencjał krajobrazowy oraz szczególny charakter hydrograficzny a także klimat. Ponadto łączy obiekty związane z unikatowym w skali kraju dziedzictwem kulturowym Żuław Wiślanych, powstałym w wyniku ścierania się różnych kultur na przestrzeni wieków (obiekty sakralne, zamki gotyckie, mosty zwodzone, śluzy, domy podcieniowe, itp.).

Cele Projektu

Realizacja projektu „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej” przyczyni się do realizacji następujących celów:

1. Wzmocnienie rozwoju gospodarczego regionów pomorskiego i warmińsko-mazurskiego poprzez turystyczny rozwój dróg wodnych.
2. Budowa i rozwój zintegrowanego produktu turystycznego charakteryzującego się wysoką konkurencyjnością w skali kraju, będącego atrakcją turystyczną województwa – gospodarza EURO 2012.
3. Rozwój dróg wodnych Delt Wisły i Zalewu Wiślanego poprzez budowę wysokiej jakości infrastruktury Żeglarskiej.
4. Poprawa Żeglowności i bezpieczeństwa na szlakach wodnych Żuław Wiślanych i Zalewu Wiślanego.

5. Wydłużenie sezonu turystycznego poprzez zwiększenie ruchu turystycznego, w tym międzynarodowego na obszarze delty Wisły oraz Zalewu Wiślanego.
6. Poprawa stanu środowiska naturalnego na szlakach wodnych Żuław Wiślanych i Zalewu Wiślanego, w tym zrównoważone wykorzystanie obszarów objętych systemem NATURA 2000.
7. Zmiany sposobu myślenia o Żuław Wiślanych jako regionu rolniczego i peryferyjnego.

Rys. 4. Schemat systemu Pętli Żuławskiej – rozwój turystyki wodnej

Rola miasta i gminy Frombork w Projekcie została określona w sposób następujący (Uchwała Rady Miejskiej Gminy Frombork Nr XI/69/07 z 27 września 2007 r. w sprawie przystąpienia Gminy Frombork):

- przygotowanie dokumentacji technicznej
- uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych
- sfinansowanie części wkładu własnego
- realizacja planowanego przedsięwzięcia w zakresie rozbudowy portu Żeglarskiego we Fromborku.

Pośród 24 zadań planowanych do realizacji w ramach Projektu dla Fromborka wskazano zadanie nr 8.

ZADANIE 8

Nazwa Zadania	Rozbudowa portu żeglarskiego we Fromborku	
Lokalizacja	Województwo: Warmińsko-Mazurskie Powiat: Braniewo Gmina: Frombork Miejscowość: Frombork	
Podmioty zaangażowane w realizację zadania	Gmina Frombork	
Krótki opis Zadania	Zadanie polega na rozbudowie głowicy istniejącego mola, budowie stanowiska dla statków białej floty oraz slipu dla jednostek pływających. W wyniku realizacji projektu w porcie Frombork będzie mogło cumować około 110 jednostek pływających. W ramach zadania planuje się: • budowę umocnienia brzegowego, • rozbudowę głowicy istniejącego mola, • budowę ostrogi kamiennej, • wykonanie sieci uzbrojenia terenu, • roboty czerpane.	
Przewidywane opracowania/ decyzje / dokumentacja techniczna	1. Pozwolenie wodno prawne. 2. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji. 3. Raport oddziaływania inwestycji na środowisko. 4. Dokumentacja techniczna. 5. Pozwolenie na budowę.	
Przewidywany termin rozpoczęcia realizacji zadania	<i>kwartał: II</i>	<i>rok: 2009</i>
Przewidywany termin zakończenia realizacji zadania	<i>kwartał: I</i>	<i>rok: 2011</i>

W prognozie oddziaływania na środowisko Projektu Pętla Żuławska (BP-D Ekokonsult) stwierdzono:

Niemniej, wyjątkowe wartości przyrodnicze terenów przez które przebiega „Pętla Żuławska” nakładają obowiązek maksymalnego ograniczenia wszystkich negatywnych oddziaływań na środowisko, związanych z budową i funkcjonowaniem przewidzianych Projektem zamierzeń inwestycyjnych. W wyniku przeprowadzonej w niniejszej Prognozie analizy oddziaływania na środowisko można sprecyzować następujące zalecenia, mające na celu minimalizację niekorzystnych oddziaływań:

- *przeprowadzenie oceny, ekologicznie dopuszczalnej, pojemności szlaku wodnego, ze szczególnym uwzględnieniem akwenu Zalewu Wiślanego i ujściowych odcinków Wisły oraz określenie wynikających stąd ograniczeń programowych dla poszczególnych zadań;*
- *określenie zasad prowadzenia robót budowlanych i ziemnych przy budowie portów, przystani i innych obiektów infrastruktury turystycznej uwzględniających minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym robót powodujących znaczny wzrost zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, hałasu i ruchliwości na terenach objętych ochroną przyrody;*

- *minimalizacja uciążliwości akustycznych na terenach ostoi ptaków w okresach lęgowych (od maja do lipca) oraz jesiennych przelotów ptaków (od połowy sierpnia do połowy listopada) poprzez ograniczenie dostępności tych terenów dla pojazdów i maszyn (zarówno lądowych jak i wodnych) emitujących nadmierny hałas, w tym uprawiania sportów motorowodnych;*
- *podjęcie działań mających na celu zminimalizowanie sytuacji awaryjnych powodujących zanieczyszczenie wód powierzchniowych ropopochodnymi;*
- *kompensacja strat przyrodniczych spowodowanych realizacją zadań ujętych w Koncepcji poprzez nasadzenia na zdegradowanych powierzchniach roślinności autochtonicznej w sposób sprzyjający późniejszym procesom wtórnej sukcesji ekologicznej;*
- *prorowadzenie, w ramach Projektu, szerokiej akcji edukacyjno-uświadamiającej, promującej zachowania proekologiczne, uwzględniające objęte ochroną wartości przyrodnicze regionu.*

Realizacja przez gminę Frombork zadania nr 8 Projektu „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej” będzie bardzo ściśle powiązana z działaniami rewitalizacyjnymi na obszarze C czyli:

- **zagospodarowanie terenu nabrzeża portowego z placem zabaw,**
- **rozbudowa portu żeglarskiego.**

4. Uwarunkowania środowiskowe realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork

Na terenie miasta w wyniku prowadzonych konsultacji społecznych i ustaleń z partnerami lokalnymi wyznaczono obszar, który kwalifikuje się do zainicjowania procesów rewitalizacyjnych obejmujący kilka wyodrębnionych stref przestrzennych. Na ich terenie kumulują się problemy społeczne i degradacja zabudowy (zarówno historycznej jak i tej powojennej), podzielono je na cztery obszary oznaczone literami: A, B, C, D. Zespół A to historyczna część miasta, zespół B obejmuje swoim zasięgiem zdehumanizowane tereny zabudowy mieszkaniowej, C to strefa turystyczno-usługowa, D – teren usługowo-uzdrowiskowy. Powierzchnia obszaru wskazanego do rewitalizacji zajmuje około 80% powierzchni miasta, na której mieszka ponad 90% mieszkańców Fromborka (2 237 osób).

Obszar A obejmuje swoim zasięgiem centrum miasta, w większości są to parcele z zabytkową zabudową oraz zabytkowe tereny zielone: Ogrody Kanoniczne, Cmentarz Kanoników, otoczenie szpitala psychiatrycznego i otoczenie dawnego kościoła św. Ducha (obecnie filia Muzeum Mikołaja Kopernika). Jednocześnie jest niezwykle zróżnicowany przestrzennie, tak historycznie, jak i geograficznie. Południowa i zachodnia część tej strefy położona jest na znacznym wyniesieniu (tzw. Górny Frombork), górującym nad częścią północną i wschodnią (tzw. Dolny Frombork).

Historycznie Górny Frombork znajdował się przez wieki w bezpośredniej gestii kościoła, który na terenie Warmii występował w roli pana kraju (tj. władzy państwowej). Natomiast Dolny Frombork „należał” do samorządu miejskiego. Reprezentantem kościoła była Kapituła Katedralna, a urzędujący w niej kanonicy (w ich gronie znajdował się też Mikołaj Kopernik) posiadali bardzo duże uprawnienia we wszystkich sferach życia. Obecnie Górny Frombork to także własność kościoła. Ważnymi użytkownikami na tym obszarze są: Muzeum Mikołaja Kopernika i Szpital Psychiatryczny (oba podmioty podlegają Urzędowi Marszałkowskiemu w Olsztynie). Najcenniejsze dla tożsamości miasta jest Wzgórze Katedralne z katedrą oraz budynkami Muzeum Mikołaja Kopernika – pomnik historii Prezydenta RP. Część kanonii jest odrestaurowanych i prowadzona jest w nich działalność społeczno-edukacyjna, część jest opuszczona i zrujnowana, i wymaga kompleksowej modernizacji oraz wprowadzenia nowych funkcji. Ogrody kanoniczne przy odpowiednim doinwestowaniu mogłyby się stać wspaiałym parkiem wypoczynkowym o niezwykłych walorach widokowych dla mieszkańców i turystów. W Dolnym Fromborku na szczególną uwagę zasługują: skwer miejski, rynek miejski, Plac Górników, dawny kościół p.w. św. Mikołaja, Wieża Wodna (z reliktem młyna), Baszta „Żeglarska”, pensjonat na ul. Rybackiej, kościół p.w. św. Wojciecha z dawną „pastorówką” i budynkiem mieszkalnym oraz kilkanaście starych kamieniczek (w tym dom mieszkalny na ul. Błotnej nr 2). Dawny kościół p.w. Św. Mikołaja pełnił po 1945 roku rolę kotłowni miejskiej. Jest to obiekt opuszczony, częściowo zdewastowany (choć zabezpieczony pod względem budowlanym), o dużej kubaturze. Mogłaby tu powstać reprezentacyjna sala miejska (widowiskowa, centrum konferencyjne itp.). Rynek, Plac Górników i skwer miejski to potencjalny teren o funkcji wypoczynkowo – usługowej, tak dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Frombork w liczbie ponad 200000 rocznie. Konieczne jest wykonanie takich prac jak odnowienie nawierzchni, lokalizacja elementów małej architektury (tablice informacyjne, ławeczki, pergole, scena plenerowa, altany, stragany, fontanna), budowa ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych, instalacji stylowego oświetlenia itp. Teren przy dworcu został niedawno przejęty przez gminę. Planuje się tu budowę parkingów oraz wydzielenie i sprzedaż działek budowlanych. Dom mieszkalny ul. Błotnej 2 to budynek komunalny (wielorodzinny), wymagający kompleksowego remontu, podobnie jak inne wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne (np. ul. Stara nr 4, ul. Kapelańska 2, ul. Elbląska 11. Zespół A stanowi bardzo ważną, decydującą o tożsamości kulturowej i społecznej część miasta, niestety w dużej części zaniedbaną i zdegradowaną. Brak estetyki i niszczące obiekty o wartościach zabytkowych to główne problemy tego obszaru.

Obszar B obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej (Osiedle Słoneczne, osiedle domów jednorodzinnych), a także teren Zespołu Szkół oraz teren sportowy przy boisku. Osiedle Słoneczne to typowe blokowisko odziedziczone „w spadku” po PGR, budowane w latach 60 – 80 XX wieku, znacząco zdegradowane i zaniedbane: remontów wymagają budynki mieszkalne, nowego zagospodarowania tereny zielone, a rozbudowy i wyposażenia budynek mieszczący dziś

trzy placówki społeczne: bibliotekę, dom kultury i przedszkole. Potrzebne są też remonty dróg i chodników osiedlowych, nowe oświetlenie, modernizacja instalacji kanalizacyjno – ściekowej.

Obszar C to strefa przybrzeżna pełniąca funkcje turystyczno-usługowe. Jej granicę od strony miasta wyznaczają tory nieczynnej już kolei nadzalewowej, a od wschodu basen portu żeglugi. Teren od portu do moła (około 3 ha) jest własnością Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku. Obecnie teren jest zaniedbany i nie spełnia swoich funkcji, dlatego też planowana jest tu wielka inwestycja: budowa portu żeglarskiego we Fromborku.

Obszar D obejmuje teren basenu miejskiego oraz nieużytki, na których znajduje się ujęcie wód geotermalnych. Planuje się wprowadzić w tym miejscu funkcje uzdrowiskowe. Na bazie odkrytych i już przebadanych wód geotermalnych Frombork może zdobyć i rozwinąć funkcje uzdrowiskowe. Jednak, aby umożliwić inwestowanie w ten obszar podmiotom prywatnym konieczne jest wykonanie operatu uzdrowiskowego, czyli przygotowanie niezbędnej dokumentacji. W zachodniej części zespołu D znajduje się teren basenu miejskiego. Jest to obiekt, który lata świetności ma już za sobą i podlega ciągłej degradacji. Konieczna jest modernizacja obiektu i nadanie mu właściwych funkcji rekreacyjno-sportowych.

Wyznaczone zespoły charakteryzują się różnorodną specyfiką występujących zjawisk problematycznych. Wiele negatywnych zjawisk koncentruje się na wyznaczonych obszarach, przyczyniając się do ich marginalizacji i postępującej degradacji. Jednak wsparcie i pomoc skierowana do tych rejonów miasta będą podstawą do odwrócenia negatywnych tendencji i odnowy w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Obszary te dzięki wsparciu z zewnątrz mają realne możliwości uruchomienia potencjału drzemącego w lokalnej społeczności. Poprawa estetyki tych obszarów oraz stanu infrastruktury będzie ważnym impulsem do pobudzenia inicjatyw obywatelskich zarówno na poziomie lokalnym (osiedla mieszkaniowe) jak i w aspekcie funkcjonowania całego miasta (organizacje społeczne i instytucje publiczne). Pobudzenie przedsiębiorczości powinno dać szansę znalezienia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych. Uruchomienie inwestycji służących turystyce pozwoli na rozwój punktów gastronomicznych, usług hotelowych, wypożyczalni sprzętu turystycznego itp.

4.1. Położenie i charakterystyka ogólna obszaru objętego oddziaływaniem aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2012

Frombork położony jest na styku dwóch odmiennych jednostek fizycznogeograficznych:

- zasadnicza część miasta na Równinie Warmińskiej,
- północna część miasta na Wybrzeżu Staropruskim.

Takie położenie miasta decyduje o przenikaniu klimatycznego oddziaływania Zalewu Wiślanego i morza, z czym wiąże się z występowaniem:

- bryzy morskiej, która dociera w głąb lądu na odległość większą niż kilkanaście kilometrów i występuje około 25 dni w roku w półroczu wiosenno-letnim,

- silnych wiatrów – we Fromborku 66 dni w roku z wiatrem powyżej 10 m/s; średnia prędkość wiatru wynosi 5,3 m/s; mały udział ciszy – około 2%,
- w powietrzu aerozolu morskiego, szczególnie przy wiatrach północno - zachodnich przy prędkości 4-8 m/s, wyczuwalna jest duża zawartość jodu w powietrzu.

Od XIV w. Frombork był jednym z ważniejszych miast Warmii, siedzibą kapituły warmińskiej. Frombork, zwany także Grodem Kopernika jest miejscem, w którym ten wielki polski uczony spędził najważniejsze lata swojego życia. To tutaj napisał dzieło „O obrotach ciał niebieskich”, w tym mieście też zmarł w 1543 r. i został pochowany w katedrze. Zaliczany do najwyższej, zerowej klasy światowych dóbr architektonicznych jest kompleks zabudowy Wzgórza Katedralnego, w którego skład wchodzi m. in.:

- Bazylika Katedralna pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła – najstarsza budowla fromborskiego wzgórza. W zasadniczym kształcie zbudowana w latach 1329 – 1388, budowla gotycka, halowa, trójnawowa, z późniejszymi licznymi przybudówkami, wśród których na uwagę zasługują barokowe kaplice św. Jerzego i Zbawiciela;
- dawny pałac biskupi (obecnie siedziba Muzeum Mikołaja Kopernika), budowla gotycko - barokowa położona w południowo - wschodnim narożniku Wzgórza Katedralnego. Pałac spłonął w 1945 r., odbudowany w latach 1965 - 1970. Mieści główne sale ekspozycyjne Muzeum;
- dzwonnica zwana Wieżą Radziejowskiego - najwyższa budowla Wzgórza Katedralnego, gotycko - barokowa (XVI - XVII w.). Spłonęła w 1945 r., odbudowana w latach 1972 - 1973. W przyziemiu mieści się planetarium. Na wyższych kondygnacjach prezentowane są wystawy sztuki współczesnej. Na uwagę zasługuje również unikatowe wahadło Foucaulta umieszczone w Wieży Radziejowskiego, służące do naocznego stwierdzenia obrotowej natury Ziemi - jedyny tego typu obiekt w Polsce. Na wysokości 70 m n.p.m. znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Fromborka i okolic;
- Wieża Kopernika, najstarszy element fortyfikacji Wzgórza Katedralnego. Zbudowana przed 1400 r., wyższe kondygnacje wielokrotnie przebudowywane w XV - XVIII w., spalona w 1945 r., rekonstruowana - prace zakończono w 1965 r. Wieża była własnością Mikołaja Kopernika w latach 1504 - 1543. W wieży znajduje się ekspozycja pt. Gabinet uczonego doby renesansu - wystrój zabytkowego wnętrza ma przypominać pracownię Mikołaja Kopernika;
- mury obronne z bramami wjazdowymi i basztami;
- kanonie wewnętrzne z zewnętrzne; niegdyś rezydencje władców kraju - kanoników Warmińskiej Kapituły Katedralnej.

Ponadto cennymi dobrami kultury są:

- były szpital św. Ducha - zespół poszpitalny z kaplicą św. Anny, istnieje od końca XV w. Remontowany w latach 1978 - 1989 na potrzeby Muzeum Mikołaja Kopernika - mieści się tam Muzeum Historii Medycyny.
- wieża wodna z XV w., w 1571 r. zainstalowano urządzenie wodociągowe dostarczające wodę na Wzgórze Katedralne. Był to drugi tego typu wodociąg w Europie.

Powierzchnia obszaru wskazanego do rewitalizacji zajmuje około 80% powierzchni miasta, na której mieszka ponad 90% mieszkańców Fromborka (2 265 osób). Szczegółowe dane dotyczące powierzchni poszczególnych wyznaczonych obszarów, liczby ludności oraz gęstości zaludnienia zestawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 1

Podstawowe dane charakteryzujące poszczególne obszary wskazane do rewitalizacji

Wyznaczony zespół	Powierzchnia		Osoby zameldowane		Gęstość zaludnienia
	ha	% powierzchn miasta	ilość	% ludności miasta	osoby/km ²
A	235.9	31.1%	1 030	41.1	436.63
B	87.4	11.5%	1225	48.9	1 401.95
C	20.5	2.7%	10	0.4	48.78
D	249.9	32.9%	-	0.0	-
Suma	593.7	78.2%	2 265	90.4%	381.56

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji....

Na terenie wyznaczonym do rewitalizacji znajdują się także strefy zwartej zabudowy mieszkaniowej o charakterze wielorodzinnym. Największe osiedla to Osiedle Słoneczne w zespole B i Osiedle przy Rynku w zespole A. Tereny te charakteryzują się brakiem infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców bloków. Zieleń osiedlowa jest zniszczona i zaniedbana, wymaga pielęgnacji i nowych nasadzeń. Brakuje bezpiecznych placów zabaw dla dzieci. Ławki oraz inne urządzenia tzw. małej architektury są zniszczone lub w złym stanie. Oświetlenie oraz stan osiedlowych alejek wymagają gruntownej poprawy. Brakuje lokali do prowadzenia klubów osiedlowych i świetlic. Renowacji wymagają fasady, część instalacji oraz ciągi komunikacyjne w budynkach. W tabeli nr 2 zestawiono liczbę budynków wybudowanych przed rokiem 1989 w poszczególnych obszarach wskazanych do rewitalizacji.

Zmiany wynikające z transformacji ustrojowej w Polsce spowodowały, że polityka społeczna stała przed wieloma trudnymi, często bardzo złożonymi kwestiami społecznymi. Ubóstwo wielu rodzin stało się faktem, wzrasta zarówno liczba bezrobotnych, jak i bezdomnych, nasilają się zjawiska patologii społecznych. Taki stan powoduje, iż stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, zwiększa się zarówno liczba spraw, jak również ich ciężar

gatunkowy, stopień trudności. Pokonanie tego typu zagrożeń winno stać się celem polityki społecznej, a szczególnie jej instrumentu – pomocy społecznej.

Tabela nr 2

Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w wyznaczonych obszarach

Obszar	Liczba budynków ogółem	Liczba budynków wybudowanych przed 1989r	
		ilość	%
A	102	94	92.2
B	65	59	90.8
C	6	6	100.0
D	2	1	50.0
Suma	175	160	91.4
Miasto ogółem	189	171	90.5

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji....

Tabela nr 3

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w poszczególnych wydzielonych zespołach

Obszar	Liczba ludności	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
A	253	1 030	245.63
B	341	1 225	278.30
C	2	10	200.00
D	0	-	
Suma	596	2 265	263.10
Miasto ogółem	601	2 507	239.73

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji....

Niepokojący jest jednak fakt, iż stale rośnie liczba osób oczekujących pomocy, zwłaszcza materialnej, podczas gdy środki finansowe, jakimi dysponują instytucje społeczne są coraz bardziej nie wystarczające w stosunku do stale rosnących potrzeb. W tabeli nr 3 zestawiono

liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w poszczególnych wydzielonych obszarach. Wśród interesantów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dominują osoby bezrobotne. Zwraca uwagę fakt, że brak pracy niesie w konsekwencji inne patologie takie jak ubóstwo i przemoc w rodzinie. Dlatego niezmiernie ważnym elementem polityki lokalnych władz będzie tworzenie miejsc pracy i lokowanie przedsiębiorstw, które mogą takie miejsca tworzyć. Istotą wsparcia powinna być walka z postawami tzw. wyuczonej bezradności obywateli, którzy nie zamierzają podejmować zatrudnienia opierając swoją egzystencję wyłącznie na zapomogach i zasiłkach instytucji pomocy społecznej. Kolejnym niepokojącym skutkiem ubóstwa jest ilość osób nie płacących czynsze za zajmowane mieszkania w tabeli nr 4 przedstawiono ilość przeprowadzonych eksmisji w poszczególnych obszarach wskazanych do rewitalizacji.

Tabela nr 4

Liczba postępowań eksmisyjnych do rewitalizacji obszarach miasta

Obszar	Liczba postępowań eksmisyjnych	Liczba ludności	Liczba postępowań eksmisyjnych na 1000mieszkańców
A	2	1 030	1.94
B	1	1 225	0.82
C	0	10	0.00
D	0	-	-
Suma	3	2 265	1.32
Miasto ogółem	3	2 507	1.20

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji....

Według statystyk prowadzonych przez Policję na terenie miasta dominują przestępstwa przeciwko mieniu i rzadko występują przestępstwa ciężkie o charakterze kryminalnym. W tabeli nr 2 zestawiono zgłoszone przestępstwa w poszczególnych wydzielonych zespołach wyznaczonych do rewitalizacji.

Główną przyczyną, która ma decydujący wpływ na poziom przestępczości w mieście jest bezrobocie i ubóstwo społeczeństwa. Wysoki udział przestępstw przeciw mieniu potwierdza, że na terenie miasta dominują przestępstwa takie jak: kradzieże, włamania oraz akty wandalizmu. Wiele tych przestępstw jest spowodowanych trudną sytuacją materialną. Jednak z uwagi na niską wartość materialną mienia (do wartości 250 zł.) będącego przedmiotem tych zdarzeń, wiele z nich nie jest zgłaszanych przez osoby poszkodowane lub są one traktowane jako wykroczenia.

W tabeli nr 5 zestawiono liczbę przestępstw z podziałem na kategorie na terenach wyznaczonych do rewitalizacji zespołów w latach 2010 i 2011.

Tabela nr 5.

Liczba przestępstw z podziałem na kategorie na terenach wyznaczonych do rewitalizacji zespołów w latach 2010 i 2011

Kategoria przestępstwa	2010				2011			
	A	B	C	D	A	B	C	D
kradzież z włamaniem	13	4	1	0	16	5	0	0
kradzież mienia	9	10	0	1	12	9	0	1
przestępstwa rozbójnicze	0	0	0	0	1	1	0	0
kradzież pojazdu	15	3	1	2	20	2	0	2
bójka	16	6	0	0	15	5	1	1
uszkodzenie mienia	4	6	0	0	8	6	0	0
Razem	57	29	2	3	62	28	1	4

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji....

Z obserwacji Policji wynika, że zjawiska zakłócenia porządku publicznego zdiagnozowane w zespołach wyznaczonych do rewitalizacji są trudne do wyeliminowania. Wśród interwencji miejscowej Policji dominują interwencje domowe, często powiązane z nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie. Jest to skutek długotrwałego bezrobocia, które w połączeniu z niskim wykształceniem i brakiem dalszych perspektyw, prowadzi do alkoholizmu i wielu zachowań patologicznych. Zwraca szczególną uwagę fakt, że przestępstwa osób młodocianych, które z braku możliwości zarobkowania łamią prawo w celu zdobycia różnych korzyści materialnych.

Według rozeznania Policji niebezpieczne miejsca na terenie Fromborka, w których obserwuje się zwiększoną przestępczość to:

na terenie zespołu A

- okolice Rynku – ul. Rybacka,
- rejon przy kanale, ul. Portowa,

na terenie zespołu B:

- ul. Krasickiego i Sanatoryjna,
- osiedle Słoneczne,

na terenie zespołu C

- okolice portu i mola,

na terenie zespołu D

- brak jednoznacznego miejsca.

Zaopatrzenie w wodę miasta Frombork odbywa się w całości z ujęć głębinowych, z własnego ujęcia wody. Zdecydowana większość sieci wodociągowej wykonana jest z rur PCV i PE. Można jednak jeszcze spotkać kolektory azbestowo – cementowe i żeliwne, które ze względu na okres użytkowania i rodzaj materiału z jakiego zostały wykonane powinny być wymienione.

Frombork posiada kanalizację deszczową, która wyposażona jest ona w instalację oczyszczania wody deszczowej – piaskownik.

Na terenie gminy znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków we Fromborku, o przepustowości 1200 m³ na dobę i zgodnie z projektem może ona obsłużyć do 6125 mieszkańców. Według stanu na koniec 2007 roku wspomniana oczyszczalnia obsługiwała 2478 osób.

Na terenie gminy funkcjonuje jedno składowisko odpadów komunalnych we Fromborku. Poza odpadami komunalnymi trafiają tu również osady ściekowe. Część odpadów komunalnych wywożona i porzucana jest w miejscach przypadkowych lub zwyczajowo traktowanych przez niektórych mieszkańców jako wysypiska.

Na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego propan – butan, który rozprowadzają dostawcy prywatni i stacja paliw znajdująca się w Braniewie.

Mieszkańcy Fromborka ponad w 70 % korzystają z energii cieplnej dostarczanej z opalanej biomasą gminnej kotłowni zarządzanej przez „BIO-ENERGIA” Sp. z o.o. z siedzibą w Tolkmicku. Znaczna część sieci ciepłowniczej została zbudowana wiele lat temu, z wykorzystaniem dziś już przestarzałych technologii i materiałów izolacyjnych, których jakość i stan decydują w głównej mierze o wysokości strat ciepła powstających podczas przesyłu.

Pozostałe budynki mieszkalne ogrzewane są przez własne źródła ciepła, którymi są piece. Są to głównie piece opalane węglem i drzewem lub piece elektryczne.

4.2. Powiązania przyrodnicze

Obszar oddziaływania skutków realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2012 włączony został do obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Autorzy Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca mającej charakter ekspercki – przyjęli jako priorytetowe następujące cele rozwoju obszaru:

- stworzenie warunków do zachowania i wzmocnienia ekosystemów oraz ochrony wód i zasobów naturalnych,
- umożliwienie awansu cywilizacyjnego społecznościom lokalnym,
- aktywizację gospodarczą zharmonizowaną z wymaganiami środowiska przyrodniczego (rozwój zrównoważony trwały).

Formą konkretyzacji strategii jest dziesięć programów działowych adresowanych do podmiotów gospodarczych realizujących strategię, administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli oraz instytucji pozarządowych i organizacji społecznych. Istotnymi dla stanu środowiska są programy:

- Program ochrony środowiska przyrodniczego, którego celem jest zapewnienie skutecznej ochrony obszarów, doprowadzenie do dalszej poprawy stanu środowiska oraz wykorzystanie walorów i zasobów dla rozwoju regionu.
- Program ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych mający na celu poprawę stanu czystości wód powierzchniowych oraz skuteczną ochronę głównych zbiorników wód podziemnych.
- Program usprawnienia gospodarki odpadami stawiający sobie za cele likwidację źródeł zagrożeń zdrowia i środowiska, upowszechnienie zorganizowanego usuwania odpadów oraz zabezpieczenie przed zaśmiecaniem obszaru.
- Program rozwoju gospodarczego mający na celu przekształcenia proekologiczne oraz modernizację i rozbudowę potencjału gospodarczego ukierunkowaną na minimalizację ujemnego wpływu zainwestowania na środowisko przyrodnicze.
- Program racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej mający na celu racjonalizację zużycia wody, poprawę zaopatrzenia ludności w wodę oraz ochronę zasobów wodnych.
- Programy rozwoju sieci transportu drogowego, kolejowego i lotniczego oraz sieci zasilania energetycznego stawiają za cel poprawę dostępności do jednostek osadniczych, poprawę obsługi użytkowników sieci komunikacyjnej i energetycznej oraz zmniejszenie uciążliwości transportu dla mieszkańców i redukcję zagrożeń środowiska przyrodniczego.
- Program zagospodarowania walorów turystycznych mający na celu poprawę stanu i niedopuszczenie do degradacji walorów przyrodniczych i turystycznych obszaru oraz wytworzenie atrakcyjnej oferty produktu turystycznego.
- Program promocji i marketingu stawia sobie za cel promowanie i kultywowanie tradycji tworzenia towarów markowych, propagowanie produktów obszaru Zielonych Płuc Polski oraz powołanie instytucji odpowiedzialnej za wymienione działania.

„Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski uwzględnia szanse i zagrożenia i ma charakter otwarty. Krystalizując poglądy na stan i przyszły kształt obszaru określa się ona jako stymulacja rozwoju. Jednakże jej realizacji nie sprzyja ekspercki charakter tworzenia i wdrażania bez uwzględnienia konieczności stosowania procesu planowania otwartego.

Frombork położony jest na styku dwóch odmiennych mezoregionów fizyczno – geograficznych (Równina Warmińska i Wybrzeże Staropruskie), których zindywidualizowane cechy tworzą w granicach miasta rzadko spotykaną różnorodność wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Położenie miasta w strefie krawędziowej Równiny Warmińskiej i Wybrzeża Staropruskiego, i w sąsiedztwie Zalewu Wiślanego jest przyczyną silnie dynamizującą szereg procesów i zjawisk przyrodniczych (procesy denudacyjne z procesami osuwiskowymi włącznie, ruch materii po stoku i jej intensywna migracja, zmiennością warunków topoklimatycznych (znaczące oddziaływanie wiatrów, zróżnicowane nasłonecznienie i zróżnicowanie warunków wilgotnościowych), atrakcyjne punktu i panoramy widokowe itp.) Jednocześnie uwarunkowanie to generuje stan stałego

zagrożenia powodziowego na części obszaru miasta. Na terenie miasta znajduje się obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią, obejmujący swoim zasięgiem teren pasa nadbrzeżnego brzegu morskiego, w którym obowiązuje zakaz:

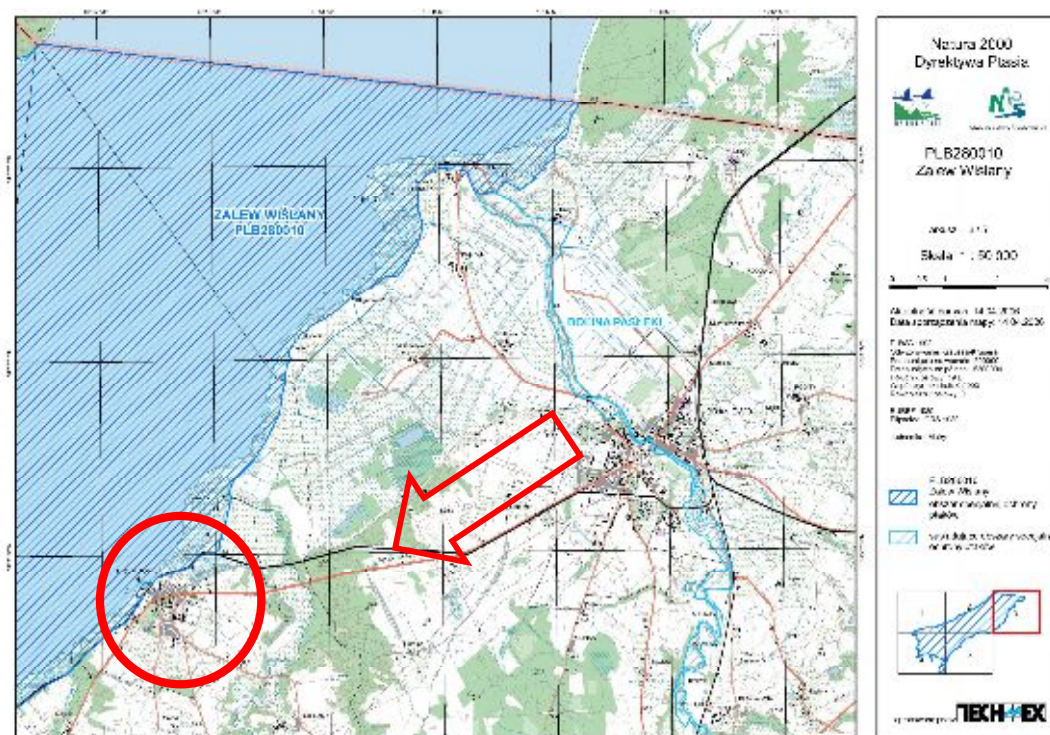
- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów lub obwałowań,
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą.

Dyrektor właściwego terytorialnie urzędu morskiego (Urząd Morski w Gdyni) może, w drodze decyzji, zwolnić z wymienionych zakazów dotyczących działań w obszarze pasa nadbrzeżnego. Natomiast wschodni część miasta położona jest na terenie bezpośredniego zagrożenia powodzią od rzeki Baudy, wyznaczonym przez RZGW. Jest to teren o prawdopodobieństwie wystąpienia zagrożenia 1% oraz wystąpienia zagrożenia 10%. Na tym terenie dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazów zwartych w § 82 Prawo Wodne oraz wskazać sposób zagospodarowania gruntów w tym rodzaju upraw wynikające z wymagań ochrony przed powodzią oraz nakazać usunięcie drzew lub krzewów. W oparciu o wytyczne regionalnego zarządu gospodarki wodnej do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork wprowadzono następujące zapisy:

- 1) założyć utworzenie i utrzymywanie ochrony przeciwpowodziowej na terenach bezpośredniego zagrożenia powodzią (oznaczone na rysunku planu);
- 2) skutki wynikające z ustaleń jw. należy uwzględnić poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych przy projektowaniu i modernizacji sieci infrastruktury technicznej, zabezpieczeniu oczyszczalni ścieków oraz przebudowie istniejących wałów nad Zalewem Wiślanym, a także przy projektowaniu i modernizacji innych inwestycji szczególnie na terenach bezpośredniego zagrożenia powodzią,
- 3) obowiązek budowy wału przeciwsztormowego wzdłuż dawnego nasypu kolei (jak pokazano na rysunku Planu – załączniku nr 1), który będzie zabezpieczał teren dolnego tarasu miasta przed zalaniem. Dla korony wału obowiązuje rzędna +3,5m n.p.m.

Położenie miasta na pograniczu pomiędzy strefą krawędziową Równiny Warmińskiej i Wybrzeża Staropruskiego i w sąsiedztwie Zalewu Wiślanego skutkuje włączenie obszaru miasta do regionalnego, krajowego i europejskiego systemów ekologicznych, co warunkuje generalne kierunki rozwoju widziane jako szansa i jednocześnie konieczna alternatywa w scenariuszach rozwoju.

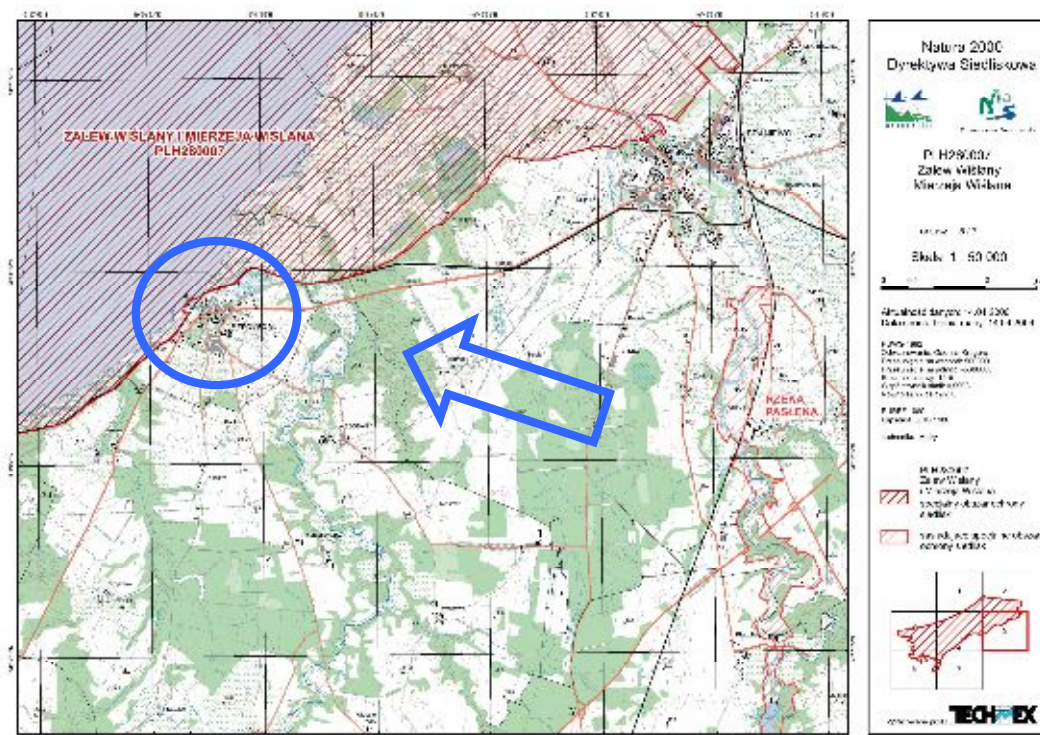
Strefa brzegowa Zalewu Wiślanego znajdująca się, między innymi, w granicach miasta włączona została do **obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Wiślany PLB280010** - rys. 3, który obejmuje polską część płytkiego zalewu przymorskiego (średnia głębokość 2,3 m, maksimum 4,6 m), o wodzie słonawej, odciętego od Bałtyku Mierzeją Wiślaną. Zalew łączy się z Bałtykiem wąskim kanałem usytuowanym w rosyjskiej części zbiornika, przez który w czasie silnych sztormów następują wlewy wód morskich. Do polskiej części zalewu uchodzi szereg rzek, od strony zachodniej jest to parę ramion Wisły, z największym Nogatem, od wschodniej i południa rzeki Elbląg, Bauda i Pasłęka, płynące z obszarów wysoczyznowych. Zalew charakteryzuje się bardzo szybkimi zmianami poziomu wody, dochodzącymi w ciągu dnia do 1,5 m, następującymi pod wpływem wiatru. Przy brzegach zalewu ciągną się rozległe pasy szuwarów, osiągające szerokość setek metrów. Najważniejsze obszary lęgowe ptaków na zalewie znajdują się w Zatoce Elbląskiej i w rejonie ujścia Pasłęki. Obszary najważniejsze dla ptaków niełgowych to strefa przybrzeżna rozciągająca się od Przebrna do ujścia rzeczki Cieplicówki, Zatoka Elbląska oraz strefa przybrzeżna w okolicy ujścia Pasłęki. W granicach ostoi znajdują się następujące formy ochrony: rezerваты przyrody: Ujście Nogatu, Zatoka Elbląska, Parki Krajobrazowe: Mierzeja Wiślana i Wysoczyzna Elbląska. W standardowym formularzu danych (SDF) wskazano, że podstawowymi zagrożeniami dla prawidłowego, zrównoważonego funkcjonowania ostoi Zalew Wiślany między innymi presja, turystyczna, zabudowa letniskowa, zabudowa rozproszona.

Źródło: materiały GDOŚ

Rys. 5. Południowo – wschodnie granice obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Wiślany PLB280010 w sąsiedztwie granic miasta Frombork

Także strefa brzegowa Zalewu Wiślanego znajdująca się w granicach Fromborka włączona została do **specjalnego obszaru ochrony siedlisk Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007**. Ostoja obejmuje polską część płytkiego (2,3 m średnio) zalewu przymorskiego, o słonawej wodzie, wraz z Mierzeją Wiślaną oddzielającą go od Bałtyku oraz wąski pas depresyjnych najczęściej terenów lądowych, przylegających od strony południowej do Zalewu, będących w przeszłości częścią jego wód. Do Zalewu wpada wiele rzek: kilka ramion Wisły, Elbląg, Bauda, Pasłęka oraz duża liczba pomniejszych rzek i strumieni. Szybkie zmiany poziomu wody w zalewie dochodzą w ciągu dnia do 1,5 m. Przy brzegach zbiornika rozciągają się rozległe płaty szuwarów, osiągające szerokość kilkuset metrów. Występują w postaci 1-2 pasów, równoległych do brzegu. W zalewie występuje bogata roślinność zanurzona. W skład ostoi wchodzi również półwyspowy fragment Mierzei Wiślanej od miejscowości Kąty Rybackie do granicy państwa. Mierzeja jest młodym tworem geologicznym powstałym na skutek wzajemnego oddziaływania wód morskich nanoszących materiał pochodzący z abrazji wybrzeży klifowych i wód śródlądowych (Wisły) niosących ze sobą piaski, a także działalności wiatru. W rzeźbie terenu Mierzei można wyróżnić strefę piaszczystej plaży nadmorskiej oraz równoległy do niej pas wydm białych i wydm brązowych. Wały wydymowe są wysokie, mają nieregularne kształty i stoki o stromych zboczach, co sprawia, że krajobraz Mierzei jest niezwykle dynamiczny. Odmienny charakter ma nizina przylegająca do Zalewu Wiślanego. Większość terenu mierzei (80%) pokrywa las. Są to głównie acydofilne dąbrowy i bór nadmorski, a w obniżeniach terenu - brzeziny bagienne i olsy. Lokalnie w zagłębieniach między wydmami wykształciły się torfowiska wysokie i przejściowe. W pasie przylegającym do Zalewu Wiślanego występują zbiorowiska roślinności nawydymowej. Obszar ostoi w większości nie jest chroniony. Obejmuje niewielką część Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej, część Parku Krajobrazowego Mierzei Wiślanej z rezerwatami przyrody: Buki Mierzei Wiślanej i Kąty Rybackie, Zatoka Elbląska, Ujście Nogatu Cielętnik; Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Szarpoway i Obszar Chronionego Krajobrazu województwa warmińsko-mazurskiego. Projektowane jest utworzenie rezerwatów przyrody: Bory Mierzei, Wielbłądzi Garb, Mikołajkowe Wydmy oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Delta Szarpawy. Na terenie ostoi zarejestrowano 18 rodzajów siedlisk i 13 gatunków z załączników I i II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na Mierzei dobrze wykształcona jest strefa wydm białych i szarych oraz wyraźnie wyodrębniona strefa acydofilnych dąbrów wykształconych na piaskach wydymowych. W Zalewie Wiślanym zachowały się łąki podwodne, w tym z udziałem ramienic. Na fragmencie Żuław obejmującym ujściowe odcinki rzek uchodzących do Zalewu występują bardzo rzadkie na Pomorzu zespoły *Nymphoidetum peltatae* i *Salvinietum natantis*. Na terenie ostoi stwierdzono występowanie wielu roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce oraz charakterystycznych dla rzadkich i zanikających siedlisk (wodnych, wydymowych, solniskowych, torfowiskowych, bagiennych). Są tu stanowiska roślin atlantyckich na wschodnich granicach zasięgu w Polsce (w tym halofitów nadmorskich) i prawdopodobnie największe

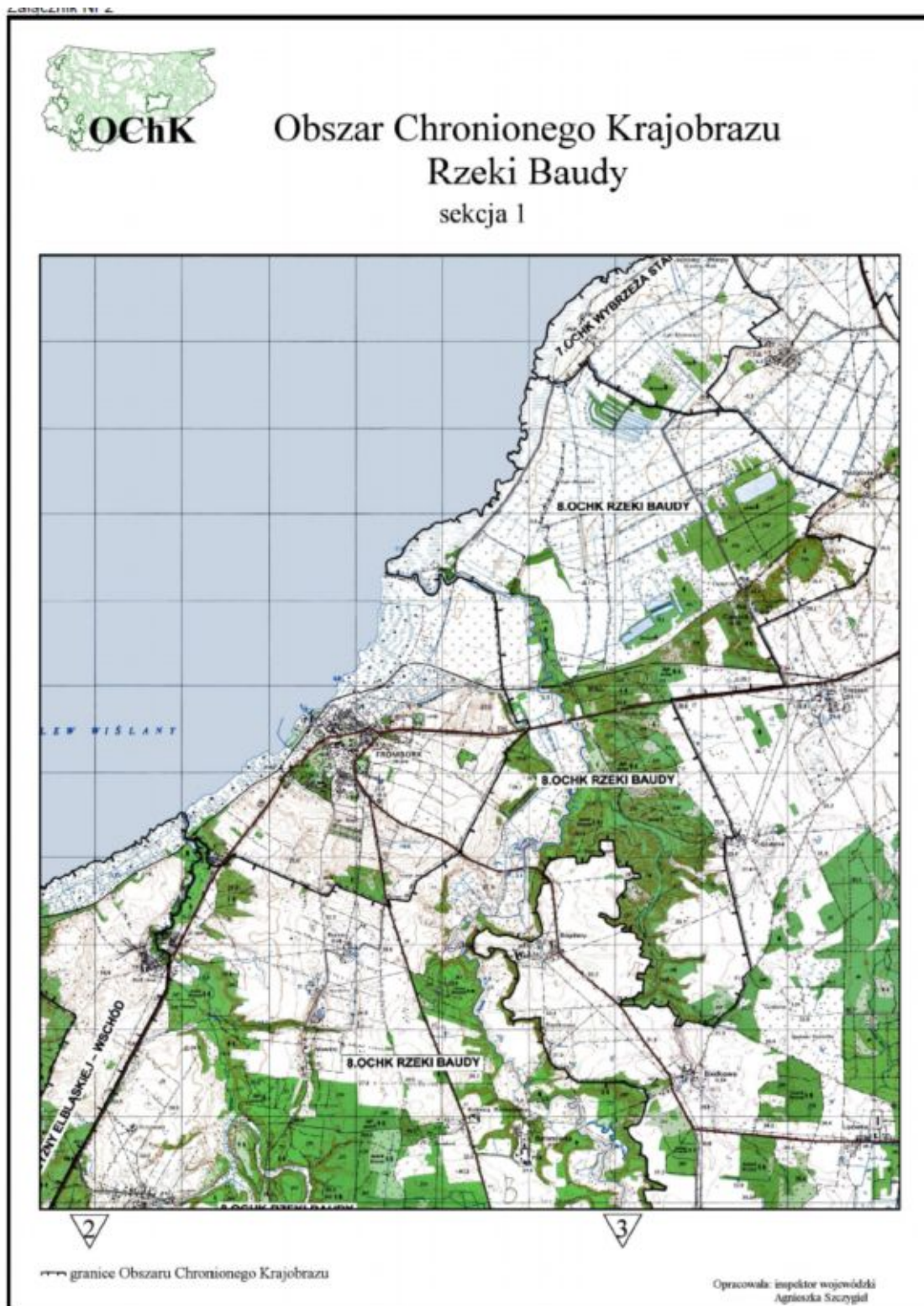
Rys. 6. Południowe granice specjalnego obszaru ochrony siedlisk Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007 w sąsiedztwie granic miasta Frombork

stanowisko mikołajka nadmorskiego na polskim wybrzeżu. Często jest Inica wonna *Linaria odors* (załącznik II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Zlokalizowano to jedno z niewielu w Polsce miejsc występowania grzybieńczyka wodnego *Nymphoides peltata* i bogatej populacji salwinii pływającej *Salvinia natans*. W Zalewie Wiślanym stwierdzono kilka gatunków ramienic.

Rejon Zalewu Wiślanego jest ważny dla ochrony minoga rzeczno Lampetra fluviatilis i parposza *Alosa fallax*. Regularnie pojawia się tu również foka szara *Halichoerus grypus*. Obszar jest też ważną ostoją ptasia IBA E13.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należyłym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000. Do najważniejszych zagrożeń dla ostoi zalicza się: koszenie trzciny, rybołówstwo, wędkarstwo, urbanizacja, odpady, ścieki - zanieczyszczenie, farmy wiatrowe, rozbudowa portów, transport okrętowy, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, kempingi i karawaningi, żeglarstwo, zanieczyszczenie wód, tamy, wały, sztuczne plaże, regulowanie koryt rzecznych, zamulenie, powodzie, eutrofizacja.

Obszar miasta nie został włączony do Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy, na którym obowiązują następujące zakazy określone w Rozporządzeniu Nr 105 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy – rys. 7.

Rys. 7. Położenie Frombork w stosunku do północnych granic Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy

Ponadto na terenie miasta ustanowiono 10 drzew (3 dęby, 3 jesiony, 2 buki, 2 klony), jako pomniki przyrody:

- 1) Dąb o obwodzie 706 cm i wysokości 25 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 240/57 przy Katedrze i Muzeum Mikołaja Kopernika.
- 2) Jesion o obwodzie 455 cm i wysokości 30 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 241/57 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej.
- 3) Jesion o obwodzie 356 cm i wysokości 30 m około 100 m od skrzyżowania ul. Krasickiego i Katedralnej.
- 4) Dąb o obwodzie 437 cm i wysokości 27 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 48/92 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej koło kapliczki.
- 5) Buk o obwodzie 318 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 49/92 w parku przy cmentarzu na ul. Sanatoryjnej.
- 6) Klon o obwodzie 317 cm i wysokości 23 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 50/92 w parku przy cmentarzu na ul. Sanatoryjnej.
- 7) Dąb o obwodzie 280 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 1/93 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej koło kapliczki.
- 8) Buk o obwodzie 314 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 237/96 przy ul. Katedralnej 10 koło budynku Duszpasterstwa.
- 9) Klon o obwodzie 280 cm i wysokości 25 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 238/96 przy ul. Braniewskiej obok kapliczki.
- 10) Jesion o obwodzie 308 cm i wysokości 22 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 239/96 przy skrzyżowaniu ul. Katedralnej na terenie Zespołu Szkół.

Na terenie miasta znajduje się szereg terenów zielonych o zróżnicowanej wielkości, stanie zagospodarowanie i stopniu wykorzystania, które wspólnie z lasami zajmują tylko 3,9 % ogólnej jego powierzchni, czyli około 30 ha. Tereny te nie tworzą układu, który można byłoby uznać za ośnowę przyrodniczą miasta.

4.3. Zabytki, chronione dobra kultury i wartości materialne na terenach objętych aktualizacją Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork

Na terenie gminy Frombork znajdują się następujące chronione obiekty dziedzictwa kulturowego:

☐ **Obiekty wpisane do rejestru zabytków znajdujące się na terenie miasta:**

Tabela nr 8

Zabytki architektury wpisane do rejestru zabytków:

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
1.	Założenie urbanistyczne starego miasta we Fromborku ze Wzgórzem Katedralnym i ogrodzeniem warowni	F/61 z dn. 15.10.1958	Teren Starego Miasta we Fromborku
2.	Kanał i jego relikty, a także relikty budowli z nim związanych	1305 z dn. 27. 06.1968	Kanał od rzeki Bauda do Zalewu Wiślanego
3.	Warownia Katedralna (mury obronne)	F/61 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
4.	Kaplica p.w. Zbawiciela oraz Św. Teodora z Amazji	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
5.	Katedra p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i Św. Andrzeja Apostoła	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
6.	Kaplica Św. Jerzego	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
7.	Muzeum Mikołaja Kopernika (kuria NMP)	F/60 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
8.	Nowy Wikariat	F/14 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
9.	Kapitułarz	F/6 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
10.	Brama południowa	F/11 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
11.	Brama zachodnia	F/9 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
12.	Basteja wschodnia	F/7 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
13.	Kaplica Św. Anny i szpital Św. Ducha	F/1/1953/477/95 z dn.23. 11. 1995	ul. Stara 6
14.	Kaplica Św. Józefa	483/95 z dn. 27.10.1995	ul. Katedralna, przed ogrodzeniem Pałacu Biskupiego
15.	Kanonia p.w. Św. Michała	F/23	ul. Krasickiego
16.	Kanonia p.w. Św. Piotra	F/22	ul. Krasickiego 6
17.	Budynek mieszkalny	563/98 z dn. 19. 05.1998	ul. Błotna 2
18.	Ogrodzenie kościoła p.w. Św. Mikołaja	F/56 z dn. 18. 10.1958	ul. Mickiewicza
19.	Pensjonat (dawniej magazyn)	A-1646 z dn. 04.11.1999	ul. Rybacka 12
20.	Most kolejowy – element Kanału Kopernika	1305 z 27.06.1968	ul. Kolejowa
21.	Dom mieszkalny (tylko piwnica - dawna kanonia Św. Ludwika)	F/21 z dn. 15.10.1958 Zmiana	ul. Katedralna 15
22.	Kanonia p.w. Matki Boskiej Wniebowziętej	F/20 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 13
23.	Wieża wodna i relikw młyna wodnego	126/89	ul. Elbląska
24.	Most drogowy – element Kanału Kopernika	1305 z dn. 27.06. 1968 r.	droga krajowa 504 - Kanał Kopernika
25.	Zespół Kurii	F/10 z 15.10. 1958	ul. Katedralna i ul. Krasickiego
26.	Kuria („druga”)	F/60 z 15.10. 1958	Wzgórze Katedralne
27.	Wieża „Kopernika” (północno-zachodnia)	543/58 z 1998	Wzgórze Katedralne
28.	Baszta Południowa (wieża prochowa)	F/18 z dn. 15. 10. 1958	ul. Katedralna 8
29.	Baszta Północna	F/27 z dn. 17. 10. 1958	ul. Katedralna 8

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
30.	Wieża Radziejewskiego (Dzwonnica)	F/19 z dn. 17. 10. 1958	Wzgórze Katedralne
31.	Kościół Św. Wojciecha z d. „Pastorówką” oraz z domem mieszkalnym	472/95 z dn. 03. 07. 1995	ul. Elbląska 5
32.	Kaplica p.w. Św. Jerzego	660/67 z dn. 12. 10. 1967	ul. Braniewska
33.	Pałac Biskupi (Ferbera)	662/67 z dn. 16. 10. 1967	ul. Katedralna
34.	Brama Północna	F/17 z dn. 17. 10. 1958	Wzgórze Katedralne
35.	Kanonia Św. Ignacego	F/8 z dn. 15. 10. 1958	ul. Katedralna 11
36.	Kanonia Św. Stanisława Kostki	F/24 z dn. 15. 10. 1958	ul. Krasickiego 2
37.	Baszta „Żeglarska”	F/57 z 17. 10. 1958	ul. Basztowa 8
38.	Budynek mieszkalny(dawna szkoła)	58/82 z dn. 28. 04. 1982	ul. Elbląska 11
39.	Kamieniczka	F/54 z dn. 19. 10. 1958	ul. Kapelańska 2
40.	Budynek mieszkalny	F/55 z dn. 19. 10. 1958	ul. Katedralna 7
41.	Dawny kościół paraf. P.w. Św. Mikołaja	484/95/F12/1953 484/95 z dn. 8.12.1995	ul. Mickiewicza
42.	Dzwonnica przy kościele p.w. Św. Mikołaja	F/58 z dn. 17.10.1958	ul. Mickiewicza
43.	Dom mieszkalny	663/67 z dn. 16.10.1967	ul. Stara 4
44.	Cmentarz kanoników		ul. Sanatoryjna

Źródło: Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji.....

Na terenie miasta znajdują się obiekty o zachowanych wartościach kulturowych do indywidualnej ochrony, taki jak:

Tabela nr 9

Lp.	Opis obiektu	Okres powstania obiektu	Adres obiektu
1	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Elbląska 40
2	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	koniec XIX w.	ul. Elbląska 38
3	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 36
4	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 34
5	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 32
6	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 30
7	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 28
8	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 26
9	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 24
10	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XIX/XX w.	ul. Elbląska 22

11	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XX w.	ul. Elbląska 13
12	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XX w.	ul. Elbląska 10
13	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	koniec XIX w.	ul. Elbląska 9
14	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 17
15	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 15
16	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 13
17	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 12
18	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 11
19	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 10
20	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 9
21	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 8
22	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 7
23	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 5
24	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 4
25	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 3
26	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 2
27	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Elbląska 6
28	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Katedralna 3
29	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 5
30	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Kopernika 7
31	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Kopernika 8
32	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	pocz. XIX w.	ul. Kopernika 9
33	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Kopernika 10
34	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Kościelna 4
35	Budynek mieszkalny	k. XVIII/pocz.XIX w.	ul. Kościelna 8
36	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Portowa 6
37	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. Zielona 2 i 3
38	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 5, 6, 8, 13, 15,17
39	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 16
40	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Młynarska 30
41	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Ogrodowa 1, 12, 13, 20
42	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Szkolna 12
43	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	I ćw. XX w.	ul. Polna 1

44	Budynki szpitala psychiatrycznego	lata 30-te XX w.	ul. Sanatoryjna
45	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. Katedralna 1
46	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 2
47	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Katedralna 4
48	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII/XIX w.	ul. Polna 2
49	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XVIII / pocz.XIX w.	ul. Polna 4
50	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. ZHP 3
51	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Stara 2
52	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Stara 3, 5, 7,
53	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Stara 3
54	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Stara 6
55	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Stara 6
56	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Rynek 2
57	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kopernika 6
58	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Kopernika 11
59	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Kopernika 13
60	Budynek mieszkalny	ok. 1920 r.	ul. Kopernika 15
61	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	1 poł. XIX w.	ul. Braniewska 1
62	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	2 poł. XIX w.	ul. Braniewska 3
63	Budynek mieszkalny	k.XVIII/pocz.XIX w.	ul. Kapelańska 2
64	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kapelańska 4
65	Budynek mieszkalny	pocz.XX w.	ul. Kapelańska 6
66	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Kapelańska 10
67	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Rybacka 1
68	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Rybacka 5, 6
69	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Rybacka 7
70	Budynek mieszkalny	XIX/XX w.	ul. Rybacka 8
71	Budynek mieszkalny	k. XIX / pocz.XX w.	ul. Rybacka 11
72	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Elbląska 6
73	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Portowa 6
74	Budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.	ul. Elbląska 6

Ponadto na terenie miasta wyznaczono **strefę ochrony krajobrazu kulturowego**, która stanowi ochronę elementów tożsamości miasta i jest priorytetem przy podejmowaniu wszelkich działań realizacyjnych. Dla kształtowania właściwego krajobrazu kulturowego miasta, w dostosowaniu do jego wartości historycznych, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork ustalono między innymi:

- 1) uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów objętych strefą historycznych form zagospodarowania.
- 2) kształtowanie nowej zabudowy pod względem nieprzekraczalnej linii zabudowy, skali, gabarytów budynku, formy dachów oraz materiałów budowlanych zgodnych z tradycją budowlaną regionu.
- 3) zasadę harmonijnego łączenia w nowej zabudowie tradycji ze współczesnością.
- 4) sukcesywną modernizację wszelkiej zabudowy dysharmonizującej, znajdującej się na terenie historycznego układu urbanistycznego rozplanowania zabudowy miasta (wpisanego do rejestru zabytków) i uzupełnienie zabudowy w oparciu o ustalenia szczegółowe planu.

W obrębie bezpośredniej ochrony konserwatorskiej ochronie podlegają:

- a) historyczna kompozycja przestrzenna,
- b) historyczne nawierzchnie,
- c) historyczny układ zabudowy,
- d) zieleń komponowana i starodrzew,
- e) budynki i inne elementy historyczne jak ogrodzenia, mała architektura itp.

W obiektach wpisanych do rejestru zabytków w granicach planu obowiązuje ochrona substancji obiektów: bryły, formy architektonicznej, historycznego układu wnętrza, detalu architektonicznego, stolarki okiennej i drzwiowej, pokrycia dachowego, kolorystyki oraz stosowania odpowiednich materiałów budowlanych;

Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- a) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru,
- b) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytków,
- c) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,
- d) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,
- e) prowadzenie badań archeologicznych,
- f) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,
- g) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje,
- h) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,

- i) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku,
- j) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów (z zastrzeżeniem art. 12 ust.1 ustawy o ochronie zabytków),
- k) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru,
- l) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

Na terenie miasta ustanowiono także **strefy ochrony archeologicznej**, celem których jest zachowanie reliktyw archeologicznych i nawarstwień kulturowych kultury pradziejowej, średniowiecznej oraz nowożytnej. Inwestowanie na terenie strefy możliwe będzie pod następującymi warunkami:

- 1) uzgadnianie i opiniowanie wszelkich poczyną inżynierskich, budowlanych i innych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków; obowiązuje każdorazowo występowanie o szczegółowe wytyczne konserwatorskie i opinie przed podjęciem decyzji o jakiegokolwiek działalności.
- 2) w przypadku podjęcia decyzji o realizacji inwestycji na terenie objętym granicami strefy konserwatorskiej obowiązuje przeprowadzenie badań archeologicznych, w zakresie ustalonym z wojewódzkim konserwatorem zabytków, na koszt inwestora, wyprzedzających proces przygotowania inwestycji.
- 3) rozpoczęcie prac ziemnych związanych z realizacją inwestycji uzależnia się od uzyskania stosownego zezwolenia od wojewódzkiego konserwatora zabytków.

5. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork

Działania planowane do realizacji na obszarach zidentyfikowanych jako kryzysowe mają na celu poprawę atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Frombork – ośrodka miejskiego o wysokim potencjale rozwojowym i turystycznym. Ponadto wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe realizować będą inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową w celu poprawy warunków technicznych zabudowy historycznej tkanki, która ulega postępującej dekapitalizacji (przeszło 58 % budynków zostało wybudowanych przed 1945 rokiem). Towarzyszyć im będą prace polegające na zagospodarowaniu terenów międzyosiedlowych, w tym poprawę bezpieczeństwa, oraz wprowadzeniu funkcji społecznych na osiedla. Kompleksowość planowanych działań oraz zaangażowanie różnych podmiotów w ich realizację zapewni skuteczność procesu rewitalizacji obszarów kryzysowych Frombork. **Prognozuje się, że**

zaniechanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork skutkować będzie:

- 1. pogorszeniem stanu technicznego zabudowy w obrębie Starego Miasta,**
- 2. pogarszaniem stanu ważnych przestrzeni publicznych miasta świadczących i jego tożsamości i charakterze,**
- 3. pogarszaniem stanu technicznego i degradacją budynków użyteczności publicznej,**
- 4. pogorszeniem stanu technicznego ulicy Kościuszki,**
- 5. spadkiem poczucia bezpieczeństwa w mieście**
- 6. stopniowy wzrost zagrożenia dla obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000,**
- 7. dalszą pauperyzacją społeczeństwa i wzrostem zachowań patologicznych, spadkiem standardu zamieszkiwania i wzrostem kosztów utrzymania mieszkań,**
- 8. groźbą utraty przez Frombork roli znaczącego ośrodka regionalnego,**
- 9. spadkiem poziomu wykształcenia mieszkańców miasta,**
- 10. brakiem szeroko rozumianego ładu przestrzennego w mieście.**

Analiza wymienionych wyżej podstawowych skutków braku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwala stwierdzić, że niezrealizowanie dokumentu wywołać może jedynie skutki negatywne społecznie, ale i środowiskowe. Należy podkreślić, iż najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności miasta może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Bowiem wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne, a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiał patologiczne zachowania. Również brak realizacji wyznaczonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji działań dotyczących budowy infrastruktury technicznej i drogowej może spowodować negatywne skutki dla środowiska objawiające się wzrostem zanieczyszczenia wód (brak kanalizacji deszczowej). Należy podkreślić, iż najważniejszym miejscem w każdym mieście jest centrum (Stare Miasto wraz ze strefą śródmiejskich zespołów mieszkaniowo - usługowych). Miejsca te stanowią o tożsamości miasta. W związku z powyższym zaniechanie rewaloryzacji tych miejsc i wykorzystania ich jako czynnika przyciągającego chociażby potencjalnych inwestorów byłoby podstawowym błędem strategicznym władz miasta Frombork. Obszar ten uznano za priorytetową rewitalizację zespołów śródmiejskich: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork obejmuje szereg działań obejmujących sferę niematerialną, jak:

- projekty planowane do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury i Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej,
- projekty planowane do realizacji przy udziale krajowych źródeł finansowania - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

- działania społeczne i turystyczno-kulturalne realizowane przy udziale partnerów zewnętrznych – współpraca międzynarodowa i międzyregionalna oraz prywatnych.

Wymienione projekty obejmują działania niezwiązane bezpośrednio z wykorzystaniem poszczególnych komponentów środowiska. Są to działania w sferze społeczno-gospodarczej, społeczno – kulturalnej skierowane bezpośrednio do całego społeczeństwa, jak i wybranych jego grup społecznych. W takim przypadku bardzo trudno jest określić ich wpływ na środowisko. Z góry można jednak założyć, iż brak realizacji zapisów aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji odnośnie tych działań także wpłynie negatywnie na środowisko przyrodnicze miasta.

Tabela nr 10

Prognozowane, przewidywane skutki wpływu na środowisko braku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork

Komponent środowiska	Prognozowane skutki środowiskowe braku realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji
Powierzchnia ziemi	- dalsze zanieczyszczanie powierzchni ziemi w wyniku samowolnego składowania odpadów, parkowania i naprawy pojazdów samochodowych - wzrost stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych i energetycznych w gruncie
Wody powierzchniowe i gruntowe	- wzrost ilości nieoczyszczonych wód opadowych odprowadzanych bezpośrednio do wód powierzchniowych i gruntu - zagrożenie funkcjonowania ekosystemu rzeki Pasłęki i zagrożenie dla funkcjonowania obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 3000
Szata roślinna i różnorodność biologiczna	- brak nowych terenów zieleni miejskiej podnoszącej jakość życia mieszkańców, - ograniczenie dostępności do urządzonych terenów zieleni dla mieszkańców miasta - zmniejszenie się wskaźnika terenów zielonych urządzonych na mieszkańca, - zmniejszenie się terenów biologicznie czynnych, - dalsza dewastacja roślin (kradzieże, wandalizm) na istniejących terenach zieleni urządzonej
Powietrze	- wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza - miejscowy wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych - wzrost stężeń zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni pozbawionych szaty roślinnej
Krajobraz	- dalsza degradacja terenów zabudowy śródmiejskiej - degradacja walorów krajobrazowych terenów mieszkaniowych - pogorszenie się ogólnego wizerunku miasta - brak ładu przestrzennego
Zabytki i dobra materialne	- utrata zabytkowego charakteru Starego Miasta - brak możliwości wykorzystania centrum dla wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego - obniżanie się wartości mienia spowodowane pogłębiającą się dewastacją budynków
Mieszkańcy	- dalsza degradacja terenów zabudowy śródmiejskiej - pogorszenie się warunków korzystania z usług zdrowia i edukacji - dalsza pauperyzacja społeczeństwa - wzrost zachowań patologicznych - zagrożenia ładu przestrzennego - spadek poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

Podsumowując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców jest wariant doprowadzenia do kompleksowej realizacji wszystkich celów zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Frombork. Realizacja tych celów wraz z uwzględnieniem uwag i wniosków niniejszej Prognozy doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców miasta.

6. Skutki realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na środowisko i zdrowie mieszkańców

Tabela nr 11

Planowane działania w ramach realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015

Nazwa działania	Planowany okres realizacji
Obszar A	
Rewitalizacja obszaru Starego Miasta we Fromborku: - rynku miejskiego - Kanału Kopernika - budynku mieszkalnego przy ul. Błotnej 2	2012-2014
Budowa ulicy Jaśminowej we Fromborku	2012-2013
Rewitalizacja skweru miejskiego we Fromborku oraz budowa amfiteatru	2014-2016
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Elbląskiej 5	2013-2015
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Kopernika 13	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Mickiewicza 12	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Kapelańskiej 3	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Kościelnej 8	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Mickiewicza 13 i 15	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Szkolnej 12	
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Katedralnej 15	

Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Mickiewicza 2, 4, 6 i 6a	
Renowacja wspólnej części wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Osiedle Słoneczne 10. Poczta 3-7, Braniewska 7	
Ośrodek ekologiczno – astronomiczny Hufiec Elbląg	2011-2012
Zagospodarowanie parku miejskiego tzw. Ogrodów Kanonicznych	2013
Remont dachu i magazynu docieplenie biura i magazynów, remont placu bazy PPHU „Copernicus”	2012
Termomodernizacja i przystosowanie pokrycia dachowego w budynku remizy OSP Frombork przy ul. Broniewskiego 5 do istniejącej zabudowy	2012-2013
Budowa Sali konferencyjno-szkoleniowej z zapleczem noclegowym Dom Familijny „Rheticus” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Ciach”	2014-2016
Obszar B	
Przebudowa ulic na Osiedlu Słonecznym we Fromborku z dojazdami do budynków, chodnikami i miejscami postojowymi oraz infrastrukturą techniczną, kanalizacyjną i oświetleniem ulicznym	2011-2012
Budowa kanalizacji sanitarnej, grawitacyjnej i tłocznej z pompownią Bogdany-Frombork oraz rozbudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na ul. Osiedle Słoneczne we Fromborku	2012-2013
Modernizacja budynku mieszczącego przedszkole, dom kultury i bibliotekę	2013 2014
Przebudowa stadionu miejskiego Etap II – wykonanie odwodnienia płyty stadionu i wymiana ogrodzenia	2011-2012
Budowa składanego lodowiska sezonowego w ramach Programu „Biały Orlik”	2012-2013
Modernizacja obiektu pełniącego funkcje opiekuńczo-wychowawczą poprzez modernizację bloku kuchennego oraz wzbogacenie bazy przedszkola dla prowadzenia różnorodnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci - Now@ era@ w przedszkolu	2012-2014
Rozbudowa hali sportowej w Zespole Szkół	2015-2016
Modernizacja budynku przy ul. Młynarskiej na Klub Integracji Społecznej i siedzibę dla MGOPS	2013-2014
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Młynarskiej 3	2013-2015
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 4	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 8	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 12	

Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 6	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 9	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 13	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 1	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 7	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 11	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 14	
Remont wielorodzinnego budynku po byłym PGR Osiedle Słoneczne 3	2013-2015
Remont zabytkowego budynku mieszkalnego przy ulicy Młynarskiej 1	
Stare Miasto Frombork – remont budynku mieszkalno – użytkowego przy ul. Mickiewicza 3 - 3a wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	
Obszar C	
Zagospodarowanie terenu nabrzeża portowego z placem zabaw	2012-2013
Rozbudowa portu żeglarskiego	2009-2016
Obszar D	
Budowa zjazdu z drogi 504 do działek budowlanych	2012
Koncepcja programowo przestrzenna terenu przyszłego uzdrowiska we Fromborku	2012-2014

6.1. Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000

Przy określaniu skutków środowiskowych realizacji poszczególnych zadań aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2012 w prognozie

zastosowano metodę macierzy interakcji, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację programu zamierzenia (działania), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi zaznaczono symbolem:

Oznaczenia:

P - realizacja działań spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska

N - realizacja działań spowoduje negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska

0 - realizacja celu nie wpłynie w sposób zauważalny na dany komponent środowiska

N/P – realizacja celu na może spowodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu uzyskamy pozytywne, założone skutki.

N/0 – realizacja celu na może spowodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu skutek będzie obojętny dla środowiska i zdrowia ludzi.

Prognozowane skutki realizacji działań aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork przedstawiono w załącznikach 1 - 4.

6.2 Skutki realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na warunki klimatu akustycznego

Hałas emitowany do otoczenia podczas budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2012, nie podlega normom określającym dopuszczalny poziom hałasu w środowisku, nie mniej jednak Inwestorzy zobowiązani będą zminimalizować negatywny wpływ hałasu na środowisko terenów w sąsiedztwie planowanego przedsięwzięcia. Ograniczenie emisji w fazie realizacji planowanych przedsięwzięć hałasu polegać będzie głównie na właściwej organizacji budowy, tj.:

- wykonywaniu prac budowlanych, związanych ze znaczną emisją hałasu, wyłącznie w porze dnia pomiędzy godzinami 6⁰⁰ a 22⁰⁰,
- ogrodzeniu terenu budowy od strony zabudowy akustycznie chronionej za pomocą przegród z blachy trapezowej lub innych zabezpieczających przed przenikaniem hałasu pochodzącego bezpośrednio z placu budowy,
- zastosowaniu sprzętu wysokiej jakości, charakteryzującego się stosunkowo niskim poziomem emitowanego hałasu,
- wyłączaniu maszyn i urządzeń podczas przerw w pracy (unikanie pracy urządzeń na tzw. biegu jałowym),

- zakazie wykonywania prac hałaśliwych w porze nocy tj. pomiędzy godzinami 22⁰⁰ - 6⁰⁰.

Realizacja poszczególnych działań przebiegać będzie etapowo i w różnych często znacznie od siebie oddalonych miejscach, co korzystnie wpłynie na wielkość emisji hałasu przy ich realizacji. Należy pamiętać, że realizacja działań odbywać się będzie na obszarach, na którym już obecnie występują okresowo podwyższone poziomy hałasu w środowisku. Wykorzystanie obiektów objętych działaniami rewitalizacyjnymi będzie okresowym źródłem emisji hałasu do środowiska.

Wśród działań, jakie będą prowadzone w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork będzie realizacja obiektów budowlanych, które będą **źródłem okresowych akustycznych oddziaływań na tereny przyległe**. Do tych obiektów zaliczymy przede wszystkim: **budowa amfiteatru modernizacja i przebudowa stadionu miejskiego, budowa składanego sezonowego lodowiska oraz działania związane z przebudową nabrzeża, portowego oraz portu żeglarskiego. Na tych obiektach będą mogły być realizowane imprezy masowe, takie jak: koncerty, festyny, jarmarki, itp..** Wówczas głównym źródłem emisji hałasu do środowiska będzie system nagłośnienia imprezy w formie zespołów głośników usytuowanych na scenie lub w jej pobliżu. Są to źródła o dużej mocy akustycznej, oddziałujące kierunkowo. Emitowana moc akustyczna zależy przede wszystkim od mocy wzmacniaczy pracujących w torze dźwiękowym. Moc na wyjściu wzmacniaczy może osiągać wartości 10 – 100 kW, a poziom dźwięku mierzony przed zespołem głośników może osiągać wartość $L_A = 132 - 145$ dB. Zazwyczaj nagłaśnianie imprezy odbywa się przez dwa zespoły głośników usytuowane po obu stronach sceny. Głośniki usytuowane są na wysokości około 3 m. Wymiary jednego zespołu głośników 3 x 5 m. Organizowanie imprez muzycznych należy potraktować jako organizowanie imprez okazjonalnych /organizowanych kilka razy w roku i z tego powodu nie można stosować do nich przepisów o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. Z obowiązujących przepisów prawnych zastosowanie w tym przypadku ma art. 156 i ewentualnie art. 157 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska.

Art. 156. 1. Zabrania się używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających na publicznie dostępnych terenach miast, terenach zabudowanych oraz na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym, imprez sportowych, handlowych, rozrywkowych i innych legalnych zgromadzeń, a także podawania do publicznej wiadomości informacji i komunikatów służących bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 157. 1. Rada gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą instalacji lub urządzeń znajdujących się w miejscach kultu religijnego.

Jako punkt odniesienia można także zacytować obowiązujące przepisy o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na granicy funkcji chronionych. Kryterium dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku dla funkcji chronionych określa się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826).

Poziomy hałasu w środowisku na terenach mieszkalnych w trakcie trwania imprezy będą przekraczały cytowane wyżej poziomy dopuszczalne. Jak wspomniano wcześniej, nie będzie to stanowiło przeszkody w organizacji imprezy, ponieważ dopuszczalne wartości poziomu hałasu w środowisku nie mają zastosowania w przypadku organizowania imprez okazjonalnych. Należy dodać, że dodatkowym znaczącym skutkiem wzrostu poziomu hałasu na terenach przyległych będzie z jednej strony efekt ekranowania hałasu przez istniejącą zabudowę, a drugiej zaś lokalny wzrost poziomu hałasu w rejonach skupisk budynków wynikający z odbicia fali akustycznej. Funkcjonowanie obiektów, na których mogą być organizowane okolicznościowe imprezy masowe odbywać się będzie na obszarach, na którym już obecnie występują podwyższone poziomy hałasu w środowisku, co będzie miało duże znaczenie skali odbioru powstałych uciążliwości akustycznych.

6.3. Skutki realizacji ustaleń aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na powstawanie odpadów

Na etapie realizacji planowanych działań rewitalizacyjnych wytwórcami odpadów będą przedsiębiorstwa prowadzące prace budowlane. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U nr 62 z 2001 roku, poz. 628 z późniejszymi zmianami) wytwórca opadów powinien posiadać wymagane dokumenty, wydane przez właściwe organy administracji. Rodzaj tych dokumentów zależy od ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów. Wytwórcy poszczególnych grup odpadów będą przekazywać je do unieszkodliwiania lub ponownego wykorzystania wyspecjalizowanym przedsiębiorstwom posiadającym wymagane przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach dokumenty powalające na zbieranie, transport i unieszkodliwianie lub wykorzystanie danego rodzaju odpadów. Ponadto podmiot realizujący dane przedsięwzięcie musi uzyskać od Burmistrz Miasta pozwolenie na wytwarzanie odpadów. Każdy podmiot prowadzący działalność, nie tylko na terenie obiektu czy terenu objętego działaniami rewitalizacyjnymi zgodnie z Ustawą o odpadach posiadać będzie zatwierdzony zakładowy program gospodarki odpadami oraz pozwolenie na wytwarzania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Ponadto powinien prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami polegającą na:

- zapobieganie i ograniczanie powstawaniu odpadów,
- segregowaniu odpadów w miejscu ich wytworzenia,

- oddzielenie segregować odpady na niebezpieczne i inne niż niebezpieczne,
- magazynować odpady w odpowiednio przygotowanych oznakowanych pomieszczeniach, oddzielnie na odpady niebezpieczne i na inne niż niebezpieczne,
- zapewnienie prawidłowego odzysku odpadów poprzez przekazywanie ich koncesjonowanym podmiotom prowadzącym taką działalność.

6.4. Skutki realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Tereny objęte działaniami w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork nie będą źródłem niekorzystnych oddziaływań na obiekty i obszary objęte ochroną, poza działaniami, które prowadzone będą bezpośrednio w strefie brzegowej Zalewu Wiślnego. Strefa brzegowa Zalewu Wiślanego znajdująca się, między innymi, w granicach miasta włączona została do **obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Wiślany PLB280010 oraz do specjalnego obszaru ochrony siedlisk Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007. W strefie brzegowej Zalewu Wiślanego planowane są następujące działania rewitalizacyjne:**

- **rozbudowa portu żeglarskiego**
- **zagospodarowanie terenu nabrzeża portowego z placem zabaw.**

Działania te prowadzone będą w środowisku niezwykle cennym, a przede wszystkim wrażliwym na wszelkie zmiany i przekształcenia, występują w nim siedliska cenne dla zwierząt i roślin z licznymi gatunkami chronionymi. W strefie brzegowej zalewu Wiślnego w szczególności na tych jej odcinkach, które porośnięte są szuwarem trzcinowym spotkać można szereg gatunków zwierząt, gdy stanowi on cenne miejsce ich żerowania, lęgu i schronienia. Dlatego wszelkie działania w tym rejonie wymagać będzie przeprowadzenia szeregu prac inwentaryzacyjnych szczegółowo określających jego potencjał. Bez względu na wyniki przeprowadzonych inwentaryzacji z prowadzenia prac budowlanych wykluczyć należy okresy:

- **od 1 marca do 31 sierpnia wycinka drzew i krzewów – okres lęgowy ptaków**
- **od 15 marca do 30 czerwca - okres ochrony rozrodu płazów i gadów,**
- **od 15 marca do 30 maja – okres ochrony rozrodu ryb.**

Prowadzone prace związane z realizacją planowanych zadań, będą okresowym, odwracalnym źródłem zmian i przekształceń środowiska strefy brzegowej Zalewu Wiślanego, ale nie wpłynie na jego stan i bioróżnorodność. Działania te objęte zostaną postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

Działania rewitalizacyjne na terenie wyznaczonych zespołów nie będą zagrażały ustanowionym na terenie miasta 10 pomnikom przyrody, gdyż w przypadku ich zagrożenia wcześniej podjęte

zostaną odpowiednie prace zabezpieczające oraz określona zostanie technologia prowadzenia prac budowlanych.

Szereg działań związanych z remontami i modernizacją budynków i obiektów związane będą z zagospodarowywaniem terenów do nich przyległych i powstaną nowe uporządkowane tereny zieleni urządzonej przyobiektowej i przyulicznej.

Innym niezwykle ważnym problemem, jaki wystąpi w czasie modernizacji budynków, rewitalizacji Starego Miasta, Kanału Kopernika będzie bardzo wysokie zagrożenie zniszczenia siedzib ptaków oraz nietoperzy. Dlatego przed przystąpieniem do prac termoizolacyjnych i budowlanych należy sprawdzić wszystkie szczeliny na obecność ptaków i nietoperzy. Jeśli prace budowlane odbywać się będą w okresie, w którym potencjalnie mogą znajdować się ptaki czy nietoperze konieczne będzie zabezpieczenie uprzednio inwentaryzowanych miejsc, w których zwierzęta mogą przebywać. Najbardziej odpowiednim terminem przeprowadzenia prac to okres pomiędzy sierpniem i wrześniem.

6.4.1. Zgodność realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji z przepisami prawnymi odnoszącymi się do ochrony obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

Tereny, na których prowadzone będą działania zgodnie z aktualizowanym Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Frombork nie były i nie będą, w porównaniu ze znajdującymi się w sąsiedztwie terenami strefy brzegowej Zalewu Wiślanego i Żuław Wiślanych oraz ujściowego odcinka Pasłęki, stanowiły istotnej jakościowo bazy żywieniowej dla ptaków lokalnych, a przede wszystkim wędrujących, które były podstawą do ustanowienia **w sąsiedztwie miasta obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000**. Liczebność i skład gatunkowy ptaków zarejestrowanych na przyległych do miasta terenach Zalewu Wiślanego i Żuław Wiślanych, w tym gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i z Polskiej Czerwonej Księgi wskazują, że są to wyjątkowe cenne miejsca do żerowania czy noclegu dla ptaków wędrownych. Oczywiście nie można wykluczyć (brak jest badań i obserwacji na ten temat), że jakaś grupa ptaków wędrownych będzie przemieszczała się przez korytarze wzdłuż doliny Wisły, doliny Baudy i czy brzegów Zalewu Wiślanego wykorzysta przyległe do miasta teren, jako chwilowe miejsce odpoczynku. Analizując skład gatunkowy wędrujących ptaków oraz zimujących na tych terenach ptaków oraz tych, które tam przylatują na lato, to kierunek ich przylotu czy odlotu może krzyżować się z okolicami miasta. Należy zaznaczyć, że przemieszczające się ptaki mają zdecydowanie inną (lepszą) bazę żywieniową niż ta, jaka może okresowo występować na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej leśnych miejsc: Wszystkie gatunki ptaków, które wymienione są w załącznikach Dyrektywy Ptasiej bardzo rzadko, tylko w wyjątkowych, ekstremalnych sytuacjach, mogą skorzystać z tych terenów, jako miejsca odpoczynku czy żerowania. Ptaki te wybierają one miejsca znacznie oddalone od siedzib ludzi, tras

komunikacyjnych i innych miejsc częstego pobytu ludzi i posiadające odpowiednią bazę żywieniową, których jest znacznie więcej wzdłuż brzegów Zalewu Wiślanego czy Żuław Wiślanych. W opracowaniu pod tytułem " Zakres ochrony ptaków i zasady gospodarowania na obszarach proponowanych do objęcia ochroną jako obszary specjalnej ochrony, powołane w ramach systemu Natura 2000 w Polsce" wykonanym przez zespół pod kierownictwem Macieja Gromadzkiego napisano, że "mówiąc o ochronie przestrzeni życiowej ptaków, mówimy zarówno o zachowaniu określonych typów krajobrazów, jak i o zachowaniu bądź odtworzeniu niektórych jego elementów. W danym krajobrazie określone gatunki ptaków wykorzystują tylko jego elementy, które zaspokajają ich:

- wymogi gniazdowe,
- wymogi pokarmowe (żerowiskowe),
- wymogi odpoczynku (noclegowiska)".

Przedmiotowe tereny, na którym realizowane będą poszczególne działania Lokalnego Programu Rewitalizacji nie są i nie będą nigdy zaliczane do obszarów atrakcyjnych dla gniazdowania i jako żerowisko pomimo, że leżą w sąsiedztwie regularnych trasach przelotów ptaków wędrownych oraz na regularnych trasach dolotów do żerowiska lub noclegowiska znajdujących się na rozległych terenach łąkowo – bagiennych nad Zalewem Wiślanym oraz na Żuławach.

Analizując działania, jakie prowadzone będą w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork można prognozować, że ich realizacja nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały lub będą wyznaczone obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a przede wszystkim nie wpłynie niekorzystnie na ich integralność.

7. Propozycje rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie i kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na obszary Natura 2000

Przeprowadzona szczegółowa analiza środowiskowych skutków realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

1. Lokalny Program Rewitalizacji zawiera szereg ustaleń, których podstawowym celem jest podnoszenie jakości i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego miasta. Warto jednak zauważyć, że szereg ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji realizuje te zagadnienia pośrednio, a efekty prośrodowiskowe są osiąganе niejako „przy okazji” realizacji innych założonych celów, np. modernizacja istniejących obiektów i budynków, budowa ciągów komunikacyjnych.

2. Lokalny Program Rewitalizacji nie zawiera działań, które stanowiłoby zagrożenie dla środowiska, lub degradacja środowiska służyłaby osiągnięciu celów społecznych lub gospodarczych. Pomimo, iż realizacja części działań może się wiązać z ingerencją w poszczególne komponenty środowiska w szczególności w strefie brzegowej Zalewu Wiślanego, to żadne z działań nie zakłada ingerencji przesadnie dużej, znacznie wykraczającej poza konieczną dla osiągnięcia zamierzonych efektów. Oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska będą okresowe, a po zakończeniu szeregu działań wartość biotyczna zrewitalizowanych terenów będzie zdecydowanie większa niż przez ich podjęciem.
3. Lokalny Program Rewitalizacji nie zawiera żadnych rozwiązań służących łagodzeniu lub kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko. Ze względu na specyfikę terenu, który jest jego przedmiotem, a także ze względu na specyfikę proponowanych działań, braku rozwiązań służących kompensacji przyrodniczej nie można jednak oceniać jako wady opracowania, gdyż nie przewiduje się w wyniku jego realizacji powstania istotnych sytuacji konfliktowych. Jak wykazano wcześniej – większość potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na analizowane aspekty środowiska, ma charakter pozytywny, rzadziej realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska lub neutralny (brak oddziaływań), a tylko znikoma część - negatywny.
4. **Działania, jakie prowadzone będą w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji można prognozować, że ich realizacja nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały lub będą wyznaczone obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a przede wszystkim nie wpłynie niekorzystnie na ich integralność tylko w przypadku prawidłowo przeprowadzonych prac inwentaryzacyjnych oraz poprzez ścisłe przestrzeganie terminów prowadzenia prac budowlanych dostosowanych do okresów rozrodu i lęgu zwierząt.**

7.1. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Programu

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2012 jest bardzo konkretnym dokumentem określającym szczegółowo planowane działania zmierzające do realizacji konkretnego celu **nadrzędnego** - realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zapewnienie harmonijnego rozwoju Fromborka poprzez ożywienie społeczno-

gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji oraz następujących **celów szczegółowych** :

Cel 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej

Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców i ich integracja

Cel 3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

Oczekiwanie efekty

- lokalne ożywienie gospodarcze spowodowane rozwojem turystyki (dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, funkcje uzdrowiskowe, większa dostępność dla turystów poprzez kolej i port) - wzrost liczby działających firm na terenie miasta,
- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych poprzez generowanie nowych miejsc pracy w sektorze usługowym,
- zwiększenie bezpieczeństwa, w tym komunikacyjnego,
- poprawa lokalnego środowiska naturalnego,
- poprawa estetyki przestrzeni w mieście,
- podniesienie jakości życia mieszkańców,
- zatrzymanie procesu degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską,
- wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji.

W kontekście powyższego, trudno wskazywać rozwiązania alternatywne. Aktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork jest koncepcją przebudowy i rewitalizacji społecznej i przestrzennej miasta. Jest to koncepcja spójna i całościowa, której poszczególne elementy łączą się ściśle z innymi, pozwalając osiągnąć założony cel nadrzędny, a przede wszystkim cele szczegółowe, które będą bezpośrednio odbierane przez mieszkańców i turystów odwiedzających miasto.. Poszukiwanie rozwiązań alternatywnych byłoby de facto kwestionowaniem całej, kompleksowej wizji Lokalnego Programu Rewitalizacji w przedstawionej do oceny formie i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji rozwoju, co w kontekście trafności celów zawartych w Programie byłoby to zadanie całkowicie niepotrzebne i nie celowe. O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić na obecnym etapie koncepcji realizacji poszczególnych działań Lokalnego Programu Rewitalizacji, ale na etapie wdrażania wybranych działań może się pojawić potrzeba, a nawet i celowość wariantowania, uwzględniająca:

- zmianę priorytetów (kolejność działań);
- wybór innych od pierwotnie zakładanych, funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów;
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych, sposobów wdrażania projektów miękkich, itp.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć

zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach). Zadania przewidziane w aktualizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Frombork mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Jedynie działania planowane do realizacji w strefie brzegowej Zalewy Wiślnego będą okresowym, krótkotrwałym i odwracalnym źródłem zmian i przekształceń w środowisku. **Oceniając wpływ na poszczególne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka i należy uznać, że nie wystąpią). Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe – gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy stosunkowo niewielkich kosztach środowiskowych.**

8. Możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Fromborki jego najbliższe otoczenie nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami państw ościennych, a odległości jego granic do granicy państwa z Federacją Rosyjską przekracza wartość 10 km. Skutki realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork nie będą więc mieć znaczenia transgranicznego w rozumieniu art. 58 ustawy Prawo ochrony Środowiska.

9. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Monitoring i oceny realizacji (ewaluacja) aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork będzie dokonywana w ramach systemu monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta. Dla Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Warmińsko – Mazurskiego cyklicznie (minimum raz w roku) sporządzany będzie raport zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Jednocześnie powołany zespół ds. zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji będzie miał za zadanie przygotowywania raportów z monitoringu i ewaluacji Programu. Zadaniem zespołu będzie agregowanie raportów monitoringowych z projektów w jeden raport i przeprowadzanie, co roku ewaluacji Programu i przygotowanie raportu zawierającego:

- zestawienie zadań zaplanowanych na dany rok, wykonanych, niewykonanych, zaplanowanych na kolejny rok;
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w zadaniach wykonanych i niewykonanych;

- zestawienie wskaźników osiągniętych w zadaniach wykonanych;
- zestawienie odchyłeń od planów;
- informację merytoryczną na temat realizacji zadań i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji zadań i przyczyn niewykonania zadań;
- zestawienie finansowe wykonanych zadań.

Powyższy zacytowany opis systemu monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork zakłada wysoki poziom ewaluacji realizowanych projektów. Wynika to częściowo ze standardów przyjętych w przypadku korzystania ze środków Funduszy Europejskich. Specyfika Lokalnego Programu Rewitalizacji jako ściśle ukierunkowanego dokumentu operacyjnego nie pozwala na wyznaczenie zbyt wielu wskaźników z zakresu ochrony środowiska. Jednak na liście znalazło się kilka, które mogą dość wyraźnie wykazać pozytywne oddziaływanie na środowisko części projektów przede wszystkim w zakresie powietrza, wód oraz pośrednio klimatu. Są to przede wszystkim następujące wskaźniki:

- liczba osób korzystających z infrastruktury technicznej sieciowej wybudowanej, wyremontowanej, zmodernizowanej w ramach projektu
- długość infrastruktury technicznej sieciowej wybudowanej, wyremontowanej, zmodernizowanej w ramach projektu,
- powierzchnia infrastruktury technicznej sieciowej wybudowanej, wyremontowanej, zmodernizowanej w ramach projektu,
- długość sieci wewnętrznych wybudowanych, wyremontowanych, zmodernizowanych w budynkach mieszkalnych.

Za realizację aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork odpowiedzialny będzie Burmistrz Fromborka. Urząd Miasta i Gminy, jako instytucja wdrażająca, odpowiedzialny będzie za następujące działania dotyczące zadań gminnych:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań gminnych przewidzianych w Programie w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Za realizację pozostałych działań odpowiedzialne będą poszczególne podmioty wymienione w dokumencie.

W ramach systemu wdrażania i monitorowania Programu planuje się powołanie następujących organów:

Komitet Monitorujący, do którego zadań będzie należało:

- opiniowanie aktualizacji Programu,
- przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu.

Pełnomocnik ds. rewitalizacji, do którego zadań będzie należało:

- koordynacja Programu na obszarze miasta,
- promocja Programu oraz stworzenie systemu informacji o możliwościach i zasadach przystąpienia do Programu,
- organizacja systemu monitorowania,
- sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu,
- przygotowywanie aktualizacji Programu,
- współpraca z administracją rządową oraz samorządową w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych do współfinansowania Programu.

Na koniec okresu planowania pełnomocnik ds. rewitalizacji sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zrealizowane cele rewitalizacji w oparciu o wskaźniki wymienione w dokumencie. Raport sporządzany będzie na podstawie wymienionych niżej wskaźników monitorowania i umieszczony na stronie internetowej Urzędu oraz dostępny do wglądu w sekretariacie Burmistrza.

10. Wnioski końcowe

Bezpośrednim celem Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta jest zapewnienie harmonijnego rozwoju Fromborka poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji poprzez realizację następujących celów:

Cel 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej

Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców i ich integracja

Cel 3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

Prognozuje się, że zaniechanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork skutkować będzie:

1. pogorszeniem stanu technicznego zabudowy,
2. pogarszaniem stanu ważnych przestrzeni publicznych miasta świadczących i jego tożsamości i charakterze,
3. pogarszaniem stanu technicznego i degradacją budynków użyteczności publicznej,
4. pogorszeniem stanu technicznego nabrzeża i portu Frombork,
5. spadkiem poczucia bezpieczeństwa w mieście
6. stopniowy wzrost zagrożenia dla obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000,
7. dalszą pauperyzacją społeczeństwa i wzrostem zachowań patologicznych,
8. spadkiem standardu zamieszkiwania i wzrostem kosztów utrzymania mieszkań,
9. groźbą utraty przez Frombork roli znaczącego ośrodka regionalnego,
10. spadkiem poziomu wykształcenia mieszkańców miasta,
11. brakiem szeroko rozumianego ładu przestrzennego w mieście.

Przeprowadzono szczegółową analizę środowiskowych skutków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- aktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork zawiera szereg działań, których podstawowym celem jest podnoszenie jakości i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego miasta. Warto jednak zauważyć, że szereg jego ustaleń realizuje te zagadnienia pośrednio, a efekty prośrodowiskowe są osiągnane niejako „przy okazji” realizacji innych założonych celów, np. modernizacja istniejących obiektów i budynków, budowa ciągów komunikacyjnych;
- **aktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Frombork nie zawiera działań, które stanowiłoby zagrożenie dla środowiska, lub degradacja środowiska służyłaby osiągnięciu celów społecznych lub gospodarczych. Pomimo, iż realizacja części działań może się wiązać z okresową, krótkoterminową i odwracalną ingerencją w poszczególne komponenty środowiska, to żaden z zapisów nie zakłada ingerencji przesadnie dużej, znacznie wykraczającej poza konieczną dla osiągnięcia zamierzonych efektów;**
- aktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji nie zawiera żadnych rozwiązań służących łagodzeniu lub kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko. Ze względu na specyfikę terenu, który jest jego przedmiotem, a także ze względu na specyfikę proponowanych działań, braku rozwiązań służących kompensacji przyrodniczej nie można jednak oceniać jako wady opracowania, gdyż nie przewiduje się w wyniku jego realizacji powstania istotnych sytuacji konfliktowych. Jak wykazano większość potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na analizowane aspekty środowiska, ma charakter pozytywny, rzadziej realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, a tylko znikoma część – negatywny;
- **można prognozować, że działania, jakie prowadzone będą w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji nie spowodują pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także nie wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały lub będą wyznaczone obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a przede wszystkim nie wpłyną niekorzystnie na ich integralność.**

Realizacja ustaleń aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwoli na:

- stabilizację i systematyczny wzrost Frombork, jako znaczącego ośrodka regionalnego;

- zdecydowaną poprawę stanu ważnych przestrzeni publicznych miasta, co skutkować będzie wprowadzeniem szeroko rozumianego ładu przestrzennego;
- zdecydowaną poprawę stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, w tym zabytkowych spełniających ważne funkcje dla mieszkańców miasta i turystów, a przede wszystkim budynków mieszkaniowych, co związane będzie z wzrostem standardu zamieszkiwania i spadkiem kosztów utrzymania mieszkań (ogrzewanie);
- wyznaczenie nowego, istotnego terenu rozwojowego miasta wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną dającą możliwość zapoczątkowania wieloletniego procesu rozwoju terenów mieszkaniowych, usługowych i produkcyjno – usługowych,
- zdecydowane zmniejszenie pauperyzacji społeczeństwa i zachowań patologicznych wynikających między innymi z braku pracy, co przekłada się na wzrost poczucia bezpieczeństwa w mieście.

Analiza i ocena skutków realizacji ustaleń aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork nie wskazuje na możliwość negatywnego oddziaływania transgranicznego, mogących objąć terytorium innych Państw.

11. Konkluzja

Wnioskuje o akceptację przyjętych w niniejszej „Prognozie” ocen i ustaleń dotyczących oddziaływania na środowisko aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork, celem umożliwienia kontynuacji i zakończenia procesu jego uchwalenia przez Radę Miasta i Gminy Frombork.

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko była aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015. Program obejmuje 4 wybrane zespoły, które poza degradacją zabudowy (w dużej części historycznej) i brakiem ładu przestrzennego są także miejscem kumulacji problemów społecznych, dlatego kwalifikują się do zainicjowania procesów rewitalizacyjnych.

Powierzchnia obszaru wskazanego do rewitalizacji zajmuje około 80% powierzchni miasta., gdzie mieszka około 90% mieszkańców Fromborka (2 237 osób). Obszar obejmuje swoim zasięgiem szereg różnych terenów problemowych, dlatego też ze względu na odmienną specyfikę poszczególnych części miasta w ramach obszaru rewitalizowanego, problemów tam występujących oraz funkcji które pełnią, podzielono go na cztery zespoły oznaczone literami: A, B, C, D. Zespół A to historyczna część miasta, zespół B obejmuje swoim zasięgiem zdehumanizowane tereny zabudowy mieszkaniowej, C to strefa turystyczno-usługowa, D – teren usługowo-uzdrowiskowy

Najważniejszym, strategicznym celem rewitalizacji miasta Frombork było zapewnienie harmonijnego rozwoju Fromborka poprzez ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru kryzysowego wskazanego do rewitalizacji

Cel 1. Wzrost atrakcyjności turystycznej

Cel 2. Poprawa jakości życia mieszkańców i ich integracja

Cel 3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

Podstawowym celem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest identyfikacja bezpośrednich i pośrednich skutków środowiskowych, które mogą powstać w wyniku realizacji zamierzeń zapisanych w projekcie dokumentu.

Istotą oceny strategicznej jest nie tylko próba określenia przewidywanego wpływu planowanych działań na elementy środowiska i warunki równoważenia rozwoju, ale także ocena spójności (zgodności) priorytetów i celów strategicznych z politykami w zakresie ochrony środowiska sporządzonymi na różnych poziomach: krajowym i regionalnym.

Podstawowym celem niniejszej prognozy jest określenie, analiza i ocena skutków, które mogą wyniknąć z realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork dla wszystkich komponentów środowiska i zdrowia ludzi (mieszkańców) oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających jego (ewentualnie) negatywny wpływ na środowisko. Celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie najbardziej

korzystnych dla środowiska i zdrowia mieszkańców miasta możliwości realizacji ustaleń aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 poprzez:

- kompleksową identyfikację i ocenę najbardziej prawdopodobnych skutków wpływu na poszczególne komponenty środowiska, jakie może wywołać realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- dyskusję i współpracę autorów prognozy z autorami programu celem maksymalnego wyeliminowania rozwiązań niemożliwych do przyjęcia ze względu na ewentualne znaczące negatywne skutki dla środowiska i zagrożenia dla zdrowia mieszkańców miasta,
- pełne poinformowanie podmiotów planu, tj. wnioskodawców, społeczność lokalną i organa samorządu o skutkach wpływu ustaleń programu na stan środowiska przyrodniczego i zdrowie mieszkańców.

Prognoza ma również na celu ocenę czy przyjęte rozwiązania w dostateczny sposób chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń dla środowiska. Jednocześnie udostępnienie jej w procedurze z udziałem społeczeństwa, spełni niezwykle ważną rolę informacyjną. Zapoznanie się mieszkańców miasta z Prognozą oddziaływania na środowisko aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 pozwoli na większe zrozumienie oddziaływań środowiskowych jego realizacji, a tym samym wpłynie na aktywne włączenie się do konsultacji społecznych.

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy obowiązują następujące Dyrektywy i przepisy wspólnotowe:

- Dyrektywa 2001/42/W Parlamentu Europejskiego i Rady (SEA Directive) w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, określająca wymagania przeprowadzenia oceny w odniesieniu do planów mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko. Celem tej Dyrektywy jest wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i szerokiego uwzględniania aspektów kompleksowej ochrony środowiska w przygotowywanych dokumentach;
- Dyrektywa 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska, będącej w posiadaniu organów władzy publicznej, każdemu, kto zwróci się z wnioskiem o ich udostępnienie,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE przewidująca udział społeczeństwa w sporządzaniu niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej i zmieniającej Dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE w sprawie udziału społeczeństwa i dostępie do wymiaru sprawiedliwości,

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory z dnia 21 maja 1992 r. (zmieniona Dyrektywą 97/62/EWG);
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków z dnia 2 kwietnia 1979 r. (zmieniana późniejszymi dyrektywami).

Zakres ogólny niniejszej prognozy oddziaływania na środowiska został określony w art. 51 pkt 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227) .Na podstawie art. 53 wymienionej ustawy dnia 31 stycznia 2009 roku Burmistrz Frombork, jako organ sporządzający aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015” wystąpił pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie z propozycją zakresu oraz stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko lokalnego programu rewitalizacji.

/

Metodologia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz przepisy dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz ustawy Prawo ochrony środowiska, nie preferują konkretnych metod sporządzania prognoz do projektów dokumentów strategicznych. Zakres prognozy jest pochodną rodzaju i zakresu dokumentu podstawowego. Podejście do metody strategicznej oceny projektów dokumentów wynika z roli tej oceny, rozumianej jako instrument zapewniający włączenie aspektów środowiskowych oraz rozwoju zrównoważonego do podstawowego nurtu procesów decyzyjnych na poziomie Unii Europejskiej oraz państw beneficjentów.

W opracowaniu niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 – 2015 zastosowano następujące metody prognozowania:

- analiza dostępnych materiałów kartograficznych i literatury, z różnych okresów ich sporządzenia oraz opracowanych dla szeroko pojętych zagadnień środowiskowych;
- diagnozy stanu środowiska w oparciu o prace terenowe i zebrane, dostępne materiały,
- analogii środowiskowej,
- identyfikacja obszarów problemowych wymagających szczególnego rozpatrzenia,
- opisową ocenę potencjalnych znaczących oddziaływań skutków realizacji poszczególnych etapów aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- przystosowaną metodę macierzy interakcji.

Na terenie miasta w wyniku prowadzonych konsultacji społecznych i ustaleń z partnerami lokalnymi wyznaczono obszar, który kwalifikuje się do zainicjowania procesów rewitalizacyjnych obejmujący kilka wyodrębnionych stref przestrzennych. Na ich terenie kumulują się problemy społeczne i degradacja zabudowy (zarówno historycznej jak i tej powojennej). Powierzchnia obszaru wskazanego do rewitalizacji zajmuje około 80% całkowitej powierzchni miasta, na której mieszka około 90% mieszkańców Fromborka (2 237 osób). **Wyznaczono 4 zespoły wskazane do rewitalizacji** oznaczone literami: A, B, C, D. Zespół A to historyczna część miasta, zespół B obejmuje swoim zasięgiem zdehumanizowane tereny zabudowy mieszkaniowej, C to strefa turystyczno-usługowa, D – teren usługowo-uzdrowiskowy.

Obszar A obejmuje swoim zasięgiem centrum miasta, w większości są to parcele z zabytkową zabudową oraz zabytkowe tereny zielone: Ogrody Kanoniczne, Cmentarz Kanoników, otoczenie szpitala psychiatrycznego i otoczenie dawnego kościoła św. Ducha (obecnie filia Muzeum Mikołaja Kopernika). Jednocześnie jest niezwykle zróżnicowany przestrzennie, tak historycznie, jak i geograficznie. Południowa i zachodnia część tej strefy położona jest na znacznym wyniesieniu (tzw. Górny Frombork), górującym nad częścią północną i wschodnią (tzw. Dolny Frombork). Historycznie Górny Frombork znajdował się przez wieki w bezpośredniej gestii kościoła, który na terenie Warmii występował w roli pana kraju (tj. władzy państwowej). Natomiast Dolny Frombork „należał” do samorządu miejskiego. Reprezentantem kościoła była Kapituła Katedralna, a urzędujący w niej kanonicy (w ich gronie znajdował się też Mikołaj Kopernik) posiadali bardzo duże uprawnienia we wszystkich sferach życia. Obecnie Górny Frombork to także własność kościoła. Ważnymi użytkownikami na tym obszarze są: Muzeum Mikołaja Kopernika i Szpital Psychiatryczny (oba podmioty podlegają Urzędowi Marszałkowskiemu w Olsztynie). Najcenniejsze dla tożsamości miasta jest Wzgórze Katedralne z katedrą oraz budynkami Muzeum Mikołaja Kopernika – pomnik historii Prezydenta RP. Część kanonii jest odrestaurowanych i prowadzona jest w nich działalność społeczno-edukacyjna, część jest opuszczona i zrujnowana, i wymaga kompleksowej modernizacji oraz wprowadzenia nowych funkcji. Ogrody kanoniczne przy odpowiednim doinwestowaniu mogłyby się stać wspaniałym parkiem wypoczynkowym o niezwykłych walorach widokowych dla mieszkańców i turystów. W Dolnym Fromborku na szczególną uwagę zasługują: skwer miejski, rynek miejski, Plac Górników, dawny kościół p.w. św. Mikołaja, Wieża Wodna (z reliktem młyna), Baszta „Żeglarska”, pensjonat na ul. Rybackiej, kościół p.w. św. Wojciecha z dawną „pastorówką” i budynkiem mieszkalnym oraz kilkanaście starych kamieniczek (w tym dom mieszkalny na ul. Błotnej nr 2). Dawny kościół p.w. Św. Mikołaja pełnił po 1945 roku rolę kotłowni miejskiej. Jest to obiekt opuszczony, częściowo zdewastowany (choć zabezpieczony pod względem budowlanym), o dużej kubaturze. Mogłaby tu powstać reprezentacyjna sala miejska (widowiskowa, centrum konferencyjne itp.). Rynek, Plac Górników i skwer miejski to potencjalny teren o funkcji wypoczynkowo – usługowej, tak dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Frombork w liczbie ponad 200 000 rocznie.

Konieczne jest wykonanie takich prac jak odnowienie nawierzchni, lokalizacja elementów małej architektury (tablice informacyjne, ławeczki, pergole, scena plenerowa, altany, stragany, fontanna), budowa ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych, instalacji stylowego oświetlenia itp. Teren przy dworcu został niedawno przejęty przez gminę. Planuje się tu budowę parkingów oraz wydzielenie i sprzedaż działek budowlanych. Dom mieszkalny ul. Błotnej 2 to budynek komunalny (wielorodzinny), wymagający kompleksowego remontu, podobnie jak inne wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne (np. ul. Stara nr 4, ul. Kapelańska 2, ul. Elbląska 11). Zespół A stanowi bardzo ważną, decydującą o tożsamości kulturowej i społecznej część miasta, niestety w dużej części zaniedbaną i zdegradowaną. Brak estetyki i niszczące obiekty o wartościach zabytkowych to główne problemy tego obszaru.

Obszar B obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej (Osiedle Słoneczne, osiedle domów jednorodzinnych), a także teren Zespołu Szkół oraz teren sportowy przy boisku. Osiedle Słoneczne to typowe blokowisko odziedziczone „w spadku” po PGR, budowane w latach 60 – 80 XX wieku, znacząco zdegradowane i zaniedbane: remontów wymagają budynki mieszkalne, nowego zagospodarowania tereny zielone, a rozbudowy i wyposażenia budynek mieszczący dziś trzy placówki społeczne: bibliotekę, dom kultury i przedszkole. Potrzebne są też remonty dróg i chodników osiedlowych, nowe oświetlenie, modernizacja instalacji kanalizacyjno – ściekowej.

Obszar C to strefa przybrzeżna pełniąca funkcje turystyczno-usługowe. Jej granicę od strony miasta wyznaczają tory nieczynnej już kolei nadzalewowej, a od wschodu basen portu żeglugi. Teren od portu do mola (około 3 ha) jest własnością Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku. Obecnie teren jest zaniedbany i nie spełnia swoich funkcji, dlatego też planowana jest tu wielka inwestycja: budowa portu żeglarskiego we Fromborku.

Obszar D obejmuje teren basenu miejskiego oraz nieużytki, na których znajduje się ujęcie wód geotermalnych. Planuje się wprowadzić w tym miejscu funkcje uzdrowiskowe. Na bazie odkrytych i już przebadanych wód geotermalnych Frombork może zdobyć i rozwinąć funkcje uzdrowiskowe. Jednak aby umożliwić inwestowanie w ten obszar podmiotom prywatnym konieczne jest wykonanie operatu uzdrowiskowego, czyli przygotowanie niezbędnej dokumentacji. W zachodniej części zespołu D znajduje się teren basenu miejskiego. Jest to obiekt, który lata świetności ma już za sobą i podlega ciągłej degradacji.

Zapisy aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na lata 2007 - 2015 realizują wnioski zawarte w następujących dokumentach planistycznych, strategicznych i programach oraz uwzględniają wyniki prognoz oddziaływania na środowisk tych dokumentów:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Frombork,
- Programem ochrony środowiska dla Miasta i gminy Frombork,
- Planem Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork” na lata 2008 - 2015

- Programem Ochrony Środowiska Powiatu Braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 - 2015.
- Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Braniewskiego.
- Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2020.
- Regionalnym Programem Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013.
- Prognozą Oddziaływania na Środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013.
- Strategią Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do 2015.

Przy określaniu skutków środowiskowych realizacji poszczególnych zadań lokalnego programu rewitalizacji w prognozie zastosowano metodę macierzy interakcji, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację programu zamierzenia (obszary wsparcia), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono symbolem:

- **P** - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia;
- **N** - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia;
- **O** - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie;
- **N/P** – realizacja celu na może spowodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu uzyskamy pozytywne, założone skutki.
- **N/O** – realizacja celu na może spowodować negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska, ale po jej zakończeniu skutek będzie obojętny dla środowiska i zdrowia ludzi.

Od XIV w. Frombork był jednym z ważniejszych miast Warmii, siedzibą kapituły warmińskiej. Frombork, zwany także Grodem Kopernika jest miejscem, w którym ten wielki polski uczony spędził najważniejsze lata swojego życia. To tutaj napisał dzieło „O obrotach ciał niebieskich”, w tym mieście też zmarł w 1543 r. i został pochowany w katedrze. Zaliczany do najwyższej, zerowej klasy światowych dóbr architektonicznych jest kompleks zabudowy Wzgórza Katedralnego, w którego skład wchodzi m. in.:

- Bazylika Katedralna pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła – najstarsza budowla fromborskiego wzgórza. W zasadniczym kształcie zbudowana w latach 1329 – 1388, budowla gotycka, halowa, trójnawowa, z późniejszymi licznymi przybudówkami, wśród których na uwagę zasługują barokowe kaplice św. Jerzego i Zbawiciela;

- dawny pałac biskupi (obecnie siedziba Muzeum Mikołaja Kopernika), budowla gotycko - barokowa położona w południowo - wschodnim narożniku Wzgórza Katedralnego. Pałac spłonął w 1945 r., odbudowany w latach 1965 - 1970. Mieści główne sale ekspozycyjne Muzeum;
- dzwonnica zwana Wieżą Radziejowskiego - najwyższa budowla Wzgórza Katedralnego, gotycko - barokowa (XVI - XVII w.). Spłonęła w 1945 r., odbudowana w latach 1972 - 1973. W przyziemiu mieści się planetarium. Na wyższych kondygnacjach prezentowane są wystawy sztuki współczesnej. Na uwagę zasługuje również unikatowe wahadło Foucaulta umieszczone w Wieży Radziejowskiego, służące do naocznego stwierdzenia obrotowej natury Ziemi - jedyny tego typu obiekt w Polsce. Na wysokości 70 m n.p.m. znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Fromborka i okolic;
- Wieża Kopernika, najstarszy element fortyfikacji Wzgórza Katedralnego. Zbudowana przed 1400 r., wyższe kondygnacje wielokrotnie przebudowywane w XV - XVIII w., spalona w 1945 r., rekonstruowana - prace zakończono w 1965 r. Wieża była własnością Mikołaja Kopernika w latach 1504 - 1543. W wieży znajduje się ekspozycja pt. Gabinet uczonego doby renesansu - wystrój zabytkowego wnętrza ma przypominać pracownię Mikołaja Kopernika;
- mury obronne z bramami wjazdowymi i basztami;
- kanonie wewnętrzne z zewnętrzne; niegdyś rezydencje władców kraju - kanoników Warmińskiej Kapituły Katedralnej.

Ponadto cennymi dobrami kultury są:

- były szpital św. Ducha - zespół poszpitalny z kaplicą św. Anny, istnieje od końca XV w. Remontowany w latach 1978 - 1989 na potrzeby Muzeum Mikołaja Kopernika - mieści się tam Muzeum Historii Medycyny.
- wieża wodna z XV w., w 1571 r. zainstalowano urządzenie wodociągowe dostarczające wodę na Wzgórze Katedralne. Był to drugi tego typu wodociąg w Europie.

Położenie miasta na pograniczu pomiędzy strefą krawędziową Równiny Warmińskiej i Wybrzeża Staropruskiego i w sąsiedztwie Zalewu Wiślanego skutkuje włączenie obszaru miasta do regionalnego, krajowego i europejskiego systemów ekologicznych, co warunkuje generalne kierunki rozwoju widziane jako szansa i jednocześnie konieczna alternatywa w scenariuszach rozwoju. **W bezpośrednim sąsiedztwie miasta znajdują się niezwykle cenne obszary, które zostały włączone w granice Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.** Strefa brzegowa Zalewu Wiślanego znajdująca się, między innymi, w granicach miasta włączona została do **obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Wiślany PLB280010 oraz do specjalnego obszaru ochrony siedlisk Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007. Ponadto na**

terenie miasta ustanowiono 10 drzew (3 dęby, 3 jesiony, 2 buki, 2 klony), jako pomniki przyrody:

- 1) Dąb o obwodzie 706 cm i wysokości 25 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 240/57 przy Katedrze i Muzeum Mikołaja Kopernika.
- 2) Jesion o obwodzie 455 cm i wysokości 30 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 241/57 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej.
- 3) Jesion o obwodzie 356 cm i wysokości 30 m około 100 m od skrzyżowania ul. Krasickiego i Katedralnej.
- 4) Dąb o obwodzie 437 cm i wysokości 27 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 48/92 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej koło kapliczki.
- 5) Buk o obwodzie 318 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 49/92 w parku przy cmentarzu na ul. Sanatoryjnej.
- 6) Klon o obwodzie 317 cm i wysokości 23 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 50/92 w parku przy cmentarzu na ul. Sanatoryjnej.
- 7) Dąb o obwodzie 280 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 1/93 przy skrzyżowaniu ul. Krasickiego i Katedralnej koło kapliczki.
- 8) Buk o obwodzie 314 cm i wysokości 24 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 237/96 przy ul. Katedralnej 10 koło budynku Duszpasterstwa.
- 9) Klon o obwodzie 280 cm i wysokości 25 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 238/96 przy ul. Braniewskiej obok kapliczki.
- 10) Jesion o obwodzie 308 cm i wysokości 22 m wpisany do rejestru pomników pod numerem 239/96 przy skrzyżowaniu ul. Katedralnej na terenie Zespołu Szkół.

Na terenie miasta znajduje się szereg terenów zielonych o zróżnicowanej wielkości, stanie zagospodarowanie i stopniu wykorzystania, które wspólnie z lasami zajmują tylko 3,9 % ogólnej jego powierzchni, czyli około 30 ha. Tereny te nie tworzą układu, który można byłoby uznać za ośnowę przyrodniczą miasta.

Działania planowane do realizacji na obszarach zidentyfikowanych jako kryzysowe mają na celu poprawę atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Frombork – ośrodka miejskiego o wysokim potencjale rozwojowym i turystycznym. Ponadto wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe realizować będą inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową w celu poprawy warunków technicznych zarówno blokowisk z wielkiej płyty, jak i historycznej tkanki, która ulega postępującej dekapitalizacji. Towarzyszyć im będą prace polegające na zagospodarowaniu terenów międzyosiedlowych (powstanie nowych terenów zielni urządzonej), w tym poprawę bezpieczeństwa, oraz wprowadzeniu funkcji społecznych na osiedla. Kompleksowość planowanych działań oraz zaangażowanie różnych podmiotów w ich realizację zapewni skuteczność procesu rewitalizacji obszarów kryzysowych Frombork. **Prognozuje się, że**

zaniechanie realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork skutkować będzie:

- 1. pogorszeniem stanu technicznego zabudowy w obrębie Starego Miasta,**
- 2. pogarszaniem stanu ważnych przestrzeni publicznych miasta świadczących i jego tożsamości i charakterze,**
- 3. pogarszaniem stanu technicznego i degradacja budynków użyteczności publicznej,**
- 4. spadkiem poczucia bezpieczeństwa w mieście,**
- 5. stopniowym wzrostem zagrożenia dla obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000,**
- 6. dalszą pauperyzacją społeczeństwa i wzrostem zachowań patologicznych,**
- 7. spadkiem standardu zamieszkiwania i wzrostem kosztów utrzymania mieszkań,**
- 8. groźbą utraty przez Frombork roli znaczącego ośrodka regionalnego,**
- 9. spadkiem poziomu wykształcenia mieszkańców miasta,**
- 10. brakiem szeroko rozumianego ładu przestrzennego w mieście.**

Analiza wymienionych wyżej podstawowych skutków braku realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwala stwierdzić, że niezrealizowanie dokumentu wywołać może jedynie skutki negatywne. Należy podkreślić, iż najważniejsze i najgłębsze skutki mogą wystąpić w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności miasta może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Bowiem wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne, a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiał patologiczne zachowania. Również brak realizacji wyznaczonych w aktualizowanym Lokalnym Programie Rewitalizacji działań dotyczących budowy infrastruktury technicznej i drogowej może spowodować negatywne skutki dla środowiska objawiające się wzrostem zanieczyszczenia wód (brak kanalizacji deszczowej). Należy podkreślić, iż najważniejszym miejscem w każdym mieście jest centrum. Miejsca te stanowić będą o tożsamości miasta. W związku z powyższym zaniechanie rewaloryzacji tych miejsc i wykorzystania ich jako czynnika przyciągającego chociażby potencjalnych inwestorów byłoby podstawowym błędem strategicznym władz miasta Frombork. Obszar ten uznano za priorytetową rewitalizację zespołów śródmiejskich.

Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000 przedstawiono w tabelach 1-3.

Na terenie Frombork nie została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest występujących, którą objęto powinny zostać nie tylko budynki i obiekty budowlane, ale także

tereny ogrodów działkowych. W czasie prac terenowych obejmujących obszary wskazane do rewitalizacji nie stwierdzono występowania wyrobów z azbestu na dachach oraz na elewacjach. Jednak nie można wykluczyć występowania tego typu wyrobów na innych budynkach oraz w ich wnętrzach.

Skutki realizacji ustaleń aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork na warunki klimatu akustycznego. Wśród działań, jakie będą prowadzone w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie realizacja obiektu amfiteatru, który w fazie funkcjonowania będzie źródłem okresowych akustycznych oddziaływań na tereny przyległe. Realizacja poszczególnych działań przebiegać będzie etapowo i w różnych często znacznie od siebie oddalonych miejscach, co korzystnie wpłynie na wielkość emisji hałasu przy ich realizacji. Należy pamiętać, że realizacja działań odbywać się będzie na obszarach, na którym już obecnie okresowo występują podwyższone poziomy hałasu w środowisku. Wykorzystanie tych obiektów będzie okresowym źródłem emisji hałasu do środowiska. Z jednej strony będzie to emisja związana z organizacją imprez masowych na tych obiektach, z drugiej zwiększony z tym ruch pojazdów samochodowych. Podstawową imprezą, jaka może być organizowana na tych terenach to koncert znanej grupy muzycznej. Głównym źródłem hałasu będzie wówczas system nagłośnienia imprezy w postaci zespołów głośników usytuowanych na scenie lub w jej pobliżu. Są to źródła o dużej mocy akustycznej, oddziałujące kierunkowo. Poziomy hałasu na terenach mieszkalnych w trakcie trwania imprezy będą przekraczały cytowane wyżej poziomy dopuszczalne. Jak wspomniano wcześniej, nie będzie to stanowiło przeszkody w organizacji imprezy, ponieważ dopuszczalne wartości poziomu hałasu w środowisku nie mają zastosowania w przypadku organizowania imprez okazjonalnych. Należy dodać, że dodatkowym znaczącym skutkiem wzrostu poziomu hałasu na terenach przyległych będzie z jednej strony efekt ekranowania hałasu przez istniejącą zabudowę, a drugiej zaś lokalny wzrost poziomu hałasu w rejonach skupisk budynków wynikający z odbicia fali akustycznej. Funkcjonowanie obiektów, na których mogą być organizowane imprezy masowe odbywać się będzie na obszarach, na którym już obecnie występują wysokie i podwyższone poziomy hałasu w środowisku, co będzie miało duże znaczenie skali odbioru powstałych uciążliwości akustycznych.

Skutki realizacji ustaleń aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji na powstawanie odpadów. Na etapie realizacji planowanych przedsięwzięć wytwórcami odpadów będą przedsiębiorstwa prowadzące prace budowlane. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U nr 62 z 2001 roku, poz. 628 z późniejszymi zmianami) wytwórca odpadów powinien posiadać wymagane dokumenty, wydane przez właściwe organy administracji. Rodzaj tych dokumentów zależy od ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów. Wytwórcy poszczególnych grup odpadów będą przekazywać je do unieszkodliwiania lub ponownego wykorzystania wyspecjalizowanym przedsiębiorstwom posiadającym wymagane przez ustawę z

dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach dokumenty powalające na zbieranie, transport i unieszkodliwianie lub wykorzystanie danego rodzaju odpadów. Ponadto podmiot realizujący dane przedsięwzięcie musi uzyskać od Burmistrza Miasta pozwolenie na wytwarzanie odpadów. Każdy podmiot prowadzący działalność, nie tylko na terenie obiektu czy terenu objętego działaniami rewitalizacyjnymi zgodnie z Ustawą o odpadach posiadać będzie zatwierdzony zakładowy program gospodarki odpadami oraz pozwolenie na wytwarzania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Ponadto powinien prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami polegającą na:

- zapobieganie i ograniczanie powstawaniu odpadów,
- segregowaniu odpadów w miejscu ich wytworzenia,
- oddzielenie segregować odpady na niebezpieczne i inne niż niebezpieczne,
- magazynować odpady w odpowiednio przygotowanych oznakowanych pomieszczeniach, oddzielnie na odpady niebezpieczne i na inne niż niebezpieczne,
- zapewnienie prawidłowego odzysku odpadów poprzez przekazywanie ich koncesjonowanym podmiotom prowadzącym taką działalność.

Analizując działania, jakie prowadzone będą w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork można prognozować, że ich realizacja nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały lub będą wyznaczone obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a przede wszystkim nie wpłynie niekorzystnie na ich integralność.

Przeprowadzono szczegółową analizę środowiskowych skutków realizacji aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- 1. Lokalny Program Rewitalizacji zawiera szereg ustaleń, których podstawowym celem jest podnoszenie jakości i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego miasta. Warto jednak zauważyć, że szereg ustaleń Lokalnego Programu Rewitalizacji realizuje te zagadnienia pośrednio, a efekty prośrodowiskowe są osiąganе niejako „przy okazji” realizacji innych założonych celów, np. modernizacja istniejących obiektów i budynków, budowa ciągów komunikacyjnych.**
- 2. Lokalny Program Rewitalizacji nie zawiera działań, które stanowiłoby zagrożenie dla środowiska, lub degradacja środowiska służyłaby osiągnięciu celów społecznych lub gospodarczych. Pomimo, iż realizacja części działań może się wiązać z ingerencją w poszczególne komponenty środowiska, to żaden**

z zapisów nie zakłada ingerencji przesadnie dużej, znacznie wykraczającej poza konieczną dla osiągnięcia zamierzonych efektów.

3. Lokalny Program Rewitalizacji nie zawiera żadnych rozwiązań służących łagodzeniu lub kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko. Ze względu na specyfikę terenu, który jest jego przedmiotem, a także ze względu na specyfikę proponowanych działań, braku rozwiązań służących kompensacji przyrodniczej nie można jednak oceniać jako wady opracowania, gdyż nie przewiduje się w wyniku jego realizacji powstania istotnych sytuacji konfliktowych. Jak wykazano wcześniej – większość potencjalnych oddziaływań planowanych zadań na analizowane aspekty środowiska, ma charakter pozytywny, rzadziej realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki na dany komponent środowiska lub neutralny (brak oddziaływań), a tylko znikoma część - negatywny.
4. Działania, jakie prowadzone będą w ramach aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji można prognozować, że ich realizacja nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także nie wpłynie negatywnie na gatunki, dla których ochrony zostały lub będą wyznaczone obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, a przede wszystkim nie wpłynie niekorzystnie na ich integralność tylko w przypadku prawidłowo przeprowadzonych prac inwentaryzacyjnych oraz poprzez ścisłe przestrzeganie terminów prowadzenia prac budowlanych dostosowanych do okresów rozrodu i lęgu zwierząt.

Konkluzja

Wniosuję o akceptację przyjętych w niniejszej „Prognozie” ocen i ustaleń dotyczących oddziaływania na środowisko aktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Frombork, celem umożliwienia kontynuacji i zakończenia procesu jego uchwalenia przez Radę Miasta i Gminy Frombork.

Literatura i materiały źródłowe

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Frombork.
2. Wytyczne do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji – Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013
3. Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowego lub regionalnego programów operacyjnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa 2008 r.
4. Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Frombork.
5. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork” na lata 2008 – 2015.
6. Program gospodarki odpadami powiatu braniewskiego na lata 2004 – 2007 z uwzględnieniem kierunków działań na lata 2008 – 2011, Północno – Wschodni Oddział Polskiego Towarzystwa Inżynierii Ekologicznej w Suwałkach, Frombork, 2004 r.
7. Program ochrony środowiska powiatu braniewskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem kierunków działań w latach 2012 - 2015, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXIX/151/09 Rady Powiatu Braniewskiego z dnia 12 stycznia 2009 roku
8. Strategia rozwoju obszaru Gmin Nadzalewowych do 2020 przyjęta w dniu 18 grudnia 2007 r. uchwałą nr II/16/2007 Zgromadzenia Komunalnego Związku Gmin Nadzalewowych w Elblągu.
9. Obszary rozwojowe :Elbląski, Mrągowo – Giżycki, Elcki – ocena możliwości rozwoju, Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Filia w Elblągu, Elbląg 2006 r.
10. Szczegółowy opis osi priorytetowej „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013, Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego Olsztyn, 2007 r.
11. Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2016, EKO - OPIS, Olsztyn 2006;
12. Aneks do Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2016, EKO - OPIS, Olsztyn 2009;
13. Program ochrony środowiska województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2003 – 2010, Zarząd województwa Warmińsko – Mazurskiego, Olsztyn 2002;
14. Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 Uchwała Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 61/354/07/III z dnia 14 listopada 2007 r.
15. Zalecenia Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla

- „przedsięwzięć inwestycyjnych na obszarach miejskich” (urban development projects) dla potencjalnych beneficjentów środków UE.
16. Poradnik metodyczny dotyczący oceny wpływu na środowisko w ramach ZPORR, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Wdrażania Programów Rozwoju Regionalnego Warszawa 2002 r.
 17. Kartowanie terenowe przeprowadzone w sierpniu 2012 roku, obejmującego rozpoznanie struktury i antropizacji środowiska przyrodniczego.
 18. Materiały archiwalne Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie dotyczące istniejących i projektowanych form ochrony przyrody oraz zasobów przyrodniczych miasta.
 19. Materiały publikowane i niepublikowane dotyczące środowiska przyrodniczego obszaru miasta.
 20. Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych) na terenie całego kraju, Akademia Górniczo - Hutnicza w Krakowie, Kraków 2005 r.
 21. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego, Warmińsko - Mazurskiego Urząd Marszałkowski, Olsztyn 2003 r.
 22. Propozycja optymalnej sieci obszarów Natura 2000 w Polsce – „Shadow List”, Warszawa 2004 r.
 23. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - POLSKA, IUCN, Warszawa, 1995 r.
 24. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2005 r., www.pios.gov.pl/olsztyn
 25. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2006 r., www.pios.gov.pl/olsztyn

Ponadto przy sporządzaniu niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano następujące pozycje literatury przedmiotu:

1. Andrzejewski R., 1980, Ekofizjografia i ekofizjograficzne kształtowanie środowisk biotycznego na obszarach zurbanizowanych, Człowiek i środowisko, t. 4, nr 4.
2. Stala Z., Ekofizjograficzne zasady kształtowania struktury przestrzennej miast w planach zagospodarowania przestrzennego, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1990 r.
3. Stala Z., Zasady określania przyrodniczej predyspozycji struktury przestrzennej miast, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1987 r.
4. Bartkowski T., Zastosowania geografii fizycznej, PWN, Warszawa 1986 r.
5. Sołowiej D., Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1992 r.
6. Racinowski R., Wprowadzenie do fizjografii osadnictwa, PWN, Warszawa 1987 r.

7. Natura 2000. Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2004 r.
8. Świerkosz K., Wyznaczanie ostoi NATURA 2000, WWF Polska, Warszawa 2003 r.
9. Sidło P.O., Błaszowska B., Chylarecki P. (red.) 2004, Ostoje ptaków o znaczeniu europejskim w Polsce, OTOP, Warszawa.
10. Wylęgała P., Jaros R., Dzięciołowski R., Kepel A., Szkudlarek R., Paszkiewicz R., Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody, Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2009 r
11. Dutkowski M., Konflikty w gospodarowaniu dobrami środowiskowymi, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1995 r.
12. Richling R., Kompleksowa geografia fizyczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992 r.
13. Przewoźniak M., Podstawy geografii fizycznej kompleksowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1987 r.
14. Przewoźniak M., Studia przyrodniczo-krajobrazowe w ocenach oddziaływania na środowisko, w: Studia krajobrazowe jako podstawa racjonalnej gospodarki przestrzennej, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław. 1995 r.
15. Przewoźniak M., Teoria i praktyka w prognozowaniu zmian środowiska przyrodniczego dla potrzeb planowania przestrzennego, w: Materiały szkoleniowe do konferencji nt. „Prognoza skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze, jako istotne narzędzie przeciwdziałania powstawaniu zagrożeń ekologicznych”, TUP, Katowice. 1997 r.
16. Przewoźniak M., Ochrona przyrody w planowaniu przestrzennym. Teoria, prawo i realia, Przegląd Przyrodniczy t. XVI, z. 1-2. 2005 r.
17. Suchecki B., Zanieczyszczenia powietrza emitowane przez transport drogowy, Koalicja na rzecz Zrównoważonego Transportu.
18. Kistowski M, Metody sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze (na przykładzie prognoz wpływu na środowisko projektów, programu rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego). Problemy Ocen Środowiskowych nr 2 (21).